

ÌÀÇĪ ÒÚÈ ÀÓÁÀ

ÈÐÁÀ: ÇÁĪŔĒÆÑ ÒÚÈĪ ÇÁÁÀ ÒÒÇÀ

ÇÁØÈÚÈ: ÇÀÈÇÀĪÉ

ÀÒÑ ÆÈÆÒĪÚ

ÀÑÒÒ ÒÁĪ ÒÒÇÀ ÇÀÁÚÁÇĪ

ÈĪÒÇÆÑ-ÈÇÒÉÇÀ

ÀÓĪÑÈ ÒÚÈ ÇÀÁĪÇÀ

ÀÀ ÇÁĪĪ ÁÁÀ ÁĪÁĪÀ ÆÀÓÈÚĪÀÀ ÆÀÓÈÚŸÑÀ; ÆÀÚÆÐ ÈÇÁÁÀ ÀÀ ÒÑÆÑ ÀÀÝÒÀÇ ÆÀÀ ÒĪÈÇÈ
 ÁÚÀÇÁÀÇ; ÀÀ ĪÁĪÀ ÇÁÁÀ ÝÀÇ ÀÒÁ ÁÀ; ÆÀÀ ĪÒÁÀ ÝÀÇ ÀÇĪĪ ÁÀ ÆÀÒÁĪ ÀÀ ÁÇ ÁÁÀ ÁÀÇ ÇÁÁÀ ÆĪĪÀ ÁÇ
 :ÒÑĪŔ ÁÀ ÆÀÀ ÁĪÁĪÇ ÒÚÈĪÀ ÆÑÒÆÁÀ; ÁÀÇ ÈÚĪ
 ĪŔÇĪ ÇÁÁÀÑĪÆÀ ĪĪÁÚÆÀ ÁÀ ÀŔÈÑ ÒÚÈ ÝĪ ÇÀÐÑÆÀ ÇÀÈÁÇÈÈ ÇÀÁĪÑÈ- ÁÀ ÁÀ ĪŔÀ ÁŔÈÑ ÒÚÈ ÝĪ
 .ÇÀÈÒÑĪÈ- ÒĪĪ ÁÒÆÀ ŔÑÇÀÈÀ ÆĪÝÚ ÒÒÈÀ ÆĪÁÇĪÈ ÒÑÝÀ; ÆÆ ÇÁÒÚÈ ÇÀÁÝÚÇĪ ÇÁÁÒÁÀ
 ÝÐĪ ÐĪÀ ÁÐÇ ÇÁÒÚÈ ÇÁÚÒĪÒ ÇÀŔÈĪÑ ÀÀ ÇÀÈÒĪÇÈ ÆÈÐÁ ÒÑÇÆÈ ÒÚÁĪÈ ÁÁĪÈÝÇÚ
 .ÈÀÈÇÆÀ; ĪÈĪ ÁÇ ĪĪÁĪ ÁÇÀÈÀ ÁÀÚÈĪ ÆÁÇ ĪØÀØÆ ÚÀÐÀ ÁÚÇÒÝÈ
 ÝÀÓĪÈ ÇÁÚÒÈ ÌÒÁ ÀÀ ŔĪÀÆÀÈÀ ÆÇÀŔÑÇÀÈ ÈĪÑĪ ÝĪ ÒÑÆÀ ØÈÚÇ ÁÇ ÈØÈÚÇ ; ÆÀÒÈĪ ÇÀĪÇĪ
 ..ØĪÀÈÀ ÆÇÀÐÈÇÀ ÝØÑÈÀ ÆÇÀÝÑÆÒĪÈ ÒĪÇÀ ÆÇÀÒĪÇÚÈ ÁĪÈÀ
 ÆÑÈÆ ÇÀŔÑÇÀÈ ŔÇÈÑÇ ÚÀ ŔÇÈÑ ÁÀ ÇÀŔÑÇÀ ÀÀ ÈÆÆ ÇÀÁŔÑÇÀ
 ÆÁÐÇ ÝÚÁĪÇ ÈĪÈŔ ÈÇÁÒÚÈ ÇÀÁÝÚÇĪ ÇÁÁÒÁÀ ÈÈÈĪ ÁŔ ÀÒÇÁÈ ÁÚĪÀÀ ÆŔÑÀ ÁĪÈĪÀ (ÁÒÁÀ)
 .ÆÈÁ ÁĪÁÇÐÀ ÆÒÆÆ ÁÝÇÐÀ
 ĪÈĪÆ ÁŔ ÒÚÈ -ÁÚ ÈÒÇØÈÀ- ĪØÆĪ ĪÆÇÁĪÁ ÚÁĪ ÁĪÁÇÐ ÑÝĪÚÈ ÆÚÆÆ ÇÀÈÀÇÀÇÈ ÆÑÝÚÈ ÁÀÇÀ
 .ÆÈØÁÚÇÈ
 ÝÆÆ ĪĪÁÚ ÈĪÀ ÇÀÑĪÆÀÈ ÆÇÀÀÈÇÀ ÆÇÀŔÑÀ ÆÇÁĪÇÀ ÆÇÀÈÑÝÚ ÆÇÀÆÝÇÀ ÆÇÀÒÑÝ
 .ÆÇÀÓĪÇÀ; ĪÈÈ ÇÀÒĪÇÚÈ ÆĪÚÒÐ ÇÀÚÁĪÇÀ ÆĪŔÑÀ ÇÁĪÁĪÈ ÆĪÀÐÈ ÇÀÁÒÈĪÐÇÀ (ÇÀÐÀ)
 ÁÇ ĪÒÁÀ ÐĪÇĪÀ ÁÀÇ ÁĪÇÀÐÀ; ÆÁÇ ĪÐÀ ĪÈÀÈÀ ÁÀÇ ÁÀÆÁÇÀ; ÐÆÀ ÁĪÁÒÆÇ ÁÀÈÇĪÆÀÀ ÝĪØÆÁÇ
 ÈĪÁÇÆÀÀ; ÆŔÈÈÆÇ ÐÒÈ ÀÓĪÑÈÀÀ ÈÚÑÐÀÀ ÆĪĪÚÁÀ; ÇÚÈÀÐÆÇ ÇÀÈÆÐĪÈ ÁÆÁÇ ÝÀÒÑÆÁÇ ÝĪ
 ÁÆÇÒØ ÁÓĪÇ ÆÒÑÐÀÇ; ÈÀ ÒÑÝÀÀ ÇÁÁÀ ÈÇÀÁÒÁÇÀ ÝÈÐÆÆÇ ÁÀ ÇÁÚÇĪ ÆÇÀÑĪÒ ÆÇÁÁÝÒ
 .ÆÇÁÁÝĪÒ
 ÐÆÆ ÈÝÑÓÈ ÇÁÀÇĪÇ ÝĪŔÀ ÝÑÀÈ ÁŔÀ ÝĪ ÇÁĪÑÈ ÒÈÑ ŔÑÇÀ
 ÈÇÁÁÀ ÁÇ ÚÁÀ ÇÀÑÆÀ ÁÆÁÇŔÀ ŔĪÝ ÇÀÓĪÇÀ ÆŔĪÝ ÒÑÈ ÇÁÀÇÀ
 ÆÈÀÚÑ ÁÁĪÀ ÝÈÑÇÀÀ ĪÆÀ ÚÁÀÇÆÀÀ ÆÀÈØÇÀÀ ÆĪŔÑÆÀ ÒĪÆÝÀÀ ÆĪÈÑÆÆÀÀ ÆÆÆ ÈÈÐÁ
 .ĪÇÆÀÀ; ĪĪÆÆ ÇÁÚÇÀÀ ÆĪÈÑÆÆÀ ÇÀŔÈĪÑ
 ÆÀÐŔÑ ÁÀÀÇ ĪÆÁÇ ÈÇÀÑÆÈ ŔÈĪÑÈ ÁÚ ÒÆĪÇ ÆÒŔÆÆÇ ÝĪ ÁÁĪ ÈÇÈÚ ÁÀÈĪÈ ÁÈÒÇÚĪÇ
 ÇÁÀÑÆÈ ÝĪ ÇÁÀØÈĪ; ÈÀ ÒÇÝÑ ÁÀÁĪ ÝĪ ÁĪÇÒÈ ÝÀĪÈÐ ÇÀÑĪÁ ÁÁĪ ÁĪĪ ÁĪÆÇĪ ĪÚÁÁ ÝĪ ÆÚĪÝÈ
 ÀÑÆÆÈ ÆĪĪÀÀ ÁŔÈÑ ÀÀ ĪĪÁĪ ÀÀ ÁĪÁ ÁÀ ĪÚÁÆÆÇ ÝĪ ÈĪÈÀ ÝÑÝÒ ÇÀÑĪÁ ÈÀÈÇÀ ÆÐÇÀ: ÁĪÁ ĪĪÆÇŔ
 .ÁÀÁŔ ÒÚÇÀÀ; ÐÇÀ ÁÐÇ ÁÚ ÁÀÀ ÝĪ ĪÇĪÈ ÁÈÆÀ ÇÀÑÚĪÝ
 ÆÀÑÈ ÁĪÑĪ: ŔÇÀ ÁĪĪ ÇÀĪÇÁĪÁ ÝĪ ÈĪÈĪ ÝÐÀÈÈ ÁÁĪÒÑ ÁÀ ÇÀÝØÆÑ; ÝÑĪÚÈ ÁÁĪ ÇÀÚÑÝÈ ÝÆĪÈÀ
 .ÐĪ ÒÇĪÑ ÇÁÀÒÁ; ÝÒÁÆÈÀ ÝĪÇ ÈÚĪ ÝÐÇÀ: ÇÒÈĪĪÈ ÚÁĪ ÁÝÓĪ ÁÀ ĪĪÁÀ ÁĪ ÒÚÇÀ ÝØÆÑĪ
 ÝÀÇ ÑÀÀÇ ÇÁÁĪ ÁÀÇ ŔÆÇÈÈ ÆÀÇ ÑÀÀÇ ÇÁÁĪ ÁÀÇ ÚÀÇÆĪÇ
 ÆÀÇ ÑÀÀÇ ÇÁÚĪ ÁÀÇ ĪÈÇÈÑ ÆÀÇ ÑÀÀÇ ÇÁÚÐĪ ÁÀÇ ÐÑÇÈĪÇ
 ÁÝÆÒÆÇ ÇÀÒÁÒÁ ÇÀÒÇÝĪ ÝÁÀ ÒÒÈÈ ÁÁĪ ÈÇÑÈ ÚÁĪ ÇÀÈÇÚĪ ÈÑÇŔĪÇ
 ÒÒÆÇ ÁÈĪÁ ÁĪÑÇÇ ÝÁÀ ÁÀŔÈ ÝĪ ÇÁĪÐ ÁÀÝÒÆÇ ÆÈÆÇ ÁÈĪÁÇ
 :ÁĪÇÚ
 ÆĪÁÚ ÇÁÀÑÇÐÈÆÀ ÁÀ ÇÁĪÇĪ ÇÀÁÝÚÇĪ ĪÇÑÐÈ ÀÀ ĪÆÇÑÐ ÇÁÚÒÑ; ÁÐÁÁÈ ÇÁÀÑĪÁ ÀÀ
 ĪÝÒÑÆÁÇ; ÆĪÇÑÈ ÚÐÆÀ ÇÁÀÑÇÐÈĪÁ ÝĪ ÝÀÀÇÇ; ÆŔÇ ÐÇÀ ÇÀÓĪÝĪ ÇÀŔÁĪ ÚÁĪÇ ÑÀĪ ÇÀÈÒÇÑ
 .ÇÁĪÇÁĪÁ ÚÁĪ ÇÀÑÆÒ: ÁÀÀÇ ĪÐÇÆÐ ÆÁŔĪ ÁÇ ÁÒÈØĪÚ ÈÝÓĪÑÇ
 ÆÇÁĪÐ ÁÀ ÁÐÇ ÇÀÈÈÇÈ ÇÁÚĪÈ ÇÀÐĪ ĪÆÀÀ ÈÈÆÈ ÇÀÒÀ ÇÀÑÆÇÒĪ ÆÁÐÇ ÇÀÒÆĪ ÇÀÐĪ ĪÒÈÀ
 ÇÀÁÒÇØĪÑ; ÆÇÀÐĪ ĪÒÈÀ ÇÀÐÇÑÆ ÀÀ ÈÚĪ ÒÑÈÇ ÀÀ ÇÁĪÇÀ; ÈĪÑŔÀ ÇÀÁÒÆÇ ÆÈÐÒÑ ĪÆÀÀ
 ÇÀÁÝÚÇÀ; ÁÐÇ ÇÀÒÈÑ ÆÇÀÈÈÈ ÁĪÁ ÁĪÇÚ ÀÀ ÁÆÁĪ ÇÀÁĪÇÀ ÆÇÀÁÀ ÁÀÀÇ ÝÑĪÈ ÇÁÚÒÑ
 .ÆĪÑĪÈ ÇÁĪÑ
 ÆÐĪ ŔÆÈ ÁÈĪÈ ÁÚ ÝÒĪÁÈ ÇÀÓĪ ÒÚÈĪ ÇÁÚÒĪÒ ÈÀ ÈÇÒ ÚÀ ÇÁĪÇĪ ÝÐÇÀ: ÁÇ ŔÆÇ ÁÚÀ ÁÀ ÁÐÇ
 .ÇÁÒÚÈ ĪÒÁĪ ÁÀÇÀ ÇÀÑÆÒ ÒÈÚÈ ÁĪÇÀ ÝÒÆÇ ÚÀ ÁÀ ĪÒĪÑ ÒÈÚ ÒÆÆÈ
 ÆĪŔÝ ÇÁÀÑÀ ÁÐÆÆÇ ÁÀÇÀ ÁÐÀ ÇÁÚÇÀÑÈ ÇÀÝÑĪÈ ÆĪÀÚÑ ÈÇÚÈÒÇÒ ÆÀĪÁÇÀ ÁÚ ÇÀÁÚÒÇÀ
 ÆÇÁĪÇÀ ÁÀÇÀ ÁÐÇ ÇÁÒÚÈ ÇÀÒÇĪ ÇÁÁÒÁÀ; ÆĪÓÆÇ ÁÐÀ ÁĪ ÇÁÀÑÈ ÇÀÆĪÈÈ ÝĪ ÈÇÑĪĪ ÁÐÇ
 ÇÁÒÚÈ; ÆÁÇ ĪÚÁÀ ÇÀŔÈĪÑÆÀ ÁÀ ÁÐÀ ÁĪ ÇÁÀÑÈ ÇÀÒÇÈÚÈ ÇÀÈĪ ĪÆÈ ÁÐÇ ÇÁÒÚÈ ÝĪÇ ÁÀÐÆĪ ÚÀ
 ĪÇÒÀ ÆÁĪÝÇÚ ÚÀ ĪĪÀÀ ÆÀÈÇĪÆÀ; ĪÁÇÀ ÐÑÁĪÀ ÀÀ ÇÀÒÆÇÀ ÁÀÐ ÈĪÇĪÈ ÀÓĪÑÈ ÁÝÚÇÀÒÈÇÀ ÇÁĪĪÈÈ

-ÇáÈí ÈÌÀÈ ÌØæØàÇ ãÚ ÚàæÑ ÁÍáí ÒÇà ÈÇÈÇ (ÌæÑÇáí)- ÝßíÝ ÍÓá ÇááÝíÑ ÇáÚÇã Ýí àÐà
;ÇááÑÇÈ ÇáÒÈÚ
:ÝÐáßÈ ÈÇÑÍíÈ

ßÇã ÇáÝÑÓ æÇááÚæá íÈÇÒÓÚÇã Íßã ÁÝÚÇãÒÈÇã; ÝÐí ßÇã ÇááÚæá íßãæã Çáááí Èã íáæã
ÀÐÑÚáã äã ÍáÇá äãØÐÈ ÈææÓÓÈÇã ÝíÓäæã Ááíáã ÐáíáÇÑ; æßÇã ÇáÝÑÓ äã ÍáÇá ÇáíæáÈ
ÇáÓÝæíÈ íÓæáæã Úáí àÑÇÈ ÝíÈÈáÚæãäÇ; æáßããä áÇ íÓÈØíÚæã àÓäáÇ; ÝÈÓÈÍ ÚÓÈ Ýí ÓíæÑãã
.áÇ íÓÈÑííæã ÍÈí íÑíæãÇ äã ÈØæããã

æÈÐí ÇáÁãÑ ßÐáß ÍÈí ÈÌÇíÈ ÇáÐÑã ÇáÈÇãã ÚÓÑ; ÍÈí ÓÚÝ ÇááÚæá ÈææÈ Çáááß ÇáÓÇáí
(ÁæÑãß ÓíÈ ÛÇááßíÑ) ÓäÈ (1707ã) æÇÓÁíá ÁãÑ ÇáÝÑÓ ÇáÓÝæíã ÈææÈ ÇáÓÇã ÍÓíã ÓäÈ
(1722ã)

æÈÌÀÈ ÐÈÇÆá ÇáÈÓÈæã ÇáÐÇØáÈ Ýí ÓÝæí ÇáááíæßæÓ ÈÓíí Ýí ÇáÓáæá; ÈÚÍ Áã ÓÇÐÈ ÈãÇ
ÇáíÈÇá; ÝÇãÓÇÈÈ ÐÈÇÆá äãáÇ áíæ ÍæÓ äãÑ ááãáí; æÇáÈÍÈ ÇáÐÈÇÆá ÇáÁÍÑí áíæ Çáííæí
ÇáÓäÇáíÈ ÇáÚÑÈíÈ äã Çáááí ÍíÈ ÈÓßã àÐã ÇáÐÈÇÆá ÇáÁã ÇáÁÚáÈíÈ ÇáÓÇíÐÈ áÓßÇã äãØÐÈ
.ÓÑÍ ÇáÈÇßÓÈÇáíÈ (NWFP)

æÈÌÀ ÇáÈÓÈæã íÓæã ÈßíÇããã ÇáÐÇÈí ÇáÐí ÁíÐÚã Ýíáã ÈÚÓ ÇáÓÚáÇÁ æÇáÓÚÑÇÁ áÈá
.ÈÇíÓíí ÁãÓÑ (ÇáÓÚíã ÇáßÈíÑ) æ (ÍÇã ÍÇÈÇã)
:ÐÈÇÆá ÇáÚáÓÇÆí æÇáÁÈÍÇáí

ÈÚÈÈÑ ÐÈÇÆá ÇáÚáÓÇÆí Áßæí ÇáÐÈÇÆá Ýí äãØÐÈ ÐáíáÇÑ; æíÐÈÈáÇ Ýí àÑÇÈ ÐÈÇÆá
ÇáÁÈÍÇáí; ÝÈÇÑÈ ÐÈÇÆá ÇáÚáÓÇÆí ÈÍÈ ÐíÇíÈ ÓÚíããÇ (áíÑ ÝÇíÓ) Úáí ÇáíÇßã ÇáÝÇÑÓí
(ÌæÑíã) äãÈá ÇáíæáÈ ÇáÓÝæíÈ Ýí ÐáíáÇÑ ÓäÈ (1709ã) æÈÇÑÈ ÐÈÇÆá ÇáÁÈÍÇáí Óí ÇáíÇßã
ÇáÝÇÑÓí (ÁÓÍ Çááá ÍÇã) äãíæÈ ÇáíæáÈ ÇáÓÝæíÈ Ýí àÑÇÈ ÓäÈ (1716ã)

Èã äÇÈ (áíÑ ÝÇíÓ) ÝÈÑÈÚ ÇÈãã ÒÇã áíáí Úáí ÛÑÓ ÐáíáÇÑ æáí ÈÒÑã áíæ ÇáÚÑÈ ÍíÈ Óäã Úáí
ÇáÁØÇíÈ Èãáß ÇáÓÝæíã; ÝÇíÈá ÁÓÝáÇã Èã ÓßØÈ Èííã ßÑãÇã ÓäÈ (1720ã); Èã ÐæÓ ÇáíæáÈ
ÇáÓÝæíÈ Ýí ÝÈÑÈ æíÓÈ æÁÑÇÍ ÇááÓáíã äã àÐÇ ÇáßÇÈæÓ ÇáÈÐíá ÇááÚáã ÇáÐí ÁÍÇá
ÇáÁÑÓ Ááí ÓÍÑÇÁ æÞÝÑÈ áÇ ÈÑí ÝíáÇ Óæí ÇáíáÇÁ æÇáÁÓáÇÁ

æãÐã ÒÇã áíáí ÛÇÓãÈã Ááí ßÇÈá ÓäÈ (1722ã) æÈæÝí ÓäÈ (1725ã) æÍáÝá ÇÈãã (ÁÒÑÝ); ÇáÐí
ÐÇÍ ÇáÈáÇÍ ÈÓíÇÚÈ æÇíÑÈ æßÝÇÁÈ ÛÇáíÈ æÇÓÈØÇÚ Áã íãÓã ÇáÑæÓ ÓäÈ (1726ã) Ýí (ÍÑíãÈ:
.ÈÇÈ ÇáÁÈæÇÈ) æíæÞÝ ÈÐíã ÇáÚÈãÇáííã

æãßã ÈÇÑ Úáí ÁÒÑÝ Áíí ÐØÇÚ ÇáØÑß äã ÝÇÑÓ ÇÓãã (äÇíÑ Ðæáí Èß) æÇáÈÞí ãÚ ÁÒÑÝ Ýí
.áÚÑßÈ ÍÇáÚÇã ÓäÈ (1729ã) æãÓã ÁÒÑÝ

æÇÓÈãã Íßã ÇáÈáÇÍ äÇíÑ Ðæáí æÈæí äÝÓã äáßÇ Úáí ÁÝÚÇãÒÈÇã ÓäÈ (1737ã); Èã ÇãØáß áíæ
Çáááí æÇáÈÞí ãÚ ÇááÚæá Ýí áÚÑßÈ (ßÇÑãÇá); æãÓããã æÓáÈãã ÇáÈÇÍ ÇáãÇÓí ÇáãÓáí (ßæáí
ææÑ) æÁÍÐ ÛÑÓ ÇááÚæá Ááí ÝÇÑÓ; æãÐÇ ÇáÐí íÈÑÈÚ ÝæÞã äãæß ÁíÑÇã æíÓáí (ÚÑÓ
ÇáØÇÁæÓ) æßÇã ÁíÑãã ÑÓÇ ÒÇã Èãáæí ÇáÐí ÛÇíÑ ÁíÑÇã ÓäÈ (1779ã) ÁÈÑ ÇáÈæÑÈ
ÇáÁíÑÇáíÈ

:ÈÑæÒ Áíáí ÒÇã ÍæÑÇáí (1747-1773)

ÇÚÈíá äÇíÑ ÒÇã ÓäÈ (1747) ÝÈÑÒ Áíí ÀÈäÇÁ ÐÈÇÆá ÇáÁÈÍÇáí æãæ Áíáí ÒÇã æÁÚáã äÝÓã
æÓíÇ Úáí ÍÝíí äÇíÑ ÒÇã ÇáãÓáí (ÒÇã Ñí); æÈÌÀ Áíáí ÒÇã íÞæí ÇáÁÝÚÇã æííÑÑ Çááíã; ÝíÑÑ
ÐáíáÇÑ ÈÁÑÈÚÈ ÁáÇÝ æÇáÈÞÈ ÇáÐÈÇÆá æãÓÈÈã ÁáíÑÇ ; æÓáí äÝÓã (ÍÑã ÍæÑíÇã Áí ÍÑÈ
ÇáíÑÑ) æãÐáß Óáí ÇáíæÑÇáí

æÇãØáß Áíáí ÒÇã íæÓÚ Ííæí äãáßÈã; ÝÇãØáß áíæ ÇáÚÑÈ (áíæ ÍÑÓÇã) æÁØÇÍ ÈÈÐÇíÇ Íßã
ÇáÝÑÓ ÇáÐÇíÇÑí; Èã ÈæÓÚ áíæ ÇáÓÑß ææÓá Íááí æÁØÇÍ ÈÍßã ÇááÚæá æÇáááíæÓ; ÝÁÓÈÍÈ
äãáßÈã ÈãÈÍ äã äãÑ Íííæã ÓäÇáÇ Ááí ÈÍÑ ÇáÚÑÈ ÍææÈÇ ; æãã ßÓáíÑ æíááí ÓÑßÇ Ááí ãÓáí
.ÚÑÈÇ ; æÓäÇã ÇáÓÚÈ ÇáÁÝÚÇáí ÈÇáÁÈ (ÈÇÈÇ)

:ÇáÁæÝÇÖÇÈ ÇáÈÇÑííÈ ÇáÓÈÚÈ
áÞí ßÇã ÇáÐÈÇá Óí ÇáÑæÓ ÓÇÈÚ ÇáÁæÝÇÖÇÈ ÇáÈÇÑííÈ ÇáÚÑíÞÈ ÇáÈí àÈ ÝíáÇ ÇáÓÚÈ
.ÇáãÓáã ÇáÁÝÚÇáí ááíáÇÍ
:æßÇãÈ àÐã ÇáãÓíÑÇÈ äÑÈÈÈ ÓãáíÇ ÍÓÈ ÇáÈÝÓíá

.ÇáÁæÝÇÖÈ ÇáÁæáí: ÇáíáÇÍ Óí ÇáááíæÓ -1

Úáí ÁÈÑ ÓÚÝ ÇáÁæÑÇØæÑíÈ ÇááÚæáíÈ ÈÑÒ Ñíá äãíæÓí ÇÓãã (Óí æíá) æãæ Áíí ßããÈãã
:ÇáÑæíííã; æÁÚáã Úã áíØØ ÁÑãÇÈí íÈÓãã æÞÇØÇ ÈÇÑÓÈ Úáí ÑÁÓãÇ

.Á- Áã ßã ÇáãÓááíã Ýí Çáááí áÇ Èí Áã íÚæíæÇ Ááí Ííáãã ÇáÁÓáí æãæ ÇáááíæÓíÈ
.È- áÇ Èí Áã ÈÚæí ÇáÁæÑÇØæÑíÈ ÇáááíæÓíÈ Ááí ÍíæíáÇ ÇáÁÓáíÈ (ÍÈÇá ÇáááíæßæÓ)

.Ì- Áã ÁÝÚÇãÒÈÇã íÈÈ Áã ÈãÓí äã Çáæíæí áÁãáÇ ÈÑÈí ÇáÐÇíÈ ÇáÐíã íØííæã ÈããÇáß Çáááí
æÇÈÍí ÇáááíæÓ ãÚ ÇáÓíí ÈÍÈ ÐíÇíÈ (Óí æíá) æííáæÇ Íááí æÁÚáãæÇ ÇáÓÝß æÇáããÈ Ýí ÇáãÓááíã
.æÁÐÇãæÇ ÇááíÇÓN äãã
:ÇÓÈÚÇÈÈ æáí Çááã

æããÇ ßÈÈ ÇáÚÇãã ÇáÑÈÇáí (ÒÇã æáí Çááã Çáíááæí) Ááí Áíáí ÒÇã ÍæÑÇáí Áãß ÈÁÐã Çááã
ÇáãÑÓí Çáæííí áÁãÞÇÐ Çáááí äã ÇááíÇÓN æÈíáíÓ ÇáãÓááíã äã ÇáÁÈÇíÈ; æãÈ Áíáí ÒÇã ÍæÑÇáí
ßÇááíÈ ÇáãÓÈÑ áíáÇíÈ ÇáãÓááíã Ýí Çáááí æÇÓÈäÝÑ ÇáãÇÓ; æíáÚ ÓÈÚíã ÁáÝÇ äã ÐáíáÇÑ
æÇÝÈÈÍ ÈíÓÇæÑ Èã Èæíá Ááí áÇãæÑ æÑÓíÈ áã; Èã ÇãØáß Ááí Íááí (Íááí) æÇáÈÞí ÈÇáááíæÓ Ýí
(ÈÇáí ÈÇÈ) (14ßã) Úã Íááí æÚíí ÇáßÝÇÑ ÈáÇÈãÇÆÈ ÁáÝ; æíÇÑÈ Ñíí áÚÑßÈ ØÇíáÈ æíÑÈ

ŌÑæŌ ÅŌÝÑÊ ÈÚÌ ÈáÇÈÈ ÁÍÇá Úá àŌiáÈ ÇáááIæŌ; ÈÚÌ Åä ÍáÝæÇ æÑÇÁáä ÌÈÈ áÇÆÈ
æÚŌÑiá ÅáÝÇ aláíáíá ÈÍäÇÆáä ÈŌÑÈÇÈ ÇáÁÍÍ ÇááÈæŌÆÈ
ÝÄÈÈáä ÌæÇÑÞ ÇáÄÑŌ áÇ ÈÍáá ÅáÇ ÇáÍÍÍ; æÇÁÄÈŌÇá ÍÇÝÍÇÈ ÇáÄæÇá ÞÍ áŌÌ ÇááÞÚ ÚáíáÇ
ÈÑÇÞÚÇ æláÇáÇ ; æŌÞŌ ÌáŌÈ ÚŌÑ ÅáÝ Ōáíí ŌáíæÇ ÇáÈÑì ÇáŌÍÈ ÈÍäÇÆáä æÄŌÍ
(ÈÍäæÑááß) ÇÈä ÁÍáÍ ŌÇá ÈÇÈÇ ÅáíÑ áÇáæÑ

ÇáÄæÝÇŌÈ ÇáÈÇáíÈ Úáí ÌÍ ÌæŌÈ áíáí ŌÍ ÇáŌÍ ŌáÈ (1836á) -2
ÞÍ ÐßÑáÇ ÝíáÇ ÈÞÍä ÇáÈŌÇÑ ÁÍáÍ ŌÇá Úáí ÌÍŌ ÇáááÑÇÍÇ ÇáááÍ ÇáÄæŌÇÑ ÇáŌÇÍÞ ŌáÈ
(1761á) æÈÞÍ ÍÍáá áÐá ÇáÄæÑÇŌæÑÍÈ ÇáÄÈÑÇáíÈ ÇáÄŌÑÇÝ ÍÈì ÈæÝÍ ŌáÈ (1773á)
æÈæáí ÇáÍá ÈÚÍä ÇÈáä (ÈÍäæÑááß) ÇáÐÍ Íáá ÚŌÑiá ÚÇáÇ áä (1773á-1739á) æÞÍ áÞá ÇáÚÇŌáÈ
Ááí ÞÇÈá; ÝÄŌÈÍÈ ÇáÚÇŌáÈ ÇáŌÍÝÍÈ; æŌÇÑÈ ÈÍŌÇæÑ ÇáÚÇŌáÈ ÇáŌÈæíÈ; æÈÚÍ æÝÇÈ
ÈÍäæÑááß ŌáÈ (1739á) ÈÍÁÈ ÌæáÈá ÇááÈÑÇáíÈ ÇáÄŌÑÇÝ ÈÈÝÈÈ ÈŌÈÈ ÇáÍáÇÝÇÈ ÇáÈÍ ÌÈÈ
Èíä ÅÈäÇÆá

æÈÝÑÞæÇ ŌÍÚÇ Ýáá áíáÈ ÝíáÇ ÅáíÑ ÇááÄáíá æááÈÑ
æáá ÈáÈá ÇáÍáÇÝÇÈ ÁáÇ ÈÚÍ Åä ÅæÍÈ ÈáÚŌá ÇáÄáÑÇÁ ÅÈäÇÁ ÈÍäæÑááß; ÝŌÞŌæÇ ÞÈáí ÝÍ
ÇááÚÇÑß ÇáÍÇáíÈ; æÇáÈáí Íáá ÇáÄŌÑÈ ÇáÍæÑÇáíÈ æÇáÈÞá ÇáÍáá Ááí ÚÇÆáÈ ÌÍÍÈ áí
(ÇáÈÑßŌÇÍ: áíáí ŌÇÍ)

æÈÍÄ ÇáÁÚÍÇÁ áä Þá ÍÇáÈ íÈäÇæŌæá ÌæáÈ ÈÍäæÑááß ÇáæÇŌÚÈ; ÝÈÞÍä ÍÇáá ÈÍÇÑì æÇÍÈá
áíáÈ Èáí æÇÍÈá ÇáŌÍÍ ÈÍÈ ÞÍÇÍÈ (ÑÇáÍ ŌáÚ) áÞÇŌÚÇÈ ÇáÍÍæÍ æßŌáíÑ; æŌÞŌÈ ÈÍŌÇæÑ
ÈÄÍÍáá ŌáÈ (1834á) æŌŌÈÞáÈ ÇáŌáí æÈáæŌŌÈÇá áä Íáá ÅÝÚÇáŌÈÇá
æßÇá ÅÈÑŌ ÅÈäÇÁ ÇáÚÇÆáÈ ÇáÍÍÍÈ ÇááÇáßÈ (ÇáÈÑßŌÇÍ) ÌæŌÈ áíáí ÇáÐÍ áä íÈÞ ÈÍÍä Ōæì
ÞÇÈá æÚŌáí æláÇá ÅÈÇÍ

ÝÚáíáÇ ŌÞŌÈ ÈÍŌÇæÑ Èíí ÇáŌÍÍ ÈÍÄ ÝáßÑ ÈÇŌÈÑÍÇÚáÇ æÁÚáá ÇááÝÍÑ ÇáÚÇá ŌÍ ÇáŌÍÍ
æÑÝÚ ÑÇÍÈ ÇáÍáÇÍ æÈÞÍä ÌÈì æŌá ÈÍŌÇæÑ; æááá (ÑÇáÍ ŌáÚ) ŌÚíá ÇáŌÍÍ ÇŌÈŌÇÚ Áá ÌÈÈ
. ÈÐæÑ ÇáÝÈáÈ ÍÇÍá ŌÝæÝ ÇáÍÍŌ ÇáÁÝÚÇáí ÇááÈÞÍä æÑÍÚ ÇáÍÍŌ Ìæá Áá ÍÚáá ŌÍÆÇ
ÇááÝÍÑ ÇáÚÇá ÇáÈÇáÈ ŌáÈ (1836á) -3

ÚÇÍ ÍŌÈ áíáí Úá ÅÈæÇÈ ÈÍŌÇæÑ ÍÇÆÈÇ ; æááá ÈÚÍ ÚÇá áÚá ÌÍŌá; æÈÍÈ ŌŌŌ ÇáŌÚÈ
ÇáÁÝÚÇáí ÇáÐÍ ÞÇá ÈŌÈÈ ÇááÐÇÈÍ ÇáÈÍ ÌÑÈ áááŌáíá ÝÍ ÈÍŌÇæÑ; æŌÇÑ ÇáÍŌ ÇáÁÝÚÇáí
ÈÍÈ ÞÍÇÍÈ (æŌíÑ áíáí ÅßÈÑ ÍÇá) ÇáÄÈá ÇáÄßÈÑ áíæŌÈ áíáí; æÇáÈÞí ÇáÍŌÇá ÝÍ (ÌáÑæí-
ÈÍŌÇæÑ) æßÇá ÞÇÆÍ ÇáŌÍÍ ÇÈä (ÑÇáÍ ŌáÚ) æŌŌÈŌÇÚ (æŌíÑ áíáí ÅßÈÑ ÍÇá) Áá íÈÉá ÞÇÆÍ
ÇáŌÍÍ æáÇÐ ÇáŌÍÍ ÈÇáÝÑÇÑ æÇáÈŌÑ ÇááŌááæä

ÇáÄæÝÇŌÈ ÇáÑÇÈÚÈ: ÇáÍÑÈ ŌÍ ÈÑÍŌÇáíÇ ŌáÈ (1838-1842á) -4
ÞÇáÈ ÈÑÍŌÇáíÇ ÈÍŌì áä ÇÈŌÇáÇÈ áÇÈáíæá áÚ ÇáßŌáíÑ ÇáÄæá (ÞÍŌÑ ÑæŌÍÇ) áÍÇæáÈ áááÇ
áíáæá Çáááí ÇáÈÍ ÈÍááÇ ÈÑÍŌÇáíÇ Úá ŌÑÍÞ ÁÝÚÇáŌÈÇá æÁÍÑÇá; ææŌáÈ Çáá ÈÚÈÈ
ÈÑÍŌÇáíÈ Ááí ÈÍŌÇæÑ ŌáÈ (1809á) ÈÞÍÇÍÈ (áÝáíŌÈæá) æÚÞÍ áÚÇáíÈ ÝÇÚÚ áÚ (ŌÇá ŌÌÇÚ) ÁÍÍ
ÅÈäÇÁ ÈÍäæÑááß Èä ÝÞÍ ŌÇá ŌÌÇÚ áááá ÝáíÁ Ááí ÇáÈÑÍŌÇáíá ÝÍ Çáááí; æÝÍ ŌáÈ (1839á)
ÇÍÈá ÇáÍŌ ÇáÈÑÍŌÇáí ÞÇÈá æÞáíáÇÑ æÄæÚŌ ÇááÚÈáí ÇáÈÑÍŌÇáí ÝÍ Çáááí (ÅæáÇáí)

ÈÁÚÇÍÈ ŌÇá ŌÌÇÚ ááßÇ Úáí ÁÝÚÇáŌÈÇá
æÍÇÁæÇ Èä áä Çáááí Úá ŌÑÍÞ (ßæíÈÇ) æÈæíæá ááßÇ ÝÍ áŌÍÍ ÁÍáÍ ŌÇá ÝÍ ÞáíáÇÑ; æÇÍÈáÈ
ÈÑÍŌÇáíÇ (ÚŌáá æßÇÈá) æáÞæÇ ÚÇŌáÈ ŌÇá Ááí ÞÇÈá; æÝÑ ÌæŌÈ áíáí áä ÞÇÈá
æÄÈì ÇáŌÚÈ ÇááŌáá ÇáÁÝÚÇáí ÇáÁÍÈáÇá æÑÝŌ Áá íÝÑŌ Úáíá ááß áä ÞÈá ÇáÁáíáíŌ

ÈÆŌ ÇáÍÇÈ ÁÐÇ ÇáŌÇÚÈÈ ÚÈ ÌäÇ áíÑ ÁÍÇááÇ ŌÝÑÇ áÑÇÆíäÇ
æÇáÈÝŌ ÇáŌÚÈ æÞÇææÇ Úáí ááááá ÇáÚáíá æÞÈáæá -ÝÍ ÚááíÈ ÌÑÍÆÈ ÝÍ ŌæÇÑÚ ÞÇÈá æÇáíáæí
ííáæáá Úáí ÅßÈÇÝáá-; ÝÞÈáá ÁÍÍ ÇááíÇáíá æÇŌáá (ŌÌÇÚ ÌæáÈ) æÁÚáá (ÁÍÈÑ ÍÇá) ÇáíáÇÍ ŌÍ
ÈÑÍŌÇáíÇ æÚÇÍ ÌæŌÈ áíáí áÚ ÇÈáá (æŌíÑ áíáí ÅßÈÑ ÍÇá) íÞÇÈáÇá ŌÍ ÇáÁáíáíŌ áÚ ÇáŌÚÈ
ÇááŌáá; ææÞÚÈ áÚÑßÈ (ÈÇÝÇáíÇÑÇáá) ÝÍ (2) ÈŌÑiá ÇáÈÇáí ŌáÈ (1840á) æÇáÈŌÑ ÌæŌÈ áíáí
ÝÍ Çáíæá ÇáÄæá; Èä áŌá ÝÍ Çáíæá ÇáÈÇáí; ÝÁŌÑÈá ÈÑÍŌÇáíÇ æÁÍÐÈá Ááí (ßáßÈá) æÈÞÍ ÇÈáá
ÅßÈÑ ÍÇá íÞÇÈá; æÌÑÈ áÝÇæŌÇÈ Èíá ÅßÈÑ ÍÇá æÈíá (áÇáÈæá) ááÈá ÈÑÍŌÇáíÇ; ÝÞŌÚ ÅßÈÑ
ÍÇá ÑÁŌ áÇáÈæá ÈÇáŌÍÝ ÅÈäÇÁ ÇááÝÇæŌÇÈ

æÚáí ÅÈÑ Ðáß ÞÑÑÈ ÈÑÍŌÇáíÇ ÇáÄáŌÍÇÈ ÝÍ (6/1/1842á) æßÇá ÚÍÍáá (4) ÁáÇÝ ÈÑÍŌÇáí æááí
æáÚáá (12) áä Çáíáæí ÇáÈÇÈÚíá; æŌáß ÇáÈÑÍŌÇáíæá ŌÑÍÞ æÇÍÍ (Íß Íáß) -Èíá ÞÇÈá æláÇá ÅÈÇÍ-
æÁÚáá ÇááíÇáíæá Ýíáá ÇáŌÍÝ; ÍÈì ÁÐÇ æŌáæÇ (Ìä ÌæáÇß) ÞÇá ÞÍ ÈÞÍ ÁÍÑ Ìáí áä ÇáÍŌ æáæ
(ÇáíßÈÑ ÈÑÇÍÍæá) ÇáÐÍ ÞÇá ÇááÇÍÍ ÇáÈÍÍ áíÍÈÑ Þæáá áÚÈÈ ÇáÁŌŌÍÇá Èíáæí ÇáÁŌáÇá
æßÇá ÇáÞÇÆÍ ÇáÚŌßÑí ááíŌ ÇáÈÑÍŌÇáí (áÝáíŌÈæá) ÇáÐÍ áŌá áÇÈáíæá ÝÍ áÚÑßÈ (æÇÈÑáæ)
ŌáÈ (1815á); ÝÁŌÑá ÅßÈÑ ÍÇá æŌíáá ÝÍ ÚÑÝÈ ÝÍ (Íß Íáß) æáÇÈ ÝÍ ÇáŌíá Ñáá ÇáÞáí; æßÐáß
ÞÈá áä ÇáÁáíáíŌ (ÇáßŌáíÑ ÈæÑáÑ)

æßÇá ÅÈÑŌ ÞÇÍÈ ÇáíáÇÍ ÝÍ áÐá ÇáÍÑÈ (æŌíÑ áíáí ÅßÈÑ ÍÇá) æ (ŌÑÍÇÑ ÁÍáÍ ÍÇá) æ (áíÑ áŌÍÍ
ÍÇá) æ (áæÇÈ áíáí ŌáÇá ÍÇá) æ (áÇÆÈ Áíáí Çááá áæßÑí) æ (ÚÈÍ Çááá ÍÇá) æ (ÁÍÈÑ ÍÇá)
ÇááÝÍÑ ÇáÍÇáŌ -5
æßÇá áÐÇ íáÈá ÇáÝÈÑÈ ÇáÈÇáíÈ ÝÍ ÇáíáÇÍ ŌÍ ÇáÁáíáíŌ; ÝÞÍ ÍÇæá ÇáÁáíáíŌ Áá ÌÑÍÚæÇ Ááí
ÞÇÈá ÝÍ ŌÍÝ áÝŌ ÇáÚÇá ŌáÈ (1842á); ÁáÇ Áá ÇááÚÈáí ÝÍ Çáááí (ÁíáíáÈæÑÚ) ÁáÑ ÈŌÍÈ ÇáÍŌ
ÇáÈÑÍŌÇáí; æÁáÑ ÈÁÚÇÍÈ (ÌæŌÈ áíáí) áíááá ááß ÁÝÚÇáŌÈÇá ÈÚÍ Áá ÁááæÇ Úáíá ÇáŌÍÇŌÈ
ÇáÈÍ íááí

ÚCÍ IæÓÉ áíáí ÓáÉ (1843á) Áái BÇÈá æÇæĪÍ ÍBáá ÍĒí ÓáÉ (1863á); æÍáÇá áĐá ÇáÝĒĒÉ ĀÚCÍ ĐáĪáÇŃ æáŃÇĒ æĒáí Áái ĐĒÓĒá æĒĪĒ ÓíŃĒÉá; æĒÚÍ ÚæĪÉ IæÓÉ áíáí ĐĒá ÇĒáá (æŌíŃ ĀBĒŃ ÍÇá) ÇááĪÇáĪ ÈŌŃĐĒ ÚÇáŌÉ; æĒŌíŃ BĒíŃ áá ĀŌÇĒÚ ÇááĀŃíá ÈĀŌÇĒÚ ÇáĀĒáÇá Áái ĀĒíá .Ááá ĐĪ ĐĒáá ĒÇáŌá

Ēá ĪÇÁ ĒÚÍ IæÓÉ áíáí ÇĒáá (ŌíŃ Úái ĪÇá) æÍBá ĀÝÚÇáŌĒÇá ÓáÉ (1863-1866á); Ēá ĀĐŌí Úá .ÇáíBá; Ēá ÚCÍ æÍBá ÇáĒáÇÍ áá ÓáÉ (1869á-1879á)

æBÇá ÓĒÉ áĐá ÇáĪŃĒÉ áÚ ÇáĀáĪáíŌ Āá ĒŃíŌÇáíÇ ááÚĒ æáí ĒŃí ŃæŌíÇ ĒĪĒá ŌŌĐáĪ æĪæÇŃŌá æĒŌá Áái ááŃ ĪĪæá; æĀŃŌáĒ ĒæŌíÇ ĒÚĒÉ ÚŌBŃÍÉ ĒŃæÇŌÉ ÇáĪáŃÇá (áíĒæÝŃ) ÇáĐí æŌá .Áái BÇÈá æÚBí áÚÇáĪÉ áÚ ŌíŃ Úái

æááÇ ĀŃŌáĒ ĒŃíŌÇáíÇ ĒÚĒÉ áĒĐÇĒá ŌíŃ Úái ÝááÚĒ áá Īæá ĀÝÚÇáŌĒÇá; æááÇ ÇĐĒĪá ÇááæŃí ŃæĒĒĒŌ ĀÝÚÇáŌĒÇá æĪĪááÇ áá ÇáááŃÇĒÉ ÇáĒáÇĒÉ ÇáŌáíŃĒÉ Ýí BÇáæá ÇáĀæá ÓáÉ (1879á); æĀÚáá ÇáÚÇáá ÇáŃĒÉÇáí (áŌB ÚÇáá Īáá áíáí) áá ÚŌáí ÇáĪáÇÍ Ōí ĒŃíŌÇáíÇ; æBÇá ÇáBÇĪÉ ÇáÚŌBŃíæá (áíáí ĪÇá) -áá æŃĪB- æBÇá Ýí ĪĒáÉ BÇÈá æĪáŃÇá (áíáí BŃíá ĪÇá) æ (áíŃ ĒĪÇ .ĪÇá) Ýí ĒĪŃÇá æ (ÚŌáĒ Çááá ĪÇá) Ýí áÚáÇá æĒĪÇĒ

æÚáĪáÇ Īá ÇáĀáĪáíŌ áŃĒÉ (ŌíŃ Úái ĪÇá) Áái áŌÇŃ ŌŃíÝ æŌáĒ ÇááĪĒÉ áá ŃæŌíÇ ÝŃÝŌĒ; æÍáÝ .æŃÇáá ÇĒáá (íÚBæĒ ĪÇá) Ýí BÇÈá

ææBÚĒ ĒŃíŌÇáíÇ Ýí (26) áÇíæ (1879á) áÚÇáĪÉ áÚ ĀÝÚÇáŌĒÇá æĀŃŌáĒ ĒÚĒÉ ĪÇæĒÉ Áái .BÇÈá ĒŌŃÝ Úái ÇáŌíÇŌÉ ÇáĪÇŃĪÉ Ýí ĀÝÚÇáŌĒÇá

æÝí (3) ÓĒĒáĒĒŃ ÓáÉ (1879á) ĀĒÇÍ ÇáŌŪĒ ÇáĀÝÚÇáí ĪáÚ ĀÝŃÇÍ ÇáĒŪĒÉ Ýí ĐáÚĒ (ĒÇáÇÍŌÇŃ); æÍBá ĒŃíŌÇáíÇ ĀŃŌáĒ ĐæÇĒ ĀĪŃí æÇĪĒáÉ BÇÈá æĀáBĒ ÇáBĒŌ Úái íÚBæĒ ĪÇá .æĀŃŌáĒá Áái ÇáááĪ æáÇĒÉ ÝíáÇ ÓáÉ (1923á)

æáBĒĒÉ ĒŃíŌÇáíÇ Ýí BÇÈá (1879á-1880á) Ēá ÇŌŌŃĒÉ ááĪĒáá Ýí áÝÇæŌĒÉ áÚ ÇáĀáŃŃ ÚĒĪ ÇáŃĪáá -ÍÝíĪ IæÓÉ áíáí-; Ēá ĒĪĀĒ ĒÇáĀŌĒŪĪÇÍ ááĀáŌíÇĒÉ ÝíÇáĒáÇ ÇáĀĪĒÇŃ Āá ÁíæĒ ĪÇá (ĀÚÇ íÚBæĒ ĪÇá) ĐĪ ĀĒÇÍ ĪÇáĪÉ ĒŃíŌÇáíÉ Ýí (áíæáĪ) ĒÇáĐŃĒÉ áá ĐáĪáÇŃ ÝĀŃŌáĒÉ ÚŌŃĒÉ .ĀáÇÝ ĪáĪí Áái ĐáĪáÇŃ æáŌáæÇ ÁíæĒ ĪÇá

æÝí ÁíÇá ÚĒĪ ÇáŃĪáá ĪÇá ÓáÉ (1893á) ĪÇÁ (ĪæŃÇáĪ) ÇáĒŃíŌÇáí Úái ŃĀŌ ĒÚĒÉ ĒŃíŌÇáíÉ æĪŌŌ ÇáĪĒáĪ ÇáŌŃĐĪÉ æÇáĪáæĒĪÉ -ÇáĒí ĒÝŌá ĀÝÚÇáŌĒÇá Úá ÇáááĪ- æŌáí ĪŌ ÇáĪĒáĪ ĒĪŃÇáĪ)

.ÇáĀáĒÝÇŌÉ ÇáŌÇÍŌÉ Úái Īí ĀáÇá Çááá ĪÇá Ōí ĒŃíŌÇáíÇ -6

ĀĐ Āá ĀáÇá Çááá ĪÇá ĒÚÍ ÇŪĒáÇĒá ÇáÚŃŌ ÓáÉ (1919á) ĀŃŌá ŃŌÇáĒÉ Áái ÇááÚĒĒáĪ ÇáĒŃíŌÇáí Ýí ÇáááĪ; ĪĒĒá ÝíáÇ ÇŌĒĐáÇá ĀÝÚÇáŌĒÇá ĪÇĪáíÇ æĪÇŃĪíÇ ; ÝĒĪÇááÉ ĒŃíŌÇáíÇ ÇáŃŌÇáĒÉ æŃĪĒÉ ĒŌŃæŃĒÉ ÇŌĒáŃÇŃ ÇáæŌŪ Ēíá ĒŃíŌÇáíÇ æĀÝÚÇáŌĒÇá BáÇ áá; ÝĀÚáá ĀáÇá Çááá ÇááÝŃŃ ÇáÚÇá Ōí ĒŃíŌÇáíÇ æŌáá ĐĪÇĪÉ ÇáĪíŌ ááÇĪŃ ŌÇá; æĐĪ BÇáĒ ááÇáB ĒáÇĒÉ .ĪĒáÇĒÉ

.Ā- ĪĒáĒ ĐáĪáÇŃ ĐÇĒĪáÇ ŌŃŃŃŃ ÚĒĪ ÇáBĪæŌ

.Ē- ĪĒáĒ ĪáÇá ĀĒÇÍ ĐÇĒĪáÇ ĪáŃÇá ŌÇáí áíáí ĪÇá

.Ī- ĪĒáĒ ĒĒĒíÇ ĐÇĒĪáÇ ĪáŃÇá áíáí áÇĪŃ ŌÇá

æBÇá ĐÇĒĪ ÇááíÝÚíÉ áÚ ÚĒĪ ÇáBíæá ÇáĒŪáÇáí æÇŌĒŌÇÚæÇ ĒÚæá Çááá áŌíáĒ ĒŃíŌÇáíÇ; æĪĪá áÇĪŃ ŌÇá áÚ ÚĒĪ ÇáBíæá ÇáĪĒáĪ ÇáááĪÉ æÇĪĒáæÇ áíáĒÉ Ēá; æĪŌíĒ ĒŃíŌÇáíÇ Āá ĪĒíŃ ÇáĀÝÚÇá ÇáĪáÇÍ ÇáÚÇá Ōí ĒŃíŌÇáíÇ; æĒĪĀĒ ĒŃĒŪÍ Āá ĪĐáá ÇáŌŪĒÉ ÇáááĪ ÇááŌáá .ĒÇáĒÝÇŌÉ ÁŌáÇáíÉ ŌĪáÇ

æááÇ ĀÚáá ĒŌŒĒŌá áá ááĪá ÇŌĒĐáÇá ĀÝÚÇáŌĒÇá; æÝí (8) ĀÚŌŌŌ ÓáÉ (1919á) æBÚĒÉ .ĀĒÝÇĐĪÉ ŃæÇáĒáĪí ÇáĒí ÇŪĒĒÝĒÉ ÝíáÇ ĀáĪáĒŃĒÉ ĒÇŌĒĐáÇá ĀÝÚÇáŌĒÇá ÇáĒÇá

æBÇáĒÉ ÇáĀáĒÝÇŌÉ ÇáŌÇĒŪĒÉ Īæá Āá ĀÚááĒÉ ÇáĪŃBÉ ÇáĀŌáÇáíÉ ĪáÇĪáÇ ÇááŌáí Ōí ĪÇæáí -7 ÓáÉ (1975á) æBÇá Úái ŃĀŌ ÇáĪŃBÉ ĀáĐÇB (ŃĒÇáí æŌíÇÝ æĪBáĒíÇŃ); Ēá BÇá ÇáĪáÇÍ ÇáÚÇá æÇááÝŃŃ ÇáBĒĒíŃ ĒÚÍ ÇáĀáBáÇĒÉ ÇáŌíæÚí ÇáĒæÇÍ ÇáĐí ĪÇÁ ĒĒŃÇĐí Áái ÇáĪBá Ýí (27) áŌŌÇá ÓáÉ (1978á); æĐĪ ĀÚááá ÇáÚááÇÁ æÇáŌáæÇ æŃÇÁ ŃBĒÉ ÇáĪŃBÉ ÇáĀŌáÇáíÉ ÇáĐí ŌĒĐáá Áái .ÇááíĪÇá ĒĒáÇĒÉ ÓáæÇĒÉ

æááÇáB ÇáĀáĒÝÇŌĒÉ ÇááĒÇŃBÉ Ōí ÇáááæB ÇáĐíá ĪÇæáæÇ ÓáĪ ĀÝÚÇáŌĒÇá Úá ĪáááÇ -8 æĒáííÚ ÇáááÇÁ æÇáĒŃÇÁ Ýí ÚBĪĒáÇ æÇĪĒĒÉ ÇáÚBĪĒÉ ÇáĀŌáÇáíÉ ĒĪŃíĪÇ áá ĀÚáÇĐ .ÇáŌŪĒÉ ÇááŌáá; ĒÇŌá ĪŃBÇĒÉ ÇáĀŌáÇÍ æÇáĒĪŃíŃ æÇáĒĐĪá æÇáĒŪíŃŃ æÇáĒáíŃŃ

æĐĪ ĪÇæá ÇáááB ĪĒĪÉ Çááá ĪÇá ÓáÉ (1901á-1919á) Āá ĪáŌÍ ÇáBíá æíŃæŌ ÇáŌŪĒÉ ĒĐĒáá ÇáBÝŃ ĒĪŃíĪÇ ; æáBá æáĪÉ ÇáŌíŌ ÇáÚÇá áĪí ÇáŌŪĒÉ ĀĪĒÉ Áái Ēááááá; ááÇ ĪíÇ ĒĪĪ ÇááŌááíá Āá ĪŃĪí .ÇáááB ĐĒĪáÇ ĒÇáŃŌÇŌ Ýí (20) ÝĒŃŃŃŃ ÓáÉ (1919á)

æĒÚÍ ĐĒá ĪĒĪÉ Çááá Ēæáí ÇĒáá ĀáÇá Çááá ĪBá ĀÝÚÇáŌĒÇá áá (1919á-1929á) æáá ĪBá áá Ýí ĐŌĒ ĀĒĪá ÚĒĒÉ æáá ĪĒŪŪ ĒáÇ ĪŃí áĀĒĪá; æBÇá ŃĪáÇ ÚááÇáíÇ ĪŃĪí Āá ĪŃŃ ĀÝÚÇáŌĒÇá Áái ááÇáí ÇáŃĪí æŌŪĒÉ ÇáááÇB ĒÇŌá ÇáĒĒæíŃ; BĐáB æBÇá æŌíÇá æŪĪáÇ ĪŃĪí Āá ĪĐáĒá ĪæáĒ ĒŃĒĪÉ Īæá áŃÇŪĒÉ áĪá Āæ ĒĐÇáĪí Āæ ĀæŌÇÚ ÇĪĒáÇŪÍÉ æĒÇŃĪíĪÉ; æĀĪĐ ÇáááB íŌŃĪ ĒŃĪá ÇáĪá; æĪŌŃí Ēáá æĪŌĒĪÝ ĒĒáŌBáá æáÇ íŪĒĒÉ Ēáá; æĪŌáB ÇááBÇĒÉ Ýí áĪÇáŌá ÇáÚÇáĒ Úáiáá; æáĐÇ ĀĒÇŃ ÍÝíŪĒÉ ÇáÚááÇÁ Úáiá ÝĀæŪŃæÇ ŌĪæŃ ÇáBĒÇĒá; ÝĒÇŃĒÉ ĐĒÇĒá

.ÇáĒŌĒáá æĒĐĪáĒÉ áĪæ BÇÈá ÓáÉ (1924á) æáBáá ÇŌĒŪáá ÇáŌíŃÇá ŌĪáá ÝĀæBÝáá

æÝí ÓáÉ (1928á) ĐÇá ÇáááB áÚ ĪÇŌíĒá ĒŃĪáĒÉ ŌæáĪÉ; ŌÇŃ ÝíáÇ ÇáááĪ æáŌŃ æĀíŌÇáíÇ .æÝŃáŌÇ æĀááÇáíÇ æĀáĪáĒŃĒÉ æŃæŌíÇ æÝí ŌŃĐĪ ÚæĪĒá ÚŃĪ Úái ĒŃBíÇ æĀíŃÇá

æNÍÚ Çáááß æÉíáÓÇ ÌÇ áÓáí ĀYÚÇáÓÉÇä Úä ÍíäÇ; ÝBÈÈ ÇáßÑÇÑÇÈ ÇáááßÍÉ ÇáÉí ÈÐÓí
ÈæíæÈ ÇÑÈÍÇÁ ÇáÓí ÇáÚÑÈí (áááÓÇÁ æÇáÑÍÇá) æÚáÐÈ ÇáááÓæÑÇÈ ÈáÐÇ Ýí ÇáÁäÇßä
.ÇáÚÇáÈ

æääÇ ĀÚää ÇáÚääÇÁ BÝÑ Çáááß ææíæÈ ÇálàÇí Öíä; ÝÈÇÑÈ Úáíä ÐÈíáÉ (ÓææÇÑí); æÇÍÉáÈ
ÍáÇá ÆÈÇÍ æÇáíáÚÈ ÇáÈæÑÈ Òí Çáááß Ýí (28) ææYæÈÑ ÓáÈ (1928ä); æäÇ áíÁÈ ÁáÇ Ýí (14)
.íäÇíÑ ÓáÈ (1929ä) ÈÈäÇÓá ĀäÇä Çááá Úä ÇáÚÑO

:æÇáÁä
äÒí Úáí ÇáÓÑÇÑÈ ÇáÁæáí ÇáÉí ÇáÐáÐÈ Òí ÍÇæí ÓáÈ (1975ä); æÇÓÈäÑÈ ÇááÚÑBÈ Ááí ÁíÇä
ÈÑÇÐí ÍíÈ ÇáíáÚ ÇálàÇí Ýí Bá ĀYÚÇáÓÉÇä Ááí íæääÇ áÐÇ; ÈáÇÈÈ ÚÓN ÚÇáÇ æÇáíáí ááá
.ÝÇááíÇáíæä ääÈÖÑæä æÓÇáíæä

Ýáá íBæä ÇálàÇí ÇáĀYÚÇáí ÈÍÇíÉ ÇáÈíæá ÇáÈÇÑííí ááÁÓáÇä; Āä áá íBæä ÇálàÇí ÇáĀYÚÇáí
!!;ÈÍÇíÉ Èíæá ÈÇÑíí ÇáÚÇáá ĀíáÚ
.-áíä äÑíæ ää Çááá áÐÇ æáíÓÈ Āä Ðáß BÇÆä -æÇááá ĀÚáä
(æíBæáæä æÈí äæ Ðá ÚÓí Āä íBæä ÐÑíÈÇ)
(ÇáÁÓNÇÁ: 51)

ÇáìÒÁ ÇáÈÇáí
ááÈÇÑíí ÓáÇÍÈ æääÇÍ(1)

Áábì ÇáÓáíí áÐÇ ÇááæÓæÚ Ýí ÍØÈÈ æÐBÑ BÈíÑÇ ääÇ æÑí ääÇ äÓÇ Ýí áÐä ÇáíØÈÈ -(1)
[.-ĀáÚÑ ÓáÓáÈ (Ýí ÇáíáÇí ÝÐä æÇÍÈáÇÍ (11/2)

Āä Çáíáí ááá áíáíä æáÓÈÚíää æáÓÈÚÝÑä æáÚæÐ ÈÇáááááä ää ÓÑæÑ ĀáYÓáÇ æää ÓíÆÇÈ
ĀÚáÇáäÇ; ää íáíä Çááá ÝáÇ äÓä ää æää íÓáá ÝáÇ áÇíí áá æĀÓáí Āä áÇ Ááá ÁáÇ Çááá æĀÓáí Āä
:áíáíÇ ÚÈíá æÑÓæáá æÈÚí

:íÐæá Çááá ÚÓæíá áíÇØÈÇ ÑÓæáá Ó
ÝÐÇÈá Ýí ÓÈíá Çááá áÇ ÈBáY ÁáÇ äYÓB æíÑÓ ÇááĀáíá ÚÓí Çááá Āä íBÝ ÈĀÓ ÇáÐíá BÝÑæÇ)
(æÇááá ÁÓí ÈÁÓÇ æĀÓí ÈáBíáÇ
(ÇááÓÇÁ: 84)

áÐä ÇáÁíÉ ÇáBÑíáÈ ÈÍÇØÈ ÇááØØÝí Ó ÈÇáÐÈÇá æææ BÇä æííÇ Ýí ÇááÚÑBÈ; æÐí Ýáá
ÇáÓíÇÈÈ ÑÓæÇä Çááá Úáíáä ÇáÁíÉ Úáí ÚÇáÑáÇ; ÝÐí Ñæí ÇáĀäÇá Áíáí ÍíÈÇ ÓííÇ Úä ÆÈí
ÁÓíÇÐ ÐÇá: ÐáÈ ááÈÑÇÁ Èä ÚÇØÈ ÑÓí Çááá Úää: ÇáÑíá ííáá Úáí ÇááÓNÑBíá Āáæ íáÐí Èííä Āáí
ÇáÈááBÈ; ÐÇá: áÇ áĀä Çááá ÈÚÈ ÑÓæáá Ó ÝÐÇá: (ÝÐÇÈá Ýí ÓÈíá Çááá áÇ ÈBáY ÁáÇ äYÓB)
ĀáäÇ ÐÇB Ýí ÇááYBÈ .(1) [ÑæÇá Áíáí æÓííá ÇáíÇBá ææÇYÐä ÇáÐáÈí ĀáÚÑ ÇáYÉí ÇáÑÈÇáí
(41-8)]

æÚä ĀÓáá ÆÈæ ÚáÑÇä ÐÇá: Íáá Ñíä ää ÇáááÇíÑíá -ÈÇáÐÓØäØíáíÈ- Úáí ÓY ÇáÚíæ ÍÈí ĪÑÐá
æáÚáÇ ÆÈæ ÁíæÈ ÇáĀäÓÇÑí; ÝÐÇá: äÇÓ Áábì Èííá Āáí ÇáÈááBÈ ÝÐÇá ÆÈæ ÁíæÈ: áíá ĀÚáá
ÈáÐä ÇáÁíÉ ÁáäÇ äÓáÈ ÝíáÇ; ÓíÈäÇ ÑÓæá Çááá Ó æÓáíáÇ áÚá ÇááÓÇáí æáÓNáÇá; ÝáäÇ ÝÓÇ
ÇáĀÓáÇä æÚáÑ ÇíÈáÚáÇ áÚÓN ÇáĀäÓÇÑ ÈíÈÈÇ : ÝÐáäÇ ĀBÑáäÇ Çááá ÈÓíÈÈ æÈíá Ó æáÓNá
ÍÈí ÝÓÇ ÇáĀÓáÇä æBÈÑ Áááá æBáÇ Ðí ÆÈÑáÇá Úáí ÇáĀáíá æÇáĀæÇá æÇáĀæáÇí æÐí æÓÚÈ
:ÇáíÑÈ ĀæÓÇÑá; ĀYáÑíÚ Āáí ĀááäÇ æĀæáÇíáÇ YáÐíá ÝíáäÇ YáÓáÈ ÝíáÇ
(æĀáYBæÇ Ýí ÓÈíá Çááá æáÇ ÈáBæÇ ÈĀííBá Āáí ÇáÈááBÈ)
(ÇáÈBÑÈ: 195)

ÝBÇáÈ ÇáÈááBÈ ÈÇáĀBÇæÈ Ýí ÇáĀáá æÇááÇá æÈÑB ÇálàÇí.(2) [ÑæÇá ĆÈæ ÍÇæí æÇáÈÑáÐí
æBÇá ÍÓä Óííí ÚÑíÈ æÓííá ÇáíÇBá ææÇYÐä ÇáÐáÈí (2-572)]

æÇáÁíÉ ÇáBÑíáÈ ÈÈíá Āä ÇáÓÈíá Çáæííí áBÓN ÓæBÈ ÇáBÝÇÑ æÑí Bííáá Ýí áíæÑáá ææ
ÇáBÈÇá; áĀä (ÚÓí) ää Çááá ááÈíBíB áÇ ááÈÓBíB æÇáÈÑíí BáÇ ÍÇÁ Úä ÇÈä ÚÈÇÓ ÑÓí Çááá
ÚááäÇ; æÇáÁíÉ ÈÈÓäá ĀáÑíá æÈáÇÓáíá áÇ íáYBÇá Ýí ÝÑíÓÈ ÇálàÇí æääÇ: ÇáBÈÇá æÇáíÉ Úáíáí;
áĀä ÇáBÈÇá BÇÆä Úáí ÇáíáÇÓ æÇÓÈÈÇÑÈ ÇáÚÇØYÈ æÈíÑíB ÇáÚÓÇÆä æÇÓÈäáÇÓ Çáááá
æÚáíÇá Çáíá

æÐí æÑí Ýí ÇáííÈ ÇáÓííí ÇáÐí ĀíÑíá ÇáÓíí ÇáĀáÈÇáí Ýí ÓáÓáÉ ÇáÁíÇíÈ ÇáÓííÉ ÈíÈ ÑÐä
(1613); Úä ÚÈí ÇáÑíáá Èä BÚÈ Èä æÇáB Úä ÆÈíá Āáá ÓÁá ÑÓæá Çááá Ó ÝíáÇ ĀáÓá Çááá Ýí
ÇáÓÚÑÇÁ ÝÐÇá Ó: Āä ÇááĀáá íÇáí ÈÓíYá æáÓÇáá æÇáÐí äYÓí Èííá áBĀáäÇ ÈÑæääá Èä áÓí
.ÇááÈá .(3) [ÑæÇá Áíáí æææ Óííí Úáí ÓÑØ ÇáÓíííá]

æÐí æÑíÈ ÚíÈ ÑæÇíÇÈ Ýí ÇáÓííí Āä ÑÓæá Çááá Ó ÐÇá áíÓÇä Èä ÈÇÈÈ ÑÓí Çááá Úää: Āáí
æÑíÓÇ YĀä Ñæí ÇáBíÓ áÚB .(4) [æYB Úáíáí]

æYí ÇáÓíííá Úä ÚÇÆÓÈ ÑÓí Çááá ÚääÇ Āáí ÐÑíÓÇ YĀáá ÁÓí Úáíáá ää ÑÓB ÇááÈá .(5)[Óííí
(0252)]

æÐí Ñæí Úä ÚáÑ ÑÓí Çááá Úää Āáá ÐÇá ÚáíáÇ Èæíá ÇáíÓ Āáí ÇáBÇíÓíÉ: áÇ È í ÚæÇ ÓÇÚÑÇ
æáÇ ÍÓíÈÇ ÁáÇ æĀíÐÈæäá
æáÐÇ Ðí ÍÑä Çááá ÇÓØÍÇÈ ÇááíÐáíá æÇááÈÈØíá æÇááÑíYíá æÇááÚæBíá Āáí ÇááÚÑBÈ; ÍÇÁ Ýí
ääÇÍÈ ÇááíÈÇí ááÑááí ÇáÓÇYÚí (8-60): æíÓá ááĀäÇä Āæ äÇÆÈä äáÚ ÇááíÐá æÇááÑíY ää
ÇáíÑæí æíÓæÑ ÇáÓY æĀíÑÇíá äää äÇáá íÓ YÈáÈ; Èá íÈíá æíæÈ Ðáß Úáíá ÍíÈ ÚáÈ Úää ÍÓæá
.Ðáß äää áĀä ÈBÇÆä áÓN ÈÚíÑä

æĭĈÁ Yí ÇáÁäŎÇÝ ááÈæĒĒÍ ÇáĭáÈáí (4-142): æíáŎà ÇáÁäÇä äáÚ ÇááĬĐá æÇááŊĬÝ æäá ĩßĈÈÈ
ÈĀĬÈÇŊ ÇááŎááíá; æäá ĩŊáí Èĭááá ÈÇáÝÈá; æäá äæ áŬŊæÝ ÈÇááÝÇĐ æÇáŎáĬĐÈ
æÁá ĩŊĬ áŬá ĀĬĬ áĀÁÇÁ ÝáÇ íŎáá áá ßÇááĭÇáĭá äá ÇáŬáÇÆá æáÇ ĩŊŎĬ áá áááÇ ßÇáÁŎÝÇá
æÇááŎÇÁ
:äŬŊÈäÇ Ááí ÇáĭáÇĬ ÇáÁÝŬÇáí

Ááá ĩáÇĬ ÁŎáÇáí ÈĬĀÈ Èá ÇáĭŊßÈ ÇáÁŎáÇáíæ áŬ ÈŬŎ ÇáŬááÇÁ; æÇáĭŊßÈ ÇáÁŎáÇáíæ -1
ĐÇĬáÇ ÇÈÈĬÇÁ -æáÇ ŎÇá- ÁäÇŎ áŬŊæÝæá ÈŎÝÇÁ ÇáŬĐĬÈ ææŎáĬ ÇáĭÇĬÈ æÇáÈŎÇá Çáááĭ
ÇáŎáíá; æÝĬ áĬĬáÈ áĀÁÇÁ ÇáĐÇĬÈ ÇáÁŊÈŬÈ ÇáĐĭá íŎßáæá áŊßŎ ÇáÈĐá ÝĬ ÇáĭáÇĬ
ÇáÁÝŬÇáí; Èá Áá áÇ áÇ ĩĐá Ŭá (85%) äá ĐæÈ ÇáĭáÇĬ áŬáá æáá (ŊÈÇáí æŎÍÇÝ æĬßáÈĬÇŊ æĬÇáŎ)
; æĐĬ ÈŊÈĬ áĀÁÇÁ Ŭáí ßÈÈ ÇáÁŎÈÇĐ ÇááæĭáĬ æŎĬ ĐŎÈ æÇÈá ÈĭáíÈ æŬĭŊááÇ; æĬÇŊÈÈáá
ÇáŎæÝĬÈ äáĐ ÇáÈĬÇĬÈ ĩŊÈÇ ŎŬæÇÁ íŬŊÝáÇ ÇáŬÇáÈ æÇáĭÇŎÈ; æĐĬ ĐÇá ÇáĭáÇĬ äáĐ Áæá ĩæá
áĀĐÇáÈ ĩá Çááá ÝĬ ÇáÁŊŎ æÈĀŎÍŎ ĩæáÈ ÁŎáÇáíÈ
Áá ÇáĭáÇĬ ÇáÁŎáÇáí ÝĬ ÁÝŬÇáŎÈÇá ĐĬ ŎáŎá ÇáÁŊŎ ÈĬÈ ÁĐĬÇá ÇáŎæÝĬÈ; æáŎ æĭáĭáÇ -2
æĬŎá ÁŊßÇááÇ; áĀá ÇáĐĭá ÁĬĐæÇ ÈŎáÇá ÇááÈÇĬŊÈ ÝĬ ÁÝŬÇáŎÈÇá äáá ŊŎŬæÇ ßŊÇáíÈ
ÇáŎæÝĬÈ ÇáŎáÈĬÈ ÇáÁáŬŎÇáíÈ ÇáĐÇÆáÈ Ŭáí (ÁŬŎæÇ áÇ áĬŎŊ áĬŎŊ æáÇ ááá ááá); æĐÇá
..ÇáĭáÇĬ Ŭáí ĐÇŬĬÈ Áá áÇ áĬŎŊ ááá
(æáá äá ÝĬ ÇáŎáæÇÈ æÇáÁŊŎ ßá áá ĐÇáÈæá)

Áá ÇáĭáÇĬ ÇáÁá ÝĬ ÁÝŬÇáŎÈÇá æÝáŎŎáí æÝĬ ßá ÁŊŎ æŎÆáÇ ÇáßÝÇŊ; ÝŊŎ Ŭáí ÈÇááÝŎ -3
æÇááÇá; æáĐÇ áÇ ÁÝÈĬ Èá ÇáŎĬ ÇÈá ÈÇŎ; æÇÈá ŬÈĭáíá; æÇáÁáÈÇáí; æÇááŎŎÍŬĬ -ŊĬáá Çááá
; æĬŎá ÁĭáÈ; æŎŬĬ ĩæĭ; æŎáÇĬ ÁÈæ ÁŎáÇŬĭá; æŬÈĬ ÇááŬŎ ŬÈĬ ÇáŎÈÇŊ; æŬĬ ßÈĬŊ áÇ
ÁĬŎÍá ŬĬÇ ÝĬ áĐÇ ÇáæĐÈ
Áá ÇáĭáÇĬ ÝĬ ÁÝŬÇáŎÈÇá ÝŊŎ Ŭáí ÈÇááÝŎ æÇááÇá; æáÇ ĩÈÇĬ ÁĐá ÁĬĬ; æáĐÇ áĭá ÁĭáÇŬ -4
ÇááÝŎŊá æÇááĬÈĭá æÇáÝĐáÇÁ; æáá -ÁŊ ÝĭáÇ ÁŬáá- ßÈÇÈÇ Èßáá ÝĬ ÇáÝĐá Áæ ÇáÈÝŎĬŊ
Áæ ÇáĬĬÈ ÁáÇ æáŎ Ŭáí Áá ÇááŊÁÈ ÈĬŊĬ äá ŬĭŊ ÁĐá ŎæĭáÇ -áŬ áĬŊá- æÇáááĬ ĩæá ÁĐá æÇáĭá
æÇááĭá ĩæá ÁĐá ĬÇÆáá æÇáŬÈĬ ĩæá ÁĐá Ŏĭá; ĩĐæá ÇÈá ÈĭáíÈ ÝĬ ÇáÝÈÇæĭ ÇáßÈŊĬ (4-607):
ÝÁáÇ ÁĐÇ áĭá ÇáŬĭæ ÝáÇ ĩÈĐĭ ááĭáÇÝÈ æĭá; ÝÁá ĬÝŬ ŎŊŊáá Ŭá Çáĭá æÇááÝŎ æÇáĭŊáÈ
æÇĬÈ ÁĭáÇŬÇ

.- ÝáÇ ĬÇĬÈ áÁĐá ÁáĬŊ ÇááÁááíá -æáæ ßÇá äæĭáĬÇ
ĭĐæá ÇÈá ŊŎĬ: ŎÇŬÈ ÇáÁáÇá áÇŎáÈ -æÁá ßÇá ŬĭŊ Ŭĭá- áÇ áá ĩÁáŊ ÈáŬŎĬÈ; æáá ÇááŬŎĬÈ
Çááá Ŭá ÇáĭáÇĬ ÇááÈŬĭá.(1) [(ÝÈĬ ÇáŬáí ÇááÇáß (1-390))
ÝÁá áá ĩßá ááÁáÈ ÁáĬŊ ÇááÁááíá ÝáÇ ĩÝæÈ ÇáĭáÇĬ æáÇ ĩÁĬŊ; ĩĐæá ÇÈá ĐĬÇáÈ ÝĬ ÇááŬáí (8-
.253): ÝÁá Ŭĭá ÇáÁáÇá áá ĩÁĬŊ ÇáĭáÇĬ áÁá áŎáĭÈá ÈÝæÈ ÈÈÁĬŊá
Ýáá ßÇá Ŭáíá ĩá ÝáÇ ĩĐ áá Áá ĩÈŬĐŊ ÈÇáĭá æáĬŎ áá ŬĐŊ ÁáÇá Çááá- áÁá Çáĭá áÈŬáĐ
-ÈÇáĐáÈ æÇáĭáÇĬ áÈŬáĐ ÈÇááÝŎ -ÈÇáŬĭá
Áá ĩáÇĬ ÇáŎŬÈ ÇáÁÝŬÇáí ÁŎáÇáí æÇŎĬ ÇáŬÇáíÈ Èĭá ÇáĭÇĬÈ; ŎĬ ÁáĬÇĬ ŎÇÝŊ æßÝŊ -5
ÈæÇĬ; æÇáĭáÇĬ ÝĬ ÁÝŬÇáŎÈÇá ĩĐ Ŭáí ßá áŎáá ĐÇĬŊ ĬÈĬ ÈáĬŊ ÇáŎÍæŬĭÈ; ĩßá ÇáĭáÇĬ
ÇáÁÝŬÇáí ÝŊŎ Ŭáíá ßÇáŎáÇÈ æÇáŎæá áÇ íŎŬ áŎáá ÈŊßá ßáÇ áŎ Ŭáí áĐÇ ŬááÇÁ
ÇááĐÇáÈ; æÁá ßÇá ÈŬŎ ÇáĭáÇÈáÈ ĩŊæá ÈĐĬá ÇáŎáÇÈ; áÁá ÈŊßáÇ ßÝŊ æÈŊß ÇáĭáÇĬ áĬŎ
ßÝŊÇ

ĭĐæá ÇÈá ŬÇÈĭá ÇáĭáÝĬ ÝĬ ĬÇŎĬÈá (3-238): æÝŊŎ Ŭáí Áá áĭá ÇáŬĭæ Ŭáí ÈŬŊ äá ÈŬæŊ
ÇáÁŎáÇá ßÇáŎáÇÈ æÇáŎæá áÇ íŎŬáá ÈŊßá æÈ ä æÈ ä Ááí Áá ĩÝÈŊŎ Ŭáí ĩáĭŬ Ááá ÇáÁŎáÇá
ŎŊĐÇ æŬŊÈÇ
æáŎ ÇáÝĐáÇÁ Áá ÇáĭáÇĬ ĩÝÈŊŎ Ŭáíá ÁæáÇ Ŭáí ÁÈæÇÁ ÇáĐŎŊ ÇááĬÈá Èá ĩÈæŎŬ ÈĬŊĬĬ
; ÁĭÇá Áá ßÇáÈ ÇááŬÇŊß áÇ ÈĬæŊ ÁßÈŊ äá ĩæá Áæ ĩæáíá; ÝÇáĐÇĬŎĬÈ ÇáÈĬ ÁááÈ æĭáĬ
ÇáÁáÈŊÇŎæŊĬÈ ÇáÝÇŊŎĬÈ (ÇáŎÇŎÇáíÈ) ĐĬ ÇáÈáÈ ÝĬ ÈáÇÈÈ ÁĭÇá; æßĐáß ßÇáÈ æŎÇÆá
ÇáÈáĐá ÇáĬŎÇá æÇáĭáá; ÁáÇ Çáĭáá æĐĬ ŎæÈ ÇáŎÇÆŊÇÈ ÇááŎÇÝÇÈ ÝĬ ÇáÁŊŎ; áá ĩŬĬ Áĭ
áÈŊŊ ááĐÇ ÇááŎ ÈÇáÈæŎŬ ÇáÈĬŊĬ; ÝÇááŎááæá ÝĬ ÇáÁŊŎ ßááÇ Çáĭáá ŎæÇÁ ÁáÇá Çáĭáá
ÇáŎŊŬĭ; ÝÇáŬŊÈĬ áĬÇŎÈ ÈÇááÝĭŊ ááĭáÇĬ ÝĬ ÁÝŬÇáŎÈÇá ßÇáÁÝŬÇáí; áÁá ÈÁáßÇá ÇáŬŊÈĬ
Áá íŎá Ááí ÁŊŎ ÁÝŬÇáŎÈÇá ÝĬ ĩæá æÇĬĬ æÁŊŎ ÇáÁŎáÇá ßááÇ æÇĬĬÈ; Èá Áá ÇáŬááÇÁ
ĭĐáæá ÇáĭáÇĬ Ŭáí ÇáŎæá æÇáĬĬ; ÁáÇ ÇáŎæá Ýáæ áŬáæá áĭá ßá áá áĭá Áĭáí áŬŊŊÝÈ ÝĬ ÇáŬáá Áá
ÇáÁÝŎÇŊ ÝĬ ŊáŎÇá ÁÝŎá ááá ĩæŎ áŬŊßÈ (Ááßá áŎÈĬæÇ Ŭĭáá æÇáÝŎŊ ÁĐæĭ áßá
.. ÝÁÝŎŊæÇ) æŬáĭáÇ ÈáŬá Ŏ Áá ÈŬŎ ÇáŎĬÇÈÈ ÈĐĬ ŎÇÆáÇ ĐÇá: ÁæáÆß ÇáŬŎÇÈ
æáĐá ÇÈá ŊŎĬ ÇáÁĭáÇŬ Ŭáí ÇáĭáÇĬ ÁĐÇ ÈŬĭá áĐĬá Ŭáí ĬĬ ÇáÝŊŎĬÈ; æĭĐæá ÇÈá ÈĭáíÈ: ÝÇáŬĭæ
ÇáŎÇÆá ÇáĐĭ ĩÝŎĬ Çáĭá æÇáĭáÇ áÇ ŎĬá ÁæĬÈ ÈŬĬ ÇáÁĭáÇá äá ĬÝŬá.(1) [(ÇáÝÈÇæĭ ÇáßÈŊĬ
.4/806)]

Áĭ Áá ÁæĬÈ ÇáæÇĬÈÇÈ æÁßĬ ÇáÝŊÇÆŎ Ŭáí ÇááŎááíá ÈŬĬ ÇáÈæĭĬ æÇáÁĭáÇá; áæ ĬÝŬ ÇáŬĭæ
ÇáĐĭ íŎÈæáĭ Ŭáí ÇáÁŬŊŎŎ æÇáÁáæÇá æÇáĭáÇÁ ÈÇáĐæÈ
áÇ ÝŊĐ Èĭá ÈÇŊß ÇáĭáÇĬ ÈÇááÝŎ -æáæ ĐÇĬŊ- æÈĭá ÈÇŊß ÇáŎáÇÈ æáæ ĐÇĬŊ; æßáÇ Áá ÁÈá -6
..ÇáÈÇáí áÇ ĩßÝŊá ÁáÝÇĐ áÇá æáÇ ÁŎŬÇá ŎŬÇá æßĐáß ÁÈá ÇáÁæá æáæ ÈÇŊß ÇáĭáÇĬ
Áá ÇáßŊÇáÇÈ ÇáÈĬ áŎáÈ Ŭáí ÇáĭáÇĬ ÇáÁŎáÇáí ÝĬ ÁÝŬÇáŎÈÇá; ŬáÇáÇÈ ÈÈŎŊ ÈÁá áĐÇ -7
ÇáĭáÇĬ ÁŎáÇáí; ßáÇ ĐÇá ÇáŎĬĬ ÈÈĬ ÇáŬŎŎÍŎ Èá ÈÇŎ ŬáĭáÇ ĐŎŎÈ Ŭáíá ÈŬŎ ÇáßŊÇáÇÈ (ÈŎŊĬ
:ĬŊ ÈÈŎŊ ÈáŎŊáá Áá ŎÇÁ Çááá) æáæ ÈÝŎĬŊ áĐæáá ŬŎæĭá

(æāÇ İÚáá Çááá ÁáÇ ÈÕÑì æáÈØãÆä Èä ÞæÈßä)
(ÇáÄäÝÇá: 10)

İþæá ÇáÕÇØÈİ Ýİ ÇãæÇÝÞÇÈ (4-85): ÈÝİİ ÇáßÑÇãÇÈ æÇáİæÇÑÞ áÃÕİÇÈãÇ İþİãÇ æÚáãÇ
.ÈÄä Çááá ÈÚÇãİ äÚáá ÝİãÇ ää Úáİä

.æßá æÇ İÇÒ Ää İßæä äÚİØÈ ääÈİ İÇÒ Ää İßæä ÞÑÇãÈ áæáİ ÞãÇ ÞÑÑ Äáá ÇáÕãÈ æÇáİãÇÚÈ
æÄä ÇáßÑÇãÇÈ ßÈÑÈ Ýİ ÇáÚÕæÑ ÇáãÈÄİÑÈ ÚáãÇ Ýİ ÇáÚÕæÑ ÇáãÈÞİãÈ -ßÚÕÑ ÇáÕİÇÈÈ-
; æÐáß áÄä ÇáßÑÇãÇÈ áÈÈÈİÈ ÇáãÇÕ Úáİ ÇãØÑİÞ ÇáÐİ İÓáßæää; æáßá æÇ ááãÈÄİÑİã ÞÑÇãÈ
.ÁáÇ æááãÈÞİãİä İİÑ äãÇ

ÓÆá ÇáÄãÇä Áİãİ æÇ ÈÇá ÇáÕİÇÈÈ ää İãÞá Úáãã ää ÇáßÑÇãÇÈ æÇ äÞá ÚãÇ ÈÚİäã; ÝÞÇá: äÞæÈ
.ÁİãÇáãä

İþæá ÇÈä ÈİãİÈ Ýİ äİææÚ ÇáÝÈÇæİ (11-235): æİæÇÑÞ ÇáÚÇİÇÈ ÄãÇ Èßæä áÄäÈ áİãİ Õ
ÇáãÈÈÚİä ää ÚÇãÑÇ æÈÇØãÇ ÈİİÈ Äæ İÇİÈ; ÝãÇ ÞÇä áİİÈ Ýææ áÄÞÇãÈ İİä Çááá; æÇáİÇİÈ äãÇ
áÇ Èİ äãä ää ÇáãÕÑ æÇáÑÕÞ ÇáÐİ İþæä Èä İİä Çááá; æáÐÇ äãÇ ÞÇä ÇáÕİÇÈÈ -ÑÕæÇä Çááá
Úáİãä- äÕÈÚáİä Ýİ Úáããã Èİİãã æÚáããä Èä Úä ÇáÁİÇÈ -ÈãÇ ÑÄæä ää İÇá ÇáÑÕæä Õ æãÇææä ää
ÇáÚáã- ÕÇÑ Äáá ää ÞÇä Úáãã ÄÈÚİ -äÚ ÕİÈ ØÑİÞÈä- áİÈÇİ Äáİ æÇ Úáİãä Ýİ Úáã İİãä
æÚáãã; ÝİÚãÑ äÚ ÇáÄÝÑÇİ Ýİ ÄæÞÇÈ ÇáÝÈÑÇÈ (ÈÚİ ÇáãÇÕ Úä İİãã) æÇ áÇ İÚãÑ æáÇ
.áÚİÑãä ää İÇá ÚãæÑ ÇáãÈæÈ æÇáİÚæÈ

æÇáßÑÇãÇÈ áÇ İãßÑãÇ ÁáÇ İÇİİ Äæ İÇáá; æää ÕãİÇÆãÇ ÇáÚÑÈ ÇáãÕãİã ÄİİÑÇ Ýİ İÇİİ ÕæÇá
(1407ãÚ) ÚãÑÈ ÞÑÇãÇÈ ÑÇÆİÈ Çáİä ÇáÕİÈÈ áİãÕÈ äããä æãã: İÓİä æÚáİ ÇááİÈİİä; æææÑ ÇáİÞ
ÇáãÚÑÈİ; æÄÈİ İÇáİ ÇáİÕÇÆÑİ; æÕÈÚ Çááİä ÇáİãÇãİ; æßÑÇãÈ Úİä ÇáÈÕãÈ Äæ ÇáÈÚİİÑ æáİä
ÇáİÈÈ æÈÈãİãÇ ÞÇáãÇÆä áÈãÇÈÈ äããä æãã: ÄÈæ ÇáÝÓá ÇáãÕÑİ; æÄÈæ İÝÕ ÇáÝáÕÕİãİ; æÚÈİ
Çááá ÇáãÕÑİ; ÄãÇ ÚÈİ Çááá ÝÞİ ÇÓÈÕãİ Ýİ İæä Úİİ ÇáÝØÑ ÇáÄæá ää ÕæÇá; ææİİãÇ İÈÈä Ýİ
Çáİæä ÇáÈÇãİ ää Ðİ ÇáÞÚİÈ; İæä Õİİ Äæ ÚÝä Äæ ÇáÈÝÇİ Äæ ÈÕãÈ; æáÇ ÕÇá İãä áÕİÇ Úáİ
ÇáİÑİ; ÄãÇ ÄÈæ İÝÕ ÇáÝáÕÕİãİ ÝÞİ ÇÓÈãÇÑ æİãä ÞÇáÈİÑ Úáİ ÇáÕãÇİÈ; æİÞÕã ÇáÄÝÚÇä
.ÇáÄä Äããä İÑæä ÇáãæÑ İİÑİ ää äÞÇä ÇÓÈÕãÇİä ÈÚİ ÝÈÑÈ

Ää äÕÑÈ ÇáÕÙÈ ÇáÄÝÚÇãİ ÇáãÕãä æÇİÈ Úáİ Þá äÕãä Ýİ ÇáÄÑÕ ÈÇáãÝÕ æÇáãÇá İÈİ İÈä -8
:İİÑ ÇáßÇÝÑ ÇáÕİæÚİ äÞæãä ÈÚÇãİ
(æÄä ÇÓÈãÕÑæßä Ýİ Çáİİä ÝÚáİßä ÇáãÕÑ)
(ÇáÄäÝÇá: 72)

İþæá ÇÈä ÈİãİÈ Ýİ äİææÚ ÇáÝÈÇæİ (28-358): ÝÄãÇ ÄÐÇ ÄÑÇİ ÇáÚİæ Çáãİæä Úáİ ÇáãÕãİã
ÝÄáá İÕİÑ æÇİÈÇ Úáİ ÇáãÞÕæİİä Þáãã æÚáİ ÚİÑ ÇáãÞÕæİİä; ÞãÇ ÞÇá ÈÚÇãİ: (æÄä ÇÓÈãÕÑæßä
Ýİ Çáİİä ÝÚáİßä ÇáãÕÑ) ÞãÇ ÄãÑ ÇáãÈİ Õ ÈãÕÑ ÇáãÕãä ÕæÇá ÞÇä Ñİä ää ÇáãÑÈÕÞÈ ááÞÈÇá
Äæ ää İßä áÐÇ; İİÈ ÈİÕÈ ÇáÄãßÇä Úáİ Þá Áİİ ÈãÝÕã æãÇáá äÚ ÇáÞáÈ æÇáßÈÑ æÇáãÕİ
.æÇáÑßæÈ

Ää İãÇİ ÇáÕÙæÈ ÚİÑ İãÇİ ÇáÝÆÇÈ æÄÕİÇÈ ÇáİÚæÇÈ; áÄä ÄÕİÇÈ ÇáİÚæÇÈ İßææä Ýİ -9
ÇáÚÇãÈ ÕÝæÈ ääÈÞÇÈ áİÈÇÑÈ æÞİ áÇáæÇ ÞÕØÇ æÇÝÑÇ ää ÇáÈÑÈİÈ æÇáÈæİİä; æáßããä áÇ
İÕÈØİÚæä ææÇÕãÈ İÑÈ ØæİáÈ ÄãÇä ÇáÞæİ ÇáßÈÑİ Èİæä ÇáÈÝÇÝ ÇáÕÙÈ İæããä. ÝÇáİÚæÈ
Èßæä ÞÇáÕÇÚÞ ÇáÕÙİÑ ÇáÐİ İÝİÑ ÇáßãİÇÈ ÇáÕİãÈ ää ÇáÚÈæÇÈ ÇáãÈÝİÑÈ; æÚÇãÈ ÇáÕÙÈ
Èİİ Ýİã İããÇ æÄáİ È æÚÈÇá æÕÝÇÈ; æáßá áÇ Èİ äãä áİÈİãä ÄÚÈÇá ÇáİÑÈ ÇáãÕÈÚÑÈ
ÇáãÕÈãÑÈ æáİæÇÕá æÞæİ ÇáãÚÑßÈ; Ýİßæä Ýİ ÇáÕÙÈ ÇáãİÇãİ ÇáÕÇãİ æÕÇÑÈ ÇáİãÑ
æÇáÕÇÑÞ æÇáÚÇá æÇáÝÇÕÞ æÇáÝÇİÑ æÇáããÇÝÞ; æáÇ İãßä Ää İİãæ ÕÙÈ ää ÇáÕÙæÈ ää
ãÐã; æİßæä Ýİ ÇáÕÙÈ ßÐáß ää İÕÇæä ÇáÕÑß ÇáÄÕÑ; æÈÚÕãä ÇáÕÑß ÇáÄßÈÑ Úä İãã; æäÚ
ãÐÇ Þáã ÝİİÈ äÕÑãä -ãÇ İÇãæÇ äÕããİä-; æİİÈ ÇáÞÈÇá ÈİÇãÈãä æÇ İÇä ÞÈÇáãä áÑÝÚ ÑÇİÈ (áÇ
.Äáá ÁáÇ Çááá) Äæ áİÝÚ ÇáÚÚãä Úáãã

æáæ ÑÇİÚÈ ÇáÈÇÑİİ ÇáÁÕáÇãİ áæİİÈ ÇáÞÈÇÆá ÇáÈİ ÇÑÈİÈ Ýİ Õãä ÇáÕİÞ æÇáİÚİãÇ ÕİÝ
Çááá ÇáãÕãæä İÇáİ Èä Çáæãİİ æİÕä ÇáÕİÞ Äáİ ÇáÁÕáÇä -ÈÄÐä ÑÈãã-; Þİ ÕİÑãÇ ÄÈæ ÈßÑ
ãÈÇÕÑÈ áÞÈÇá ÇáÝÑÕ æÇáÑæã; æÞİ ÞÇä ÇáãÈãÈÆ -ØáİÈ ÇáÁÕİ- Áİİ ÇáÚãÇÕÑ ÇáÈÇÕáÈ
ÇáÈİ ÈÑÕ İæÑãÇ Ýİ ÇáÞÇİÕİÈ; æáÇ İÝİ Úáİß Ää ÄÈÇ áİİä ÞÇä ÕİãÇ Ñãä ÇáÞİæİ Ýİ Õİä ÕÚİ
: Èä ÄÈİ æÞÇÕ; ÄÈÇä ÇİÈİÇä ÄæÇÑ ÇáãÚÑßÈ Ýİ ÇáÞÇİÕİÈ; æßÇä İÈÈ ÄÕİÇãä ÞÇÆáÇ
ßÝİ İÕãÇ Ää ÈãÈÞİ Çáİİä ÈÇáÞãÇ æÄÈÑß äÕİæİÇ Úáİ æÈÇÞİÇ

æÞİ ßÈÈ İÇáİ ÐÇÈ äÑÈ Äáİ ÇáÕİÞ Úä ÇáÈÕÇÑ ÈÚÕ ÇáãÚÇÕİ Ýİ ÇáİÕ ÇáÁÕáÇãİ; æáßä
ÇáÕİÞ ÐÇ ÇáãÚÑÈ ÇáÈÚİÈ ää İÚÑ ÇáÈãÇãÇ áãÐã ÇáÑÕÇãÈ; İþæá ÇáÕæÞÇãİ: æİİæÕ
.ÇáÁÕÈÚÇãÈ ÈÇáÝÕÇÞ Õİ ÇáßÝÇÑ ÄİãÇÚÇ

İþæá ÇÈä ÈİãİÈ Ýİ äİææÚ ÇáÝÈÇæİ (28/506-508): æáãÐÇ ÞÇä ää ÄÕæá Äáá ÇáÕãÈ æÇáİãÇÚÈ
ÇáÚÕæ äÚ Þá ÈÑ æÝÇİÑ; ÝÄä Çááá İÁİİ áÐÇ Çáİİä ÈÇáÑİä ÇáÝÇİÑ æÈÄÞæÇä áÇ İãÇÞ áãã; ÞãÇ
ÁİÈÑ ÇáãÈİ Õ ÈÐáß; ÈÄãä ÁÐÇ ää İÈÝÞ ÇáÚÕæ ÁáÇ äÚ ÇáÄãÑÇá ÇáÝİÇÑ Äæ äÚ äÚÕßÑ
ÞÈİÑİ ÇáÝİæÑ ÝÄáá áÇ Èİ ää Áİİ ÄãÑÈ: ÁáÇ ÈÑß ÇáÚÕæ äÚáá ÝİãÕä ää Ðáß ÇÓÈİãÇá
ÇáÁİÑİä ÇáÐİä ää ÄÚÚä ÕÑÑÇ Ýİ Çáİİä æÇáİãÇ æÄãÇ ÇáÚÕæ äÚ ÇáÄãİÑ ÇáÝÇİÑ ÝİÕá
ÈÐáß İÝÚ ÇáÄÝİÑİä æÄÞÇãÈ ÁßÈÑ ÕÑÇÆÚ ÇáÁÕáÇä -æÄä ää İãßä ÁÞÇãÈ İãİÚãÇ-; ÝãÐÇ äæ
ÇáæÇİÈ Ýİ áÐã ÇáÕæÑÈ æßá æÇ ÁÕÈããÇ Èä ßÈİÑ ää ÇáÚÕæ ÇáİÇÕä ÈÚİ ÇáİãÝÇá ÇáÑÇÕİã
ää İÞÚ ÁáÇ Úáİ áÐÇ Çáæİã; æÈÈÈ Úä ÇáãÈİ Õ Çáİİä äÚÞæİ Ýİ ææÇÕİãÇ ÇáİİÑ Äáİ İæã ÇáÞİÇãÈ
ÇáÁİÑ æÇáãÚãä ÝãÐÇ ÇáİİÈ Õİİİ İİä Úáİ äÚáİ æÇ ÑæÇä ÄÈæ İÇææİ Ýİ Õããä ää Þæãä Õ: ÇáÚÕæ
. áÇÕ äãÐ ÈÚÈãİ Çááá Äáİ Ää İÞÇÈä ÁİÑ ÄãÈİ ÇáİİÇá áÇ İÈØãä İæÑ İÇÆÑ æáÇ Úİä ÚÇİä

æaÇ ÇÓÉÝÇÖ Úää Ö Áää ÞÇá: áÇ ÈÒÇá ØÇÆÝÉ ää ÄæÉí ÛÇãÑíá Úái ÇáÍÞ áÇ íÖÑää ää ÍÇáÝää Áái íæä ÇáÞíÇæÉ Áái ÚíÑ Ðáß ää ÇääÖæÖ ÇáÉí ÇÉÝÞ Áää ÇáÓæÉ æÇáíÇáÇÚÉ ää ÍáíÚ ÇáØæÇÆÝ Úái ÇáÚää ÈäÇ Ýí ÍäÇí ää íÓÉÍÞ ÇáíÇáÇí; áÚ ÇáÄáÑÇÁ ÀÈÑÇÑää æÝíÇÑää; ÈíÇÝ ÇáÑÇÝÖÉ æÇáíæÇÑí ÇáíÇÑííá Úä ÇáÓæÉ æÇáíÇáÇÚÉ; áÐÇ áÚ ÁíÈÇÑá Ö ÈÄää Óíáí ÁáÑÇÁ ÚääÈ ÍææÉ ÝíÑÉ Ýää ÓíÞää ÈÈÐÈää æÁÚÇääá ÝáíÓ äái æáÓÈ äää æáÇ íÑí Úái ÇáíæÖ æää ää íÓíÞää ÈÈÐÈää æää íÚääá Úái Úääää Ýææ äái æÄäÇ äää æÓíÑí Úái ÇáíæÖ ; ÝÁÐÇ ÁíÇØ ÇááÑÁ ÚääÇ ÈäÇ ÁáÑ Èä ÇááÉí Ö ää ÇáíÇáÇí ÇáÐí íÞæä Èä ÇáÄáÑÇÁ Áái íæä ÇáÞíÇæÉ; æÈäÇ Ýää Úää ää ÁÚÇæÉ ÇáÚääÈ Úái Úääää; Úää Áä ÇáØÑíÞÉ ÇáæÓØí ÇáÉí áí Ííá ÇáÁÓáÇá ÇááíÓ ÍäÇí ää íÓÉÍÞ ÇáíÇáÇí ßáÁáÇÁ ÇáÞæä ÇááÓÁæá Úääá áÚ ßá ÁáíÑ æØÇÆÝÉ áí Áæái ÈÇáÁÓáÇá äääá ÁÐÇ ää íßá ÍäÇííá ÁáÇ ßÐáß æÇíÈäÇÈ ÁÚÇæÉ ÇáØÇÆÝÉ ÇáÉí íÚÖæ áÚáÇ Úái ÓíÁ ää áÚÇÓí Çááá; Èá íØíÚää Ýí .ØÇÚÉ Çááá æáÇ íØíÚää Ýí áÚÓíÈ Çááá; ÁÐ áÇ ØÇÚÉ ááíæÞ Ýí áÚÓíÈ ÇáíÇáÇ æáÐá ØÑíÞÉ ÍíÇÑ áÐá ÇáÄáÈ ÞííÇ æííÈÇ æái æÇíÈÈ Úái ßá áßáÝ æái æÈæÓÓÉ Èíá ØÑíÞ ÇáíÑæÑíÈ æÄáÈÇááá äää íÓáß áÓáß ÇææÑÚ ÇáÝÇÓí ÇáäÇÓÆ Úä ÞáÉ ÇáÚää; æÈíá ØÑíÞÉ .ÇááÑíÆíÈ æÄáÈÇááá äää íÓáß áÓáß ØÇÚÉ ÇáÄáÑÇÁ áØáÞÇ æÄá ää íßææÇ ÀÈÑÇÑÇ Áä ÈÚÓ ÇáíÇáÇá íÓÇæáæä ÁÚáÇá ÇáÓÑß ÇáÁÓÚÑ; ßÇáíÑæÖ ÈÚíÑ ÇááÁÈæÑ -01 æÇáÈäÇÆä; æÁÚáÇá ÇáÓÑß ÇáÁßÈÑ ßÇáÁÓÈÚÇæÈ ÈÄÓíÇÈ ÇáÞÈæÑ ää ÇáÄáÈíÇÁ æÇáÄæáíÇÁ; æÇáííá Ýí áÐá ÇáÄáæÑ ÚÐÑ ÍÇÓÈ ÈÇááÓÈÈ áÁæáÆß ÇáÐíá íÚíÓæä Ýí ÇáÓíÇÑí æÈÚííÇ Úä Çááíá; æßÐáß ÁÐÇ ÇáÞØÚ ÇáÚääÇÁ æÞáÈ ÍÑßÈ ÇáÈÚáíá Áæ äáÚÈ ÈÈÇÈÇ ßÇáÐíá :ÚíÓæä Ýí Çáíæá ÇáÓíæÚíÈ æÇáíáíá Úái áÐÇ Þæää ÈÚÇáí (ÞÇáæÇ íÇ ææÖí ÇíÚá áäÇ ÁááÇ ßáÇ áää ÁááÈ ÞÇá Ááßá Þæä Èíááæä) (ÇáÁÚÑÇÝ: 138)

ÞÇá ÞÈÇíÈ: ßÇá ÁæáÆß ÇáÞæä ää áíá æßÇææÇ äÖæáÇ (ÈÇáÑÞÉ) æÞíá ßÇáÈ ÁÓäÇááá ÈäÇÈíá ÈÞÑ; -æááÐÇ ÁíÑí ÇáÓÇáÑí áää ÚíáÇ -; áÚíÑá Þæä ÍäÇá ÇáÁÚÑÇÈ æÞí ÑÁæÇ ÓíÑÈ ÍÖÑÇÁ ááÝÇÑ íÚÚææäÇ ßá ÓáÈ íæäÇ ; íÇ ÑÓæá Çááá ÇíÚá áäÇ ÐÇÈ ÁææÇØ ßáÇ áää ÐÇÈ ÁææÇØ; ÝÞÇá Úáíá ÇáÓáÇá: ÞáÈä æÇáÐí áÝÓí Èííá ßáÇ ÞÇá Þæä ææÖí (ÇíÚá áäÇ ÁááÇ ßáÇ áää ÁááÈ ÞÇá Ááßá Þæä Èíááæä) áÈÑßÈä Óää ää ÞÈáßá ÍÐæ ÇáÞÐÈ ÈÇáÞÐÈ ÍÈí Áááá ææ ÍíæÇ ÍíÑ .ÒÈ áííáÈæä .(1) [ÇáÞÑØÉí (7-372)]

æÝí ÇáÈíÇÑí ÞÓÈ Ðáß ÇáÑíá ÇáÐí ÞÇá áÁááá áÁä ÞíÑ Çááá Úái áíÚÈæí ÚÐÇÈÇ ÓíííÇ ÝÁÐÇ æÈ ÝíÑÞæái æÐÑæái; ÝÚÝÑ Çááá áá ÈÓÈÈ ÍÓíÈä; ÝáÐÇ ÇáÑíá ää íÚää ÈÄá Çááá ÞÇíÑ Úái ÍáÚ .ÐÑÇÈä æáÚ Ðáß ÝÚÑ ää

æÝí ÇáÓííí ßÐáß ÍíÈ ÍÐíÝÉ: ííÑÓ ÇáÁÓáÇá ßáÇ ííÑÓ æÓí ÇáÈæÈ áÇ ííÑí áÇ ÓíÇá æáÇ ÓáÇÈ æáÇ áÓß æáÇ ÓíÞÉ; æí ÓÑí Úái ßÈÇÈ Çááá Ýí áíáÈ ÝáÇ íÈÞí Ýí ÇáÁNÖ äää ÁíÈ; æÈÈÈí ØæÇÆÝ ää ÇááÇÓ ÇáÓíí ÇáßÈíÑ æÇáÚíæÖ íÞææä ÁíÑßáÇ ÁÈÇÁæÇ Úái áÐá ÇáßááÈ íÞææä áÇ Ááá .ÁáÇ Çááá Ýáíá áÞæááÇ .(1) [ÇáÓíÇÁ æÇÈä áÇíÈ æÇáíÇá Úá ÍÐíÝÉ]

ÞÇá ÓáÈ Èä òÝÑ: áÇ ÈÚái Úääá áÇ Ááá ÁáÇ Çááá æää áÇ ííÑæä áÇ ÓáÇÈ æáÇ ÓíÇá æáÇ áÓß æáÇ ÓíÞÈ! ÝÁÚÑÓ Úää ÍÐíÝÉ Èä ÑíáÇ Úáíá ÈáÇÈÈ ßá Ðáß íÚÑÓ Úää ÍÐíÝÉ; Èä ÁÞÈá Úáíá Ýí ÇáÈÇáÈÈ ÝÞÇá: íÇ ÓáÈ Èáííá ää ÇááÇÑ ÈáÇÈÈ .(2) [æÞÇá ÇáíÇá: Óííí Úái ÓÑØ ÇáÓííá .ææÇÝÞá ÇáÄáÈí æÇáí áÐÇ ÐáÈ Ááá ÇáÓáÈ æÇáíÇáÇÚÉ]

æÞÇá ÇáíÇá: Óííí Úái ÓÑØ ÇáÓííá ææÇÝÞá ;(ÇáÓíÇÁ æÇÈä áÇíÈ æÇáíÇá Úá ÍÐíÝÉ) -2;1 .ÇáÐáÈí æÁái áÐÇ ÐáÈ ÚääÇÁ Ááá ÇáÓáÈ æÇáíÇáÇÚÉ .ÝÞí ÞÇá ÇÈä ÈíáíÈ ááíáíÈ: áæ ÞáÈ ÈÞæáßá áßÝÑÈ æáßái áÇ ÁßÝÑßá áÁáßá Èíááæä .æÞÇá ÇÈä ÇáÞíá Úä ÇáÐíá íÓÈÚíÈæä ÈÇáÞÈæÑ: áÇ áßÝÑää áíáááá

.æÓÆá áíáí Èä ÚÈí ÇáæáÇÈ Úä ÇáÐíá íÚÈíæä ÞÈÈ ÇáßæÇÓ ÝÞÇá: áÇ áßÝÑää áÞáÈ ää íÚääáá ÈäÇÁ Úái áÇ ÈÞíá ÝÁäÇ áÑí æíæÈ áÓÇÚíÈ ÇáÓÚÈ ÇáÁÝÚÇái; æÝí ÇáÓíííá Úä ÁÈí áÑíÑÈ -11 ÈíááÇ ßáÈ íØíÝ ÈÑßí á ßÇí íÞÈää ÇáÚØÓ ÁÐ ÑÁÈä ÈÚí ää ÈÚÇíÇ Èái ÁÓÑÇÆíá ÝáÓÚÈ ææÞáÇ .ÝÇÓÈÞÈ ää Èä ÝÚÝÑ áäÇ .(3) [Óííí ÇáíÇáÚ (3782)]

ÝßíÝ ÈÄáÓÇá íææÈ ÍæÚÇ Áæ ÚÑíÇ Áæ ÁááÇ áÞáÈ ÇáÚÐÇÁ Áæ ÇáßÓÇÁ Áæ ÇáíæÇÁÈ Èá ÝßíÝ Èää íÓÇÚí áíÇáíÇ ííÝÚ Úä ÁÚÑÇÓ ÇááÓááíá; æÝí ÇáÓíííá Úä ÁÈí áÑíÑÈ æÞí ÓÆá Úä .ÁØÚÇá ÇáíæÇáÇÈ æÁÓÞÇÆáÇ æÝí ßá ßÈí ÑØÈÈ ÁíÑ æáÐÇ æíÈ ÍäÇíÈ ÚÑÓ ÇááíæÓíÈ æÇáßÈÇÈíÈ æÇáááíæÓíÈ ÁÐÇ ÁÑÇí ÁáÓÇá Áä íÓæá Úáíá; æää ÈÑß ßÈÇÈíÇ íææÈ ÍæÚÇ æää ÞÇíÑ Úái ÁáÞÇÐá ÈáÞáÈ ÍÈÓ ÝÁää ííÝÚ ÍíÈá; ÝßíÝ ÈíÝÚ .!!;ÇáÓÇÆá ÇáÑæÓí Úä ÁÚÑÇÓ ÇááÓááÇÈ ÇáÁÝÚÇáíÇÈ

Áä ÑÝÚ ÇáÚää Úä ÇááÇÓ ÁÓá ää ÁÓæá áÐÇ Çáíá; Èá áíÝ ÚÚíá ää ÁáíÇÝá æáÚää ÈÇÑÓ Ýí ÚÇíÇÈä; æÝí ÇáííÈ ÇáÓííí ÇáÐí ÑæÇá ÇáÄáÇá Áíáí Úä ÚÈí ÇáÑíáá Èä ÚæÝ ÞÇá Ö Úä ÍáÝ ÇáÝÓæá ÇáÐí Óáíá Ýí ÍÇÑ ÚÈí Çááá Èä ÍíÚÇá: ÓáíÈ ÚáÇáÇ áÚ ÚææáÈí ÍáÝ ÇááØíÈíá ÝáÇ ÓÑái .Áä áí ÍáÑ ÇááÚá æÁái ÁáßÈä .(4) [Óííí ÇáíÇáÚ (1163)]

.æáÐÇ ÇáíáÝ áÑÝÚ ÇáÚääÇÈ Úä ÇááÚáæáíá .Áä Óí ÇáÐÑÇÆÚ ÈÇÈ ßÈíÑ Ýí áÐÇ Çáíá -21 (æáÇ ÈÓÈæÇ ÇáÐíá ííÚæä ää Íæä Çááá ÝíÓÈæÇ Çááá ÚíæÇ ÈÚíÑ Úää) (ÇáÄáÝÇá: 108)

.ÝíÑá ÇáÞÑÁä ÓÈ ÇáÁÓäÇá ÍÈí áÇ íÓÈ Çááá (íÇ ÁíáÇ ÇáÐíá ÁääæÇ áÇ ÈÞæææÇ ÑÇÚáÇ æÞæææÇ ÇáÚÑáÇ æÇÓáÚæÇ) (ÇáÈÞÈÈ: 104)

æÝí Òíí ÇáìÇáÚ (5203) ÇáííÉ ÇáÐí ÑæÇá äÓáá Úá ÛÇÆÓÉ æÑÝæÚÇ : áæáÇ Ää Þæðß ÍíÉæÇ Úáí ÈìÇááíÉ áÁäÝÞÉ ÑáÒ ÇáßÚÉÉ Ýí ÒÉíá Çááá æáíÚáÉ ÈÇÈáÇ ÈÇáÄÑÓ æáííáÉ ÝíáÇ ää ÇáííÑ

ÞÇá ÇáÄáÈÇáí Úáí äÐÇ ÇáííÉ Ýí ÇáÓáÓáÉ ÇáÓííÉ ÑÞá (43): Ää ÇáÞíÇá ÈÇáÄÓáÇí ÄÐÇ ÈÑÈÈ Úáíá äÝÓíÉ ÁßÈÑ ääæ æÉÈ ÈÁííáä æäáá ÁíÐ ÇáÝÞáÇá ÞÇÚíÈäá ÇááÓæÑÈ (íÝÚ ÇááÝÓíÉ ÞÉá .íáÈ ÇááÓáíÉ)

æäáÇß ÞÇÚíÉ (ÇíÈíÇÑ Áäæä ÇáÓÑíá) (æíÝÚ ÁÚÚá ÇáÓÑÑíá); æáÐÇ ÑÁíáÇ Ää æÈÑß ÈÚÓ ÇááíÆÇÈ æÇáÓáá ÇááÓÉíÉÉ Ýí ÇáÓáÇÈ ÇáÉí ÈìÇáÝ ÇááÐáÈ ÇáíáÝí íÈì áÇ ÈÁíí Ááí äÝæÑ ÇáÓÚÉ ÇáÁÝÚÇáí; ÇáÐíá íÓáÚæä ää ÁÚíÇÁ Çááá Ää ÇáÚÑÈ íÇÁæÇ áíáÓÑæÇ ÇáæáÇÈíÉ æíÑííæä äÐá äÐáÈßá; æáíá ÁÐ æÈÑß äÐá ÇááíÆÇÈ ÑÑÝÚ Çáííá Úáí ÇáÑßæÚ æÇáÑÝÚ ää; ÁäáÇ æÑíí Áä áÇ íÝæÈáÇ ÝÑÓ; æÈÈÑß ÑÝÚ Çáííá æÇáíáÑ ÈÈÁáíá æÓíÉ íÑÈÈ ÇáÁÓÈÚ ÁäáÇ æÑíí Áä äÓá Ááí ÞáæÈ ÇáÁÝÚÇá; ÝÄÐÇ ÁíÈæáÇ ÞÉáæÇ äáÇ Ñá ÓíÁ; æÚáíáÇ áÓÈÓíÚ Áä äÚááá Çáíá ÇáíáíÝ ÒÇÝíÇ ää Ñá ÈíÚÉ; æÈáÐÇ Èßáá ÇáÓÇØÉí Ýí ÇááæÇÝÞÇÈ: Áä ÈÑß ÇáÓáÉ æÇíÈ ÄÐÇ Áíí ÝÚááÇ Ááí ÈÓííÚ æÇíÈ; áÁá ÇáæÇíÈ äÞíá Úáí ÇáÓáÉ (ÇáááíæÈ) ÞØÚÇ ; æáíá äÞæá: äÐá ÇááíÆÇÈ Þí ÈááÚáÇ ää ÁíÇÁ ÇáÝÑÓ æäæ ÇáíáÇí æáÇ íÓß ÛÇÞá Áäá ÄÐÇ ää íÈÐ ää æÞÉ ÓáÇÈ ÇáÓÈí æÈáÇ ÁáÇ áÇ íÓÚ ÇáÓáÉ Áæ ÇáÝÑÓ ÝáÇ Èí ää ÈÑß ÇáÓáÉ; æáÐÇ áÇ äÓ Úáíá ÇÈä ÈíáíÉ æÁíáí Èä íáÈá; ÝÞí äÞá ÇÈä ÈíáíÉ Ýí ÑÓÇÆáá (ÇíÈáÇÝ ÇáÄáÉ Ýí ÇáÚÈÇíÈ) ; ÇááíÈáí ÇááíØÆ áÇ ííæÓ Ðáá ÈÁíáÇÚ ÇááÓáíá; æáÇ ííæÓ ÇáÈÝÑß ÈÐáß Èíá ÇáÄáÉ; æáÇ Áä íÚØí Çáá ÓÉíÈ ÝæÞ íÞá; ÝÁáá íßæä ää ÁÈí ÈÚíÑ Ðáß ÇááÓÉíÈ ää ÁäæÑ ÁíÑí æÇíÈÈ æáÓÉíÈÈ ÁÝÓá ÈßÈíÑ; æáÇ ííæÓ Áä ÈíÚá ÇááÓÉíÈÈÈ ÈááÓáÉ ÇáæÇíÈÈÈ; ÈíÈÈ íáÈáÚ Çááíá ää ÈÑßáÇ; æíÑí Áäá Þí íÑí ää ííáá Áæ ÚÓí Çááá æÑÓæáá; Èá Þí íßæä ÈÑß ÇááÓÉíÈÈÈ äáÇÑÓ ÑÇíí ÁÝÓá ää ÝÚááÇ; Èá ÇáæÇíÈÈÈÈ ÑÐáß; æáÚáæä Áä ÇÆÈáÇÝ ÞáæÈ ÇáÄáÉ ÁÚÚá Ýí Çáííá ää ÈÚÓ äÐá ÇááÓÉíÈÈÈ. Ýáæ ÈÑßáÇ Çááíá áÇÆÈáÇÝ ÇáÞáæÈ ÑÇá Ðáß íÓáÇ ; æÐáß ÁÝÓá .ÄÐÇ ÑÇá äÓáíÉ ÇÆÈáÇÝ ÇáÞáæÈ íæä äÓáíÉ Ðáß ÇááÓÉíÈÈ

æÞí ÁíÑíÇ Ýí ÇáÓíííá Úá ÛÇÆÓÉ Áä ÇááÉí Ò ÞÇá ááÇ: áæáÇ Ää Þæðß ÍíÉæÇ Úáí ÈìÇááíÉ ááÞÓÈ ÇáßÚÉÉ æáÁáÓÞÉáÇ ÈÇáÄÑÓ æáíÚáÉ ááÇ ÈÇÈÇ ííá ÇááÇÓ ääæ æÈÇÈÇ ííÑíæä ääæ æÞí ÇíÈí ÈáÐÇ ÇáííÉ ÇáÈíÇí æÚíÑá Úáí Áä ÇáÄáÇá Þí íÈÑß ÈÚÓ ÇáÄáæÑ ÇááíÈÇÑÈ áÁíá ÈÁáíÝ ÇáÞáæÈ æíÝÚÇ äáÝÑÈáÇ; æááÐÇ áÓ ÇáÄáÇá Áíáí Úáí Áäá ííáÑ ÈÇáÈÓááÉ Úáí ÇááÚÇÑÓ ÇáÑÇíí ÝÞÇá: ííáÑ ÈáÇ ÄÐÇ ÑÇá ÈÇááíáíÉ; ÞÇá ÇáÞÇÓí: áÁá ÁáááÇ ÁÐ ÐÇß ÑÇæÇ .ííáÑæä ÝííáÑ ÈáÇ ááÈÁáíÝ æáíÚáááá Áäá íÞÑÁ ÈáÇ

Áä ÇáíáÇí ÇáÄá ÝÑÓ Úíá Úáí Ñá äÓáá; æíÈÞí ÝÑÓ Úíá íÈì íÓÈÑí ÇááÓááæä Ñá ÈÞÚÈ ÑÇáÈ -31 ÁÓáÇáíÉ æÓÞØÈ Ýí Áíí ÇáßÝÇÑ; ÝÇáíáÇí ÝÑÓ Úíá ääÐ ÓÞæØ ÇáÁáíáÓ æíÈÞí ÝÑÓ Úíá íÈì .áÓÈÑí ÝáÓØíá æÈíÇÑí æÇáÁáíáÓ

Áä ÇáíáÇí Ýí ÓÈíá Çááá -ÄÐÇ ÁØáß- ÁäáÇ íÚáí Úáí ÝÞáÇÁ ÇááÐÇáÈ ÇáÄÑÈÚÉ (ÇáÞÈÇáÇ) -41 íÞæá ÇÈä ÑÓí Ýí äÞíáÇÈá (1-369): ÁáÇ Áä ÇáíáÇí Ýí ÓÈíá Çááá ÁÐÇ ÁØáß ÝáÇ íÞÚ ÈÁÓáÇÞá .ÁáÇ Úáí áìÇáíÈ ÇáßÝÇÑ ÈÇáÓíÝ íÈì ííáæÇ Ýí ÇáÁÓáÇá Áæ íÚØæÇ ÇáíÓíÈ Úá íí æäá ÒÇÚÑæä æßááÈ (Ýí ÓÈíá Çááá) ÈÚáí ÇáíáÇí Úáí ÁØáÇÞáÇ; íÞæá ÇÈä ííÑ Ýí ÝÈí ÇáÈÇÑí (6-39): .æÇááÈÈÈÇíÑ ää áÝÚ (Ýí ÓÈíá Çááá) ÇáíáÇí :æÈØáÈÈÈáÇ

Úáí ÇáíÚæÇÈ ÇáÁÓáÇáíÉ Áä ÈÝÑÚ äíææÚÇÈ ää ÁÈáÇÆáÇ ÇááÇÓííá -æÚáí íÓÇÈáÇ ÇáíÇÓ- 1 .ÈÝÝá ÁÓÑáá æÈíÝÚ áÇÁ æíæäáá æÇáÓÇÈ ÇááÓáá ÇáíÇÚíÉ íÚíá Ýí Úááá (20-50) ÒÇÈÇ ää ÇáÓÈÇÈ ÇááÓáá ÇáÚÇí ÇáÐí ää íí Û .ÈÇáÈÑÈíÈ æáá í ä á ÞÓØÇ ää ÇáÈæíá æÇáÚáÇíÉ æÇáÈÞÓíÑ Ýí äÐÇ ÇááìÇá -æÇááá ÁÚáá- áÇ íÈÑá ÇÚÈÐÇÑ; æÇáÓÁÇá Óíí Èíá ííí Çááá ÚÓæíá; .æÇáíÓÇÈ ÚÓíÑ ÁáÇ Áä íÓÇÁ Çááá Úáí ÇááÑÇßÓ ÇáÁÓáÇáíÉ Ýí ÁáÑíßÇ æÁæÑæÈÇ Áä ÈÝÑÚ Úáí íÓÇÈáÇ íÚÇÈ íÚááæä Ýí -2 ÇáíÈáÇÈ; æíÈÐÇ áæ ÝÑÚ Ñá äÑßÓ ÁÓáÇáí ÇÈáíá ää ÇáÓÈÇÈ Úáí íÓÇÈá; æÇáÓÇÈ ÇáÚÑÈí ÇáÐí ää ÁÓÑÈ íßáÝ (6-8) ÁáÇÝ íæáÇÑ ÓæáíÇ -ÈÇáÁÓÇÝÉ Ááí ÇáÈÐÑÈ- æáÐÇ ÇááÈáÚ íÚÈÈÑ íí ÓÆíá ÈìÇáÈ ÇáÁÈÑ Çáíáíá ÇáÐí ííáÝá Ýí ÇáíÈáÇÈ æÇáÈÚííÑ ÇáÚáíÞ ÇáÐí ííÈá Çááá .Úáí ííá Ýí ÁÚáÇÞ ÇáÞáæÈ æÝí æÇÞÚ ÇáíÈáÇÈ

æÑÚá ÁäáÇ ÁÚááÇ ääÐ ÓáÈíá Úá äÐÇ; ÁáÇ Áäá ää íÓááÇ æÈÝÑÚæä Óæí æÈÝÑÚíá ÇÈáíá ää .áÑßÓ ÓíßÇÚæ ÇáÁÓáÇáí ÈÁáÑíßÇ íÓÇáá Çááá ííÑÇ ÈíÁáÇ äÓÑæÚ ÁäÓÇÁ ÇááÑÇßÓ ÇáÈÚáíáíÉ æÇáÓíÉ Ýí íÇíá ÁÝÚÇáÓÈÇá; æÇááÑßÓ -3 ÇáÈÚáíáí íßáÝ íæÇáí (27) ÁáÝ íæáÇÑ ææÚíÝÈá íáÚ íáÓíá áìÇáíÇ Ýí ÇáááØÞÉ; æááíÈ ÓÈÈ ÁÓáÑ ÈíæÑÈ äÑß ÓÈ ÈÚáá ÇáÞÑÁä æÇáÈíæí æÇáÈÝÓíÑ (ÇáÄáÝÇá æÇáÈæÈÈ) æÇáÚÞíÈ æÝÞá ÇáíáÇí æÝÞá ÇáÚÈÇíÈÈÈ ÈÇáÁÓÇÝÉ Ááí ÇáÈíÑíÈ ÇáÚÓßÑí; æáÑíæ Çááá Áä íÈá ÇááÓÑæÚ Úáí ííÑ; æíÚÈÈÈ ÈæÝÑ ÇáíÇÚíÉ ÇááÇÓí ÇáÚÑÈí áÇÓÈáÇá ÇááÑßÓ Áäá ää ÈæÝÑ .ÇááÈáÚ áÝÓá

.æÁáÇ ÇááÑßÓ ÇáÓíí ÝíßáÝ ÒÚÝ ÇááÈáÚ (54) ÁáÝ íæáÇÑ ÁäÓÇÁ áÚÇáí Ýí ÈíÓÇæÑ; æáßá áÇ íííááÇ ÇáááÇíÑæä Èá íííááÇ ÇááìÇáíæä ÝÞØ ÇáÐíá íÞØä -4 .Ááááá Ýí ÁÝÚÇáÓÈÈÇá äíÚæ Çááá -ÚÓæíá Áä íÚíá Ýí ÇÓÈÞÑÇÑ áíáÇÈ ÇáíáÇí íáíÚÇ ää Áíá ÇáÞíÇá ÈÈÚÓ ÇáæÇíÈ -5 ÇáÁÚáÇáí ÇáßÈíÑ; ÇáÐí íÈÈ Áä íÈíááá ÇáÓíÝíæä ÇáÚÑÈ; æáÇ Èí ää ÇáÈæíá Áä ÈßÇáíÝ ÇááíáÈ

ĀBĒŅ ĒBĒĪŅ āā ČĀÚČĀĒĪ ČĀĀČĪĪ ČĀĐĪ ĪŪĀĪ āā æŅČĀĒĀČ; æĀĒĀ ĀĒŅĀČ ČĀĀŪĀĒĪ áČ ĩĀĒĀ ĀĀ ĪĐĪŅ
.ĒĒĀĀ; ŸĀĀĀĀ āā ĀĀŌČŅ ČĀĻĀČĪ ĀĀ áČ ĩĀŌĀĀČ āā ĒĒŅŪČĒĒĀ
āĀĀĀ āā ČĀĒĪČŅ æĀŅĒĒĒĒ ČĀĀĀĒČĀ ĀĀ ĪŸŌĀĒČ ĀĀĪ BŸČĀĒ ČĀŪŌČĒĒ -ĪČŌĒ ČĀŪŅĒ-; æĀŅĪĪ -6
ČĀĀĒŌĀĪĀ ČĀĀČŌĪĀ ČĀĐĪĀ ĪŌĒBŅĀĀ ĒĀŌŅĀĀ ŸĪ ĒĪŌČĀĒ æĪŪĪŌĀĀ ĒĪĀ ČĀĀĪČĀĻĪĀ; æŅŪĀ ĀĀ
ČĀĀĒŌĀĪ ĪĒĀŸ ĒĐĪŅ ĪĀŌĒ ŌĒĒĒ āā ČĀŪ Ō Ē ĀĀČ ĀĀ ČĀĀĒŌĀĪĀ ĪŪĒĒĀĀ ĪŅ ČĀŅĪĪ æĀŅBŌ
ČĀĒĐĀ ĒČĀĀŌĒĒ ĀĀĻĀČĪ ĒĀČ ĪĒĀĪŌĀĀ ĒĀ āā ČĀĀŌĒĐŅČŅ æČĀĀŌĪ æĒŪĪ ČĀĀŪŅ
æĒĀČ ĐĀĒ ĒBČĀĪŸ ČĀĀĒŌĀĪ (6-8) ĀĀČŸ ĪĀĀČŅ ŌĀĀČ ĒČĀĀŌČŸĒ ĀĀĪ ĒĐBŅĒĀ; æČĀĀŪŌĒ
ĪĀĒĀĪ ĀĀŸĪ ĪĀĀČŅ ĒČĀĀŌČŸĒ ĀĀĪ ĒĐBŅĒĀ
:ĀĪČĀĀ ĪČĀĻĪĀ ĀĀ ĀŌĪ ĒČĒ ČĀĀĪŅĒ áČ ČŌĒŌŪĀČ æĐĀĒ -7
Ā- ĒBŸČĀĒ ČĀBČĪĒ; æBŸČĀĒ ČĀBČĀĒĪ áČĀĒĪ ŅĪČĀ ŌĀŅĪČ (ĀĀŸ ŅĀĒĪĒ ĒČBŌĒČĀĪĒ ŌĀŅĪČ)
Ē- BŸČĀĒ ČĀŪĀĀČĀ; æBŸČĀĒ ČĀŪČĀĀ ČĀĀŸŪČĀĪ ĒĒĀŸ áČĀĒĪ ŅĪČĀ ŌĀŅĪČ (ĀĀŸ ŅĀĒĪĒ) ĀĪ
.ĒĀČ ĪŌČĀĪ (2400 ŅĪČĀ) ŌĀĀĪČ
Ī- ĒĀĪĪČĀ ĀBĒŅ ĐĪŅ ĀŌĒŌĪŪĀ āā ČĀĀŌČŪĪČĒ ĀĀĪ ĪČĪĀ ĀŸŪČĀŌĒČĀ; ĒĪĒĒ ĪŌĒŌĪŪ ČĀĀĪČĀĻĒĀ
.ĀĀ ĒĪĪČĀŌĒČĀ ĀĪĀ ČĀŸČĐĒ æČĀŸĐŅ æČĀĻĒŪ æČĀBŸŅ
Ī- ČŌĒĀŸČŅ ĀBĒŅ ŪĪĪ āĀĒĀ āā ČĀĀĪĒĒ ČĀŪŅĒ ČĀĐĪĀ ĪŅŸŪĀĀ ČĀĀŪĀĒĪČĒ æĪĐĀĀĀ
.-ČĀĀĪŅĒ; æĪČĀĀĀĀ ĀĀ ĪŌĪĒČ āāČŸĐ ČĀŌĪŌČĀ ĀĀĪ ČĀĀŸŌ -ĒĀĐĀ ČĀĀĀ
Ā- ŸĒĪ ČĀĀŅČBŌ ČĀĒŪĀĪĪĒ æČĀŌĪĒĒ ŸĪ ĪČĪĀ ĀŸŪČĀŌĒČĀ; āā ĀĪĀ ĪĒĀ ČĀĀĪČĀĻĪĀ ĒĪŅŪČĒ āā
ČĀĒBČŸĒ ČĀĀŌĀČĀĪĒ æĀĪČĀĒĒ ČĀĒĀČĀ ČĀŅĀĻĪ ČĀĒĪŅĪĪ; ĀŪ ČĀĒŌŅŪ ĀĀĪ ČĀĀĀ ĀĀ ĪĀĒĀĀ
.ČĀĒŌŸĪĒ ČĀĀŸŌĪĒ æČĀŌŸČŸĪĒ ČĀŅĀĪĒĒ āā ĪĀČĀ ĒŅČĀĪ ĀĪŅĀŌĒ æĀĀČĀĪ ŪĀĪĒĒ æĀŪĪĒ

ČĀĪŌĀ ČĀĒČĀĒ
ĒĪŌĪĀ ČĀBĪĀĪ

ČĀĪĀĪ ĀĀĀ ŅĒ ČĀŪČĀĪĀ æČĀŌĀČĒ æČĀŌĀČĀ ŪĀĪ ĀŌŅŸ ČĀĀŅŌĀĪĀ æĒŪĪ: ŸĀĀĀČ ŪĀĪĀČ ŅŸŪĀČ
ŅČĪĒ ČĀĻĀČĪ ŸĪ ŌĒĪĀ ČĀĀĀ ŸĀĀĀČ æĒĒŪĪ ĀŅŌČĀ ČĀĀĀ; æĀŅĀĪ ĀĀĪ ĀĀ ĒBĀĒ BĀĀĒ ČĀĀĀ ĀĪ
ČĀŪĀĪČ; æĀĀ ĀŪĀČĀ BĀĀĒ ČĀĀĀ ČĀĒĪ ŌŅŪ āā ĀĪĀĀČ ČĀĻĀČĪ; ŅŸŪ ČĀŪĀĀ ŪĀ ČĀĀČŌ
ŸĀĪĀ ĀĐ ĒĪŅĒČĀ ŸĪ ĀĪČĪĀ ČĀBĒČĀ ŸĪ ŌČĪĒ ČĀĀŌČĀ ČĀĀŸŪČĀĪĒ; ŸĀĀĀČ āĀĪŸ ĀĀĪ ĀĀČŌĒ
ČĀŪĀĀ ŪĀ ĀĀŸŌĀČ æĀŌĪ ČĀŪĀĀ ŪĀ ĀĪĀĀĀČ ČĀĀŌĀĪĀ ČĀĀŸŪČĀ; ĀŪĐČŅČ ĀĀĪ ČĀĀĀ æ(ŪŌĪ
.ČĀĀĀ ĀĀ ĪBŸ ĒĀŌ ČĀĐĪĀ BŸŅĀČ)
:ĀŌČĀĒ ČĀŪĀĀ

ĀĀ ĀĀĀ ŪŅŌ ĀĀĻĀČĪ ŸĪ ŌĒĪĀ ČĀĀĀ āā ŅŸŪ ČĀŪĀĀ ŪĀ ČĀĀČŌ; ĒĀ áČ ĒĀŌĀĒ ČĀŌŅČĒŪ BĀĀČ ĀĀČ
:ĀĀBČĀĒ ČĀBŌŌ ŸĪ ČĀĀŅŌ æŅŸŪ ČĀŪĀĀ ŪĀĀĀ; ŸĐĪ ĐČĀ ĪĀ ŌĀĀĀ
(ĀĐĪ ĀŅŌĀĀČ ŅŌĀĀČ ĒČĀĒĪĀČĒ æĀĀŌĀĀČ ĀŪĀĀ ČĀBĒČĒ æČĀĀĪŌČĀ ĀĪĐĀĀ ČĀĀČŌ ĒČĀBŌŌ)
(ČĀĪĪĪ: 25)

.æČĀĀĪŌČĀ āā ČĀŪĪĀ BĀČ ĐČĀ ĀĪČĀĪ æĐĒČĪĒ æČĀŌĪĪ
ĪĐĀĀ ĐĒČĪĒ: ĀŪĪĀ ĪČ ČĒĀ ĀĪĀ BĀČ ĒĪĒ ĀĀ ĪŪĪĀ ĀĒ; æĀĀŸ BĀČ ĒĪĒ ĀĀ ĪĀŸĪ ĀĒ; ŸĀĀ ČĀŪĪĀ ŌĀČĪ
.ČĀĀČŌ
æŪĀĪĀČ ĀŅŌĀ ŅŌĀĀ ČĀĀĀ Ō ŪĒĪ ČĀĀĀ ĒĀ ŅĀČĪĒ ĀĻĀŪ ĪŅČĪ ĪĒĒ; ĀĀĪČĀ ČĀĪĀĒĪ BĀĪĒ āā ČĀĒĀŅ
ČĀŸČĪŅ ĀŪĀĀ ĪŸŸŸ ŪĀĀĀ; ŸĐČĀ ŪĒĪ ČĀĀĀ ŅŌĪ ČĀĀĀ ŪĀĀ: ĀĐĪ ĪĒĒĒĀ āā ŪĀĪ ĀĪĒ ČĀĀČŌ ĀĀĪ Ō
æĀĀĒĀ ĒĒŪŌ ĪĀĐ ČĀĀĀ ĀĀĪ; æĀĒĀ æČĀĀĀ áČ ĪĒĪ ĀĀ æĒŪŌĪ ĀĒĀ ĀĪŪĀĀĪ ĀĀ ĀĒĪŌBĀ ĪĐBĀ; ŸĐČĀ
.ČĀĪĀĒĪ: ĒĀĒĀ ĀĐČ ĐČĀĒ ČĀŌĀČĀĒĒ æČĀĀŅŌ
æĀĐČ ŸĀĪŌ ŪĪĪĒČ. ĀĀ ĪĀŌĀ ŅĒ ČĀŪŌĒ ŪŌŅ ĀĪČĒ āā ČĀŌĀČĀ ĀĒĒŅĀĒ ĪĀĒĪ āā ŌŅĐĒ ČĒĒĀ
ĒĀČ; æĀĒĒČĒĀČ ŪĀĪ ŅĪĀ ĪŌĀĪ æĪŌĀĀ āā ČĀĀĪĀĒ æĀĀ (ŌŪĀĒ ĒĀ ĀĒĪŅĐ ĀĀ ĒŌĪŅ ĒĀ ĀĒĪŅĐ)
..æČĀĀĪČĒ ČĀĒĪ ĪĀ ĪĒ ĀĐĀ ČĀĪČĪĒĒ ŸĪ ŌĀĒĒ ČĀĀŌČĀ

(ĀĀČ ĀĀŌĀĀČ ĀĀĪB ČĀBĒČĒ ĒČĀĪB ĀĒĪĒĀ ĒĪĀ ČĀĀČŌ ĒĀČ ĀŅČB ČĀĀĀ æĀČ ĒĒĀ ĀĪČĀĒĪĀ ĪŌĪĀČ)
(ČĀĀŌČĀ: 105)

æĀĐĀ ČĀBŌĒ áČ ĒŪŅŸ āāČ ČĀĒŌŅĪĒ ĀŪĪŅČ æĀĀ ĒŪŅŸ āāČ ČĀĀŅŌ ĀĒĪĀČ; æĒŌĀĪ æĪĻĀČ ĒĀĀ
ĀĐČ ČĀĐŅĀĀ ĒĀŌĀ āā ĪBĪĀ ĪĀĪĪ; áČ ĪĀĒĀ ĀĀĒŌŅ ĀĀ ĪBĀĀ āĀĀ ĪĪ ŸĪĪ; ĀĀĀ ČĀĒŌŅ āĀĀČ ČŅĒŸŪĒ
ĒŌĀŅČĒĀĀ æĀĀĀČ ŌŸĒ ĀŅĀČĪĀĀ æĀĀĀČ ČŌĒĐČĀĒ ŌĒČĀĒŪĀĀ; áČ ĪĀĒĀ ĀĀ ĪŅĒŸŪĀČ
-ĒĀĀŸŌĀĀ- ĀĀĪ ĀĐČ ČĀĀŌĒĀĪ ČĀŸĐ ČĀĐĪ ĪŅŌĀ ŪĀĪ ČĀĀŸĐ ĪŌČ áČ ĪĀĒĀ ĀĀ ĒŅĒĐĪ ĀĀĪĀ
ČĀĒŌŅĪĒ; æĀČ ĪĀĒĀ ĀĀ ĒŌŪĪ ĀĀĪĀ ČĀĀŌČĀĪĒ ĀĀČ ŸĪ ŪĀ ĀĐČ ČĀĪĀ æĀĀČ ŪĀĪ ĀĪĪ āā ĀĐČ
.ČĀĀĀĪ

æĪĀČŌĒ ČĀBŌĒ ŸĪ ŌĒĒ ĀŌĀĀ ĀĐĀ ČĀĀĪČĒ ĀĀ āŸŅČ āā ČĀĀĀŌČŅ -ĐĒČĪĒ ĒĀ ČĀĀŪĀČĀ æŪĀĀ
ŅŸČŪĀ- ŪŌĀČ ĀŪ ŅŌĀĀ ČĀĀĀ Ō ŸĪ ĒŪŌ ŪŌĀČĒĀ ŸŌŅĐĒ ĪŅŪ ĀĀĪĀĀ (ŅŸČŪĀ); ŸĪČĀĒ
ČĀŌĒĀĒ ĪĀĒ ŅĪĀ āā ČĀĀĀŌČŅ āā ĀĀĀ ĒĪĒ ĪĐČĀ āĀĀ -ĒĀĀ ĀĒĪŅĐ-; ŸĀĒĪ ŌČĪĒ ČĀĪŅŪ ŅŌĀĀ ČĀĀĀ
Ō ŸĐČĀ: ĀĀ ŌŪĀĒ ĒĀ ĀĒĪŅĐ ŌŅĐ ĪŅŪĪ (æŸĪ ŅĀČĪĒ: ĀĀĀ ĒŌĪŅ ĒĀ ĀĒĪŅĐ) ŸĀĀČ ŅĀĪ ČĀŌČŅĐ
ĐĀĒ ŪĀĪ ĀĀĪ ČĀĪŅŪ ŸĀĀĐČĀČ ŸĪ ĒĪĒ ŅĪĀ ĪĀĒĪ ČŌĀĀ (ŌĪĪ ĒĀ ČĀŌĀĪĀ); æĐČĀ āĀŸŅ āā ŌŌĪŅĒĀ:
ĀĀĪ ŪĪĒĒ ČĀĪŅŪ æĀĀĐĪĒČ ŸĪ ĒĪĒ ŸĀČĀ æŌĒĒĪ ŪĀĪĪ; ŸČĀŌĀĐĀČ ĀĀĪ ŅŌĀĀ ČĀĀĀ Ō; ŸĐČĀČĀ:
ĪČ æĒĪ ČĀĀĀ ĀĀ ŌČĪĒČĀ ĪŅĪ ĀĀ ČĀĐĪ ŌŅĐ ČĀĪŅŪ ŸĀČĀ æĐĪ ĀĪŌĀČ ĒĐĀĒ ŪĀĀČ ŸĀŪĐŅ ŌČĪĒČ
ŪĀĪ ŅĀĒŌ ČĀĀČŌ æĪČĪĀ ŪĀĪ; ŸĀĀĀ ĀĀ āā ĪŪŌĀĀ ČĀĀĀ ĒB ĪĀĀĒ; æĀĀČ ŪŅŸ ŅŌĀĀ ČĀĀĀ Ō ĀĀ
ČĀĪŅŪ æĪĒĒ ŸĪ ĒĪĒ ČĀĪĀĒĪ ĐČĀ ŸĒĒĀ ČĒĀ ĀĒĪŅĐ æŪĐŅĀ ŪĀĪ ŅĀĒŌ ČĀĀČŌ; æBČĀ ĀĀĀĀ ĐĪ

ÞCáæç áááEí Ö ÞEá ÚáæÑ ÇáIÑÚ Ýí EíE ÇáíáæÍ Áá ÞEÇÍE Èá ÇááÚáÇá æÚáá ÚáIÇ Ááí Ááá EíE
.ááÇ Ááá ÁÓÁÇá æÓÁÇÍ íÑæááá ÈÇÁÓÑÞE áá ÚíÑ EíáE æáÇ ÈÈE
ÞÇá ÞEÇÍE: ÝÁEíE ÑÓæá Çááá Ö ÝBááEá ÝÞÇá Ö: ÚáIÈ Ááí Ááá EíE ÞÐBÑ áááá ÁÓÁÇá æÓÁÇÍ
æÈÑáíáá ÈÇÁÓÑÞE Úáí ÚíÑ ÈÈE æáÇ EíáE ; ÞÇá: ÝÑÌÚE æáæIIE Ááí ÍÑIE áá ÈÚÖ áÇáí æáá
.ÁBáá ÑÓæá Çááá Ö Ýí ÐáB
ÝÁEÇáí Úáí ÑÝÇÚá ÝÞÇá: íÇ ÇEá Áíí áÇ ÖáÚE; ÝÁIÈÑÈá ÈáÇ ÞÇá áí ÑÓæá Çááá Ö ÝÞÇá:
Çááá ÇááÓEÚÇá; Ýáá ááEÈ Áá áÓÁE: (ÁáÇ ÁáÓááÇ ÁáíB ÇáBÈÇE ÈÇÁIÞ...) áÞí áÓÁE áÐá
ÇáÁIÇE Ýí ÁIÑI ÁæÞÇE ÇáIáÇÚE ÇááÓááE æÁIÞáÇ; ÍIE áá íÚ Çáíáæí ÓááÇ áÓáæÇ ÁáÇ
ÓæEæá ÈIÇá áÐÇ ÇáIíá; æáá íÚæÇ IáIÑÇ ÁáÇ ÍÇæáæÇ Áá íØÚæÇ Èá ÇáÞIÇIE ÇáNEÇáIE ÇáEí
.ÈáEá áÐÇ ÇáááI æÇÞÚÇ æÓáæBÇ æÁIáÇÞÇ
áÓÁE ÇáÁIÇE æÞí áÓE Çáíáæí áÚÇáíáá (áÖÇÆIáá); æÁÞÇææÇ ÒEÇBáá æÝÑÚæÇ ÓáÇááá ÈIÇá
.ÇáIáÇÚE ÇááÓááE íEÚæáÇ ÇáÝEáE íæIæá ÈáÓIÞáÇ æíÑIíæá ÈÓEíEáÇ
æÞí BÇá Çáíáæí ÇáÚÞá ÇááÝBÑ æÇáÑÁÓ ÇááIEÑ æÇáÁIÇIÍ ÇáIÈíEÈ ÇáEí ÈIíÑ ÇáááÇÝÞíá áá
æÑÇÁ ÓEÇÑ; ÍIE íBæá ÇáÐíá Ýí ÞáæEáá áÑÖ ÇááIÇáE ÇáIÈíEÈ æÇáÞÝÇÒÇE ÇááIÓE ÇáEí
.íÖÑE ÈáÇ Çáíáæí
æÝí áÐÇ ÇáæÞE ÈEáÓá áÐá ÇáÁIÇE áEáÖÝ íáæIíÇ ÇEáá ÚááÇ ÈÓÑÞE æE Ííá ÈáÇ ÈIÈÇ áá
ÈíáE ÇáÁáÖÇÑ; ÇáÐíá BÇææÇ ÚíEÈ (áIá áÓIá) ÑÓæá Çááá Ö; æÇáÐíá ÞIææÇ ÇáÚÇáí æÇáÑIíÖ
æÇááÝÓ æÇááÝIÓ áá ÁIá áÖÑE áÐÇ ÇáIíá æIáÇIE áEÈEá; áÓÁE áEÈEÈ ÓÑÞE Ýí EíE
.ÁáÖÇÑí; ÝEÚØí ÈáÐÇ ÓíÝÇ ÍIíÇ áÓáæáÇ íÓEÚááá Çáíáæí ááEÓáíÑ ÈÁáÖÇÑ áÐÇ ÇáIíá
áÞí BÇáE ÇááÓÁIE Ýí ææÇÓíá ÇáEÖÑ ÈBÈÓí Áá áÇ ÈEÇÑ áÐá ÇáÞÓIE æÁá áÇ ÈáEÖ áÐá
ÇááÓÁáE -ÓíáÇ Ýí áÐÇ ÇáæÞE æáÚ áÁáÇÁ ÇáÁÞæÇá-; æÞí BÇáE ÇáBíÇÓE æÇáÓIÇÓE ÈBÈÓí
Áá áÇ íÝÓí ÑIá áá ÇáIáÇÚE ÇááÓááE æáá ÁIá áá; áÁIá íáæIí íæÇÓá BÍI ÇááIá ÈÇáááÇÑ ááÁÓÇÁE
.ááÐÇ ÇáIíá æÁááá
áÞí BÇáE ÇááEÇÞE Ýí ÚÑÝ ÇááÇÓ ÈæIE Áá áÇ íÝÓí ÑIá áá ÁEáÇÁ ÇáIáÇÚE ÇááÓááE æÚáí ááÁ
áá Ááá ÇááIíáE áÇ Èá Úáí áÑ ÇáÚÓæÑ æBÑ ÇáIáæÑ íáÓá Èá ÞÑÁá ÍEáí ÁáÇÁ ÇááIá æÁØÑÇÝ
ÇáááÇÑ; Áá ÚÑæÝ ÇáIáÇÚE ÇááÓááE æáÓÁIEáÇ Ýí ÈáB ÇáIÞEÈ ÇáÚÓIEÈ ÈÓEáÓá Ýí ÇááUNÈ
ÇáEÖÑIE ÇáÞÓINE Áá íÖÑE ÖÝIÇ Úá áEá áÐÇ ÇáIÇIE; æÁá áÇ íÚáá ÍIIE ÇáÓÇáÑ æIÍÇÁ
.ÇááÖÇÝÑ
æáBá ÇááÓÁáE áá ÈBá áIÑI ÈÈÑÆE ÈÑIÁ ÇEáá -æÁá BÇáE ÈÈÑÆE ÇááEáá æÁáÖÇÝ ÇááÚáæá
ÓIÆÇ ÈBíáÇ Ýí áIÖÇá ÇáÑIáá-; æáBá ÇáÞÓIE ÁBÈÑ áá áÐÇ ÈBÈIÑ; Áá ÇáÞÓIE áí ÁÞÑÇÑ áááI
ÑÈÇáí ÞÇÆá Úáí ÇáÚIá ÈØEÞá ÇáIáÇÚE ÇááÓááE Úáí áÝÓáÇ ÞEá Áá ÈØEÞá Úáí
ÚíÑáÇ; æEáEÖÝ ÇááIææÚE ÇááÁááE ááIÞ áá áÇááÇ æIááÇ ÞEá Áá íáEÖÝ ÇáIÞ áá ÚíÑáÇ; áÇ ÈI
áá ÁÞÑÇÑ áááI áÇ íEÁÑIÍ áÚ ÇáááE æáÇ íEÓUÓU áÚ ÇáÓáæÇE æáÇ íEÁEN ÈÇááÖÇÁI ÇáÞÑIEÈ
.æÇáÁáÖÇE æÇáÚÓEÍÇE
íÞæá ÇáÁÓEÇÐ ÓíI ÞØE Ýí ÇáÚáÇá (2-753): æíáUN ÇáÁáÖÇá áá áÐá ÇáÞáE ÇáÓÇáÞE Úáí
ÇáÓÝæI ÇááÇEØE Ýí IáIÚ ÇáÁáá Úáí áIÇÑ ÇáÁÓáÇá ÝíÑÇáÇ ááÇáB... ááÇáB Ýí ÇáÓÝæI æíÑI
Eíá ÈáB ÇáÞáE ÇáÓÇáÞE æÇáÓÝæI ÇááÇEØE ÓIæÑÇ æÈÑIIE; ááÇ æááÇáB áá ÇáIáÇÁ æÇááÑÇÁ
æÇáÓIÇÓE æÇáBíÇÓE æÇáÈÑÇÚE æÇáááÇÑE æáÓÁIE ÇáIæáE æÇáæØá æáÓÁIE ÇáIáÇÚE Ááí
..!!ÁIÑ ÇáÁÓáÇÁ æÇáÚææÇáE; ÝÁÐÇ ÍÞ ÇáÁáÖÇá ÝíáÇ ÇááUN ÑÁí ÈIÈáÇ ÇáIæI
æíáUN ÇáÁáÖÇá áÑE ÁIÑI ÝIÑI ááÇÐI ÇáÁáE ÇááÓááE -æIíáÇ- ÖÇÚIE áá ÇáÓØI Ááí ÇáÞáE
.ÈEáÇÈÑ Úáí áIÇÑ ÇáEÇÑIÍ æáí ÈEØáÚ Ááí ÇáÞáE ÇáEí æIááÇ ÁáIáÇ ÇááááI ÇáÝÑIÍ
ÁáÇ ÇáÚÝá ÇáÐI íÓáæáá (ÇáÚIÇÁE) Ýí Ááá ÇáIÇááIE ÇáÚÇÈÑE æÇáIÇÖÑE ÝáÇ íÓEÍÞ Áá
.áÑÝÚ Úáá ÇáÚØÇÁ Ýí áEá áÐÇ ÇáIæ ÇááÚíÝ ÇáBÑIá
Áá ÑÝÚ ÇáÚáá Úá ÇááÇÓ áí áááE ÇáÁáEíÇÁ ÇáEí áá ÁIááÇ ÈáÓá ÇáÑæI ÇáÁáIá áá ÇáÓáÇÁ
; æáá áÓÁE ÇáÖÑÇÆÚ æÁæIí Çááá ÈÇáBÈE; æÇÓEáÑÇÁ ÇáÚáá æÞEæá ÇááæÇá æÇáÁÓEáÇáE
:ÈIE áIÑ ÇáÚEæIIE ÞÑIá ÇáBÝÑ; æÞIíáÇ ÞÇá ÇáÓÇÝÚI
ÁáÇ Áá ÚÓE ÝáÓE ÁÚIá ÞæEÇ æáEá áE ÝáÓE ÁÚIá ÞÈÑÇ
ááEí ááE ÇáááæB æáÝÓI áÝÓ ÍÑ ÈÑI ÇááÐáE BÝÑÇ
æÁá ÇááÓEÖÚÝíá Ýí ÇáÁÑÖ ÇáÐíá íÚIÓæá ÈIE ÁÞIÇá ÇáIÈEÈÑE áIÓEÍÞæá ÇáIÓI Ýí ÇáIáIÇ
..æÇáÚÐÇE Ýí ÇáÁIÑE
Áá ÇáÐíá ÈæÝÇáá ÇáááÇÆBÈ ÚÇááí ÁáÝÓáá ÞÇáæÇ Ýíá BæEá ÞÇáæÇ BáÇ áÓEÖÚÝíá Ýí)
ÇáÁÑÖ ÞÇáæÇ Ááá ÈBá ÁÑÖ Çááá æÇÓÚE ÝEáÇIÑæÇ ÝíáÇ ÝÁæáÆB áÁæÇáá Iááá æÓÇÁE
áÓIÑÇ; ÁáÇ ÇááÓEÖÚÝíá áá ÇáÑIÇá æÇááÖÇÁ æÇáæáIÇá áÇ íÓEØIÚæá ÍáE æáÇ íáEíæá
(ÓEíáÇ; ÝÁæáÆB ÚÓI Çááá Áá íÚÝæÚááá æBÇá Çááá ÚÝæÇ ÚÝæÑÇ
(ÇááÖÇÁ: 97-99)
ÝÇáÐíá áÇ íáÇIÑæá áá ÈIE áIÑ ÇáÚÇááíá æíÑÓæá ÇáÚIÓ Èíá ÞØÚÇá ÇáÓæÆá IÖÇÁáá Iááá
íÓáæááÇ BááÇ IEÈ ÖÇIáÇ ÑE ÇáÚÓE ÓÚIÑÇ; ÝÁÐÇ ÚááE ÓEÈ áÓæá áÐá ÇáÁIE; ÝÁáB ÈEÞÝ
ÁáÇááÇ áÓIæáÇ ÍÇÈÑÇ; ÝÞI Ñæí ÇáEÍÇÑI ÈÁÓáÇIá Úá ÚBÑáE: ÁIÈÑáI ÇEá ÚEÇÓ Áá
ÁáÇÓÇ áá ÇááÓááíá BÇææÇ áÚ ÇááÖÑBíá íBÈÑæá ÓæÇI ÇááÖÑBíá Úáí ÚáI ÑÓæá Çááá Ö ÍÁEí
ÇáÓáá ÝIÓIE ÁIíáá ÝIÞEáá Áæ íÖÑE ÝIÞEá; ÝÁáÓá Çááá ÈÚÇáí (Áá ÇáÐíá ÈæÝÇáá ÇáááÇÆBÈ
.ÚÇááí ÁáÝÓáá...)

ãÐÇ ÔÃã ÇããÃããã Ýí ãßË ÇãÐÇËÏã Úãí Ìããã ßÇãÐÇËÏ Úãí ÇãÌãÑ; ÝãÇ ËÇãß ËÇãÐãíã íÚíÏãã Ýí ËãÇÌãã ìããËÛãã ãíÃããã ßãÇ ËÃãã ÇãÃãÚÇã; áÇ íÏÚãã ÁãÇ áÐãË ÇãØÚÇã æÐÏË ìÇãßÏÇã æÇãÚãÇã æÇããÚíÝË æÇãÌÑË ËÇãÑÇËË æããíã ÇãÏíÇÑË ãíãÇã ÇãÚãÇÑË æÇãÐãíã áÇ ìËÌÑãã ãÑÝÚ ÇãÚãã æÃãÏÇÝ ÇããÚãããã ãÃãÇã ËÌãÑ Æãí Çããã Úãíãã ÌÚãÇË ..ÇããÏËÏÚÝíã

ããÇ áãã áÇ ËÐÇËããã Ýí ÏËíã Çããã æÇããÏËÏÚÝíã ãã ÇãÑíÇã æÇããÏÇã æÇãããíÇã ÇãÐãíã) ìÐããã ÑËãÇ ÆÌÑãÇ ãã ãÐã ÇãÐÑíË ÇãÚÇãã ÆãããÇ æÇíÚãã ããÇ ãã ãíãß æáíÇ æÇíÚãã ããÇ ãã (ãíãß ãÏíÑÇ (ÇããÏÇã: 75)

.Ýãã ÇãÚÇãããã áÃãÝÏãã áÇ ìËÌÑãã æáÇ ìËÌÑããã áÃÏÇãË ÇãÚãã Úã ÇããÚãããããã ãããÐÇ ßÇãË Æãã ÁíË ãÏãË áÃËÇíË ÇãÐËÇã ËÏíÑ Æãí ÇãÚãã ÇãíÐííË æÇãÏËË ÇãÑãíÏí ãã :ããã ÆÏÇãË ÇãÚãã

ÃÐã áãÐã ìÐÇËããã ËÃããã ÚãããÇ æÃã Çããã Úãí ãÏÑãã ãÐííÑ ÇãÐãí ÆÌÑãÇ ãã ÌíÇÑãã ËÛíÑ ÌÐ) ÁãÇ Æã ìÐããÇ ÑËãÇ Çããã æãããÇ ÌÝÚ Çããã ÇããÇÏ ËÛÏãã ËËÛÏ ããíãË ÏãÇãÚ æËíÚ æÏããÇË (æãÏÇÌ ìÐßÑ ÝíãÇ ÇÏã Çããã ßËíÑÇ æãíãÏÑã Çããã ãã ìãÏÑã Æã Çããã áÐãí ÚÏíÏ (Çãíí: 39-40)

ÝãÃãÇã ÚãããÇ ËÃã ÏÑíãÇ ãã ÌíÇÑãã ÇÌÇÝÇ æÇÝËÆÇËÇ (ËÛííÇ) Úãí ÌÐãã; æßÇã ÇãÏË ÇãíÐíí ãÏÑíãã ãã ÇãËãíí ÇãÐí Ìãããã Ýí ÆÚãÇÐãã æÏíãÇ ãã Æíãã æãÇ ÆÏÇãÇ Æãí Æããã; æáÇ ßÇã ããã ÐãË ÁãÇ Æããã æíãÇ Çããã; æãÐÇ Úãí ÇããÏÑãíã ÆßËÑ ÇãÐããã; ÝÇãËãíí

.Ýí ãÚÑ ÆÚíÇã Çããã ÌÑíãË ÌËíÐ ÏÇíËãÇ ÇãØÑí ãã ãÏÐØ ÑãÏã æãÑËÚ ÏËÇËã Úã ÏÚíí Ëã ÌËíÑ Úã ÇËã ÚËÇÏ ÑÏí Çããã ÚãããÇ ÐÇã: ããÇ ÌÑí ÇããËí Ï ãã ãßË ÐÇã ÆËã ËßÑ: ÆÌÑãÇ ãËíãã ÆãÇ ããã æÃãÇ Æãíã ÑÇÌÚãã ãíããßã; ÐÇã ÇËã ÚËÇÏ ÝããÏã Çããã ÚÏãíã: (ÃÐã áãÐã ìÐÇËããã ËÃããã ÚãããÇ æÃã Çããã Úãí ãÏÑãã ãÐííÑ); ÐÇã ÆËã ËßÑ ÑÏí Çããã Úãã: ÝÚÑÝË .Ããã Ïíßãã ÐËÇã..(1) [(ËÝÏíÑ ÇËã ßËíÑ 3/522)]

Ãí ÐÇíÑ Úãí ãÏÑ ÚËÇíã ÇããÃãããã ãã ÚíÑ ÐËÇã æããã ÏËíÇãã ÌÑíí (æÃã Çããã Úãí ãÏÑãã ãÐííÑ) .ãã ÚËÇíã Æã ìËÐããÇ Ìãíãã Ýí ØÇÚËã :ããíã áÐãã

Ãã ÝÑíÏË ÇãíãÇí ãã Æãã ÇãÝÑÇãÏ ÇãËí ÇÝËÑÏãÇ Çããã ÚãíãÇ ãã ÝãÐ ÇãÏËÚ -1 .ÇãØËÇ; æÃãËË ÚãíãÇ ÆíÇããÇ ßÇãÏãÇË æÇãÏãã æÇãÏßÇË ÏãÇã ËÏãÇã Æã ãÏÇããË ÇãÝÑÇãÏ ÇãÃÏãÇãíË æÃíÇããÇ ÆãÑ Æããí æËßãíÝ ÑËÇãí áãã ÆãÏÇã; ÚíÇ Æãã -2 ÌÐ ØËíÚí æÃãÑ ããØíí áÇ ìíÇíã Ýíã ÁãÇ ããÇíß Æã ããÇíã

ãÐí ÚãããÇ Ýí ßËíÑ ãã ÇãËãíÇã ÇãÃÏãÇãíË æíÑããÇ ãã Æíãí ÇãíÐãã ÇãíË ËËãËÛ ËãÇ -3 ÇãíãÇãÇË; ÝÇãííÇíË Æã ÇÐËÑËË ãã ÆÝÑÇíãÇ ÇããÇÏãË Ëãíã Úãíß; æÇãßãË ÌÚÏã Æã ããÏË ðããã Æã ÇÐËÑËË ãã ÇãËíË ÇãÐí ìíÑÏã; æáÇ ËÏËØíÚ ðãË Ýí ÇãÃãÏ Æã ËããÚ ÆÏÑÇÝ .ÇãÏÇË Æã ËËíÑã æãí ËãÝÚ ÆãÝÇÏãÇ æËíãí ËËííË ÌãÇããÇ

æãíã ÌÑããÇ Æã ããÏß Çãíí ÇãËí ËÏãÑ ÚãíãÇ Çãí ÑÇË ãÐËíãÇ; æããÚãÇ Æã ãÑÝÚ ÆÏãÇËãÇ æãíã ããÝÚ ÆÑãÇíãÇ; æÐí æÏã ÇããÏ Æãí ÌÇíã ÌÑË Çãããã Ýß ËËãÇ æíÑããÇ ãã ÆÏÚÇíã æãã ìãËãß .ÆÚÑÇÏãÇ æíÏãË ÆããÇããÇ æíÏÝß ÌãÇããÇ æËÚí Æã ÏããË ÆãØÇããÇ áÃÚíÇããÇ æíÑãããÇ Æã ãíÇÝÚ Úã ãÐíÏÇããÇ æÃã Æãí ÆÚÑÇÏãÇ; -4 æÏÐØ ÇããÏíí ÇããÐÏí Ìãã Æã ìÏÐØ Ìããã -ãíÇ áãÚÇÑ æÇãÏãÇÑ- ÚÏÑË ãã ÇããÏããíã ÌÝÇÚÇ .Úãã

ËÚí ãÐÇ ßãã ÌÇãããÇ Æã ìãÚ ãã ËÐí Ýí ðããËãã ÚíÑË Æã ããã Ìããã Ýí ãÝÏã ËËíË ãã ÑíããË Æã ÏãÇãË ãíÇãã ÆÏÚÇí Çãíããí ÇãÐãí ÌíããÇ ÇããÏíí ÇããÐÏí Æããíã ãÏãããíã; ÝãËãÇ ÚãíãÇ æËßÇãËãÇ ËÐãÇËãã ìãããã ËíããÇ æËíã ÆÚíÇããÇ Ëíããã ãÑíããã; æãÐÇ Úãã ãíÏ ËÚíã Úãã !!æËÚÏÝ ãíÏ Ìããã ËÚÏÝ æËíËÑ áÇ ãÚãã Ìããã ÌÏÝ

æËÚí Æã ÆËã ÚãíãÇ ÇãíãÇí æíÑããÇ ÚãíãÇ ÝÑíÏË ÇããÚíÇí; æÃÏËí ÇãÏãÇí Ýí ÇãÚÇãã -5 ÇãÚÑËí ÌÑíãË í ÆíÐ ÚãíãÇ ËÇãããÇÏí æÇããÐíÇã; ããã ÆãÐí ÇãÐËÏ Úãíã ãËãËÏÇ ËÌÑíãË Ìãã ÇãÏãÇí ÏßãË ãã ÇããíÇãã ÇãÚÏßÑíË æÏÝí ËÇããÚãÇã æÇãíããí æãÏÚ Ñãã ÇãËííí Ýí ÚíÇãË ÇãÏãÇÏíã; áÇ ÌÑí ÏãÏÇ æáÇ ÌÑÇã ÇãããÑ æáÇ ÌÚãã Úãã æÇãí æáÇ æãí æáÇ ÏííÐ æÝí æáÇ Ìã ÏÝí ; æÚãíãÇ ÆËíãÇ Æã ãããË ãÏËÏÚÝíã Ýí ÇãããÏ ËíË ÆííÇã ÇãØÚÇË æãÝÏãÇ ÇãÐã Úã ÚãÇËããÇ; æíãããÇ Æã ãÑÝÚ ÇãÏÚÇÑÇË ÇãËÑÇÐË æÇãããÇã ÇãÚÑíÏË æãíã Ýí Ðã .ÇãÚËí; ðÑÑãÇ Æã ããíÑ ÇãããÏ ÇãËí í ÌÑ ã ÝíãÇ ÇãíãÇí æíÚËËÑ ÌÑíãË æããËÐË ÑÚãÇã :æßãÇ ÐÇã ÆËã ÇãØíË

ÃÐÇ ßãË ËÑÏí Æã ËÚíÏ ËÐãË ÝãÇ ËÏËÚíã ÇãíÏÇã ÇãíãÇãíÇ æáÇ ËÏËØíãã ÇãÑãÇíí áÚÇÑË æáÇ ËÏËííã ÇãÚËÇã ÇããÐÇßíÇ ÝãÇ ìãÝÚ ÇããÏí ÇãííÇã ãã ÇãØãí æáÇ ËËÐí ÌËí Ëßãã ÏãÇÑíÇ æÃÐÇ ßÇã ÑË ÇãÚËË Ïãí ÇããÏíã ÏíÇíË Ýí ÇãßÝÑ -ÇããÏíã ËãííÑ ÌÑãË ÏãÑ Æãí ÏãÑ ÆÌÑ- ÝãÇÐÇ ãÏãí ÇãÐãí ÌÏããã ÇãíãÇí ÌÑíãË ðÇãããíË ÌÚãã Úã ÛããËÇË ãÑËßËíãÇ Ýí ÆíãÏË .ÇããÚããÇã Ìãã ÌÏíË æáÇ Ìã æáÇ ÌíÇã æáÇ æíã ÆãíÏ Çãíãã ÇãÏÑÚí ããÃãÇã ÆÏí ËËËíÑ æãÚÚã ÌÑãÇ ãã Æãããß ÇãÐãí ßÇããÇ ÌÑÇÚãã ðíÇÏË ÇããÏãÑ Çãíãã æíÑÇÚãã ÚíËãÇ ÝãÇ ìãããã Ýí ÇãÚíí; æãíã ÇãÚÑË æãÏíË ÌãÇÏãã ááíÑË æÚíã ÏËÑãã Úã ÇãÐËÇã æÇããÏÇã ßÇããÇ ìãíÑãã ÌÑãË ÆíÑã Æãí ÏÝÑ; ÆÐ ßÇã ìÐÝ ßã ÚÇã Ýí ããÏã Çãíí Ñíã ãã ßãÇãË ìÐÇã ãã Çãããã Æã ÆíÑ ÇÏãã ÆËã ËãÇãË (ìãÇíË Ëã ÚãÏ Ëã ÆãíË) ÝíÐãã:

ÁáÇ Áä ÄÈÇ ÈäÇäÉ áÇ ìÇÈ æáÇ íÇÈ; Èä ìÞäá: Áái ÁÍ ÑÈ ÍÑäÉ áíÑä Áái ÖÝÑ..(1) [(ÇÈä ÒÈíÑ .2/653)]

Áä ÈíÑíä ÇáìäÇí ÒÝÑ ìÑì ää ÇáááÉ; æÁä äíÇÑÈÈ ÄæáíÇÁ Çááá æäØÇÑÈÈäá Ýí ÈäÇíäá æÁÍÖÇÁ ÁäÝÇÖáá æÚí æÈÖÇÈäá æÈÈáíä ÁÝæÇááá Úáá ÚÚíä Úáí Çááá íÁí Áái ÌÑÇÈ ÇäÈäÇí æááÇÒ .ÇáÚÈÇí

!; Ááá ÈÑ Áái Þäá ÄÈí ÈÒÑ ÑÖí Çááá Úáá: ÁíÑíäæÇ äÈíäá -ÁäÇ ááá æÁäÇ Ááiä ÑÇìÚäá- áíááßä æáÐÇ ÖÁä ÇáÐíä ìÑíäæä ÄæáíÇÁ Çááá æÇáíÚÇÈ Ýí ÖÈíáá; ää ÚÇí áí æáíÇ ÝÐí ÁÐäÈä Áæ .ÈÇÑÖÈä ÈÇáíÑÈ ..(2) [ÇäÈíÇÑí]

ÝäÇÐÇ Èíßä ÇäÖÑíÚÈ ÇáÁÖáÇáíÈ Úáí ÇáÐíä ìÑäæä ÇáìäÇí; æíÖäæä ÇäÖäÇ ÝäÇ æÇáÑÈÇ Çáááá ÈÈÈ Çáááá ÁÚäÇ Úáí ÐÒÑß æÖÒÑß æíÖá ÚÈÇíÈß

!; ÝÇÆíÈ æÇáÁÖáÇä ÑíÚíÈ æÇáÈäÖÒ Èíä Çááá ÈÖÑÝÇ æÇáíÑÇÝÇ .Çáááá áæáÇÒ äÇ ÇäÈíäÇ æáÇ ÈÖíÐäÇ æáÇÖáíäÇ ÝÁäÖáá ÖÒíäÈ ÚáíäÇ æÈÈÈ ÇáÁÐíÇä Áä áÇÞíäÇ

Áä ÇáÁ áí Þí ÈÚæÇ ÚáíäÇ ÁÐÇ ÁÑÇíäÇ ÝÈäÈ ÄÈíäÇ; Çáááá Áäß ÈÚáá Áä ÇáÁái Þí ÈÚæÇ ÚáíäÇ æáíä äÄÈí Áä áÚÖí ÇáíáíÈ Ýí ÍíááÇ; æäá áÑÖ ÇáÝÈäÈ æÇáßÝÑ ÇáÐí ìÇæáæä ÝÑÖä .ÚáíäÇ

ÇáìÖÁ ÇáÑÇÈÚ
ÇáÈÖáíä Úáí ÇááæÈ

Áä Çáíáí ááá áíáíä æäÖÈÚíäá æäÖÈÚÝÑä æÈÚí: ÝÁáá ää íßä íæÑ Ýí ÍáíäÇ ÍíááÇ ÝÒÑäÇ Ýí .Çáííäæ Áái ÁÝÚÇäÖÈÇä Áä ÇáíÇíÈ äÇÓÈ ááÚÑÈ ÒäÇ ÇÒÈÖÝäÇ ÈÚí ÍíáááÇ

:Áä ÇáÐí ÒÇä íæÑ Ýí ÁÐäÇäáÇ ää äÞÇÖí Çáííäæ ÈäÇÈÈ ÁÖÈÇÈ ÑÆíÖíÈ ÁæáááÇ: áÚÑÝÈ æÇÞÚ ÇáìäÇí ÇáÁÝÚÇáí Úáí ÍÞÈäá ÝæÞ ÁÑÖ ÇäæÇÞÚ; æááÑí ÝÚáÇ äí äØÇÈÐÈ ÇäÖæÑÈ ÇááÑÈÖäÈ Ýí ÚÞæááÇ ááæÇÞÚ ÇáÝÚáí; ÝÁíÈÈäÇ Áä áííä áìäæÚÇÈ ää ÇáÖÈÇÈ ÇáÚÑÈ ÈäÞä áäÇ ÖíÐÇ æíÐÇ æÇÞÚ ÇáìäÇí ÇáÁÝÚÇáí; æíÇá ÇááìÇáíä æÖáÈäá ÈÑÈäá æáÚÑÝÈäá Èíááá æÇáÈÖÇäáá ÈÇááæÇÝä æÖÝÇÁ ÚÞÇÆíäá ää ÇáÈíÚ; æáíí ÍÇíÈ Òä ÈäÈ .ááÚÚÇä æÇááÈÇÖ æÇáíæÇÁ

ÈÇáíÇ : ÈÖáíä ÇááÖÇÚíÇÈ ÇäÖÆíäÈ ÇáÞáíäÈ íÇ Èíí áááìÇáíä ÇáÐíä ää íÚÇíÑæÇ ÍäÇíÞáá äáÐ .ÇíÈíÇä ÇáÞÈÇá ÁíÇä ÈÑÇÞí ÖäÈ (1978á)

.ÈÇáÈÇ : ÁÑæÇÁ ÚäÄ ÇáÖÈÇÈ ÇááÈÚÖÖ ááÞÈÇá æÇááÈÖæÞíä ááÖäÇíÈ æÓÑäÇ Úáí ÈÑßÈ Çááá æÈíäÈ áìäæÚÇÈ ÇáÁíæÈ ÇáÚÑÈ ÈÝí Áái ÍÇá ÁÝÚÇäÖÈÇä; Èä ÇÒÈÖÝäÇ ÈÚí ÁäÈ (áíÈ) Áä ääÇáß ÁáíÇÝÇ ÁÒÈÑ ÈäÈÚÑ ÇáÁíæÈ ÇáÚÑÈ Þí ääÖäÇäÇ ää ÍäÇá ÇááÚÇíÖÈ áÚ ÇáìäÇí ÇáÁÝÚÇáí æÇáÁíÈäÇØ ÈÇááìÇáíä ÁÖäÑÇ æÖáæÇÈ ÁíÑßäÇ Áä ääÇáß ÞÖÇíÇ ÁíØÑ ííááÇ Ííäá ÇáÚÑÈ æäÖÇÒá ÁÒÈÑ áÝÈÇí ÍááÇ -ÈÄÐä Çááá- Èíí ÇááÇØÞíä ÈÇáÖÇí .ÇááÈíäÖíä ááìäÇí

:æäá äÐä ÇáÞÖÇíÇ ÇáÑÆíÖíÈ äÞä ÇáìäÇí ää ÞÈÇá Þæä Öí ÑæÖíÇ Áái íäÇí ÁÖáÇáí ÚÇááí; æÁä ÇáìäÇí íäÈÞä Áái ÖÑÇÚ Öíí -1 Èíä ÇáÚÞíÈÈ ÇáÁÖáÇáíÈ æÇáÚÞíÈÈ ÇáÖíæÚíÈ; æÚáíäÇ íÖÈí ÇáßÝÇí Èíä ÇáÁäÈ ÇááÖááÈ æÈíä .ÇáÁäÈ ÇáÖíæÚíÈ æíáÝ æÇÑÖæ

ÑÝÚ áÚäæíÇÈ ÇááìÇáíä ÇáÁÝÚÇä ÇáÈí ÈÄÈÑÈ ÈØæá ÇáØÑíÞ æÒÈÑÈ ÇáÈÖíÇíÈ; ÁÐ Áä -2 äÑæÑ ÈäÇáí ÖäæÇÈ áÚ ÇÖÈäÑÇÑ ÇáÞÖÝ ÝæÞ ÑÄæÖáá; æÖÞæØ ÇáÄÈ æÇáÁí æÇáÚä ÖáíÇÁ; æÁÖÈíÈ ÇáÈäÈ äÖæáÈ Çáæìä æÞØÚÈ ÁÑíä ÇáÁæáÇí æáíÈ ÁÚíä ÇáÁíæÇÈ; Òä äÐÇ áÚ ÇáÚæÖ ÇáÖíí æÇáÝÞÑ ÇááíÞÚ ÈíÈÈ áÇ íí ÇááìÇáí äÞäÈ ÚÐÇÁ æáÇ ÞØÚÈ ÒÖÇÁ; Òä äÐÇ ÁÈÑ .Úáí ÁÚÖÇÈ ÇááìÇáíä æÚáí áÚäæíÇÈäá

ÝÒÇä áÇ Èí ää ÁíÇí ÍÇáíÈ ÈäÖí Úáí ÌÑÇíÇÈäá; æÈÖÑí Úáí ÁäÇááá; æÈæÇÖíáá Ýí .áÁÖíáá; æÈÖÇÑÒáá ÁÝÑÇÍáá; æÈÚíÖ äÖÇÒááá

ÈÚáíä ÇááìÇáíä: æáÐÇ Ááá ÍæÑ íäßä Áä ìÞäá Èä ÇáÚÑÈ; ÁÐ Áä ÁäÇÒá ÇáíÚÇÈ Ýí äÐÇ -3 ÇááìÇá ÖÇÚÑÈ æáÇ íÖíäÇ ÚíÑáá; ÝÐí ÇÖÈÖáí áÚÚä ÇáíÚÇÈ ÇáÁæÇÆá ÇáÐíä ÇÈÈíäæÇ äÖíÑÈ ÇáìäÇí; æÖÞØ ÒÈíÑ ää ÇáÚááÇÁ ÖáíÇÁ Áæ äÇíÑæÇ; æäÖÁ Ííä ää ÇááìÇáíä áÇ íÚÑÝ Úä Ííäá -ÁáÇ ÇáÞáíä-; áÁä ÇááíÑÓÈ Þí áíáÈ æÇááÖíí Þí ÞÖÝ æÚÇÈ ÇáæÇáí æáá íÚí íÖáÚ Úä ÇáÁÖáÇä ÖíæÇ ; ÝÈí Çáíá Úíáíä Ýæíí ÁÝÚÇäÖÈÇä ÚÇÑÞÈ Ýí ÈÑßÈ ää Çáíä; áÇ íÖáÚ ÁäÇ ÁÖíÖ ÇáÑÖÇÖ æíæí ÇááìÇáíä æÞÖÝ ÇáØÇÆÑÇÈ; æáÇ íÑí ÁáÇ ÌÈÈ ÇáÖáíÇÁ æÁÖáÇÁ ÇáÁÈÑíÇÁ æÁááÇÑ ÇáìäÇÁ; æáÐÇ ÝáíÖ ÚíÈÈ Áä ÈÚÖ ÇáìÈäÇÈ ÈäÞä áíÈäÇ äÖÇÝÈ ÈÚíÈ .ááÖáÇÈ Úáíä; áÁáá áíÖ Ýí ÇáìÈäÈ æÇíí íÈÞä ÖäÇÈ ÇáìäÇÖÈ

Áä ÍÇíÈ ÇáìäÇí ÇáÁä Áái ÇáÑíÇá ÇáíÚÇÈ ÇáíßäÇÁ ÁÖí ää ÍÇíÈäá Áái ÇáÖáÇí æÁái ÇáÁÖÈÇÁ .æÇááááíÖíä æÇáÚÖÒÑííä æÚíÑáá ää ÁÖíÇÈ ÇáÁíÈÖÇÖÇÈ

.Áä ÇáìäÇí ÇáÁÝÚÇáí ÈíÇíÈ ÖííÈ Áái ÇááÇá æáßä ÍÇíÈäá äáÑíÇá ÁÖí ÁíÞÇÝ Óíä ÇááíÑÈ ÇááÈíÝÞ; áÐí ÁÖÈíÈ ÇááíÑÈ ÍØÑÇ ÒÈíÑÇ ÈÈíÑÇ íÈáíí ÇáìäÇí -4

.ÇáÁÝÚÇáí; æáááíÑÈ ÁÖÈÇÈ Úáí ÑÁÖäÇ ÇáÝÞÑ æÇáíæÝ Úáí ÇáÁÚÑÇÖ æÈíáí ÇááÚäæíÇÈ Ýæíæí ÇáÚÑÈí Ýí ÍÇíä ÇáíáíÞ áÚ ÇááìÇáí ÇáÁÝÚÇáí íÚá ÇáÁÝÚÇáí íÖÈÈÚí ÝÒÑÈ ÇááíÑÈ ää Ðäáá; áÁä ÁÞÖí áÇ íäßä Áä ííáá Èä ÇáÁÝÚÇáí ÇáÚÇí Áä íÚáá ÖÇÆÞÇ Áæ ÍÇÑÖÇ Ýí Áííí

ÇááÁÓÓÇÈ Ýí ÁÍí Iæá ÇáÈÈÑæá; ÝÚáíäÇ ïí ÇÈà ÒÇÍÈ ÇááÁÓÓÉ Åæ ÇáÕÑΒÉ Åæ áííÑ
.ÇáíÇÆÑÈ áÑÇÈØÇ áÚá Ýí ÍÇÍá Çáíäí; ÝÁáá íÓÈÍí Åá íÚÇÍÑ ÈáÇÍá æíÈÑΒ ÇáÚÑÈí ííáíÇ
!!!æßá ää ÇáÞÇÍÈ ÇáßÈÇÑ Þí äáÚáä ää ÇááíÑÈ æíæí ÒÇÈ ÚÑÈí ÙÒ ÇáÁÄÇÈ ÈíÇæÈä
ÈÍÑÍΒ ÇáÞÈÇá ÈÇÓÈÄÑÇÑ Õí ÇáÑæÓ; ÝÁá ÇáÚÑÈí íÁÈí Ááí ÅÝÚÇáÓÈÇá æÈÚØØÇ áííæá -5
ÇááÚÇÑΒ æÑÁÍÈ ÇáááíÈ æáÒÇÁÍÈ ÇááíÑÇæ æÓáÇÚ Õáíá ÇáÓáÇÍ; ÝÚáíäÇ ïíá ÇáíÈæÈ ÝÁáá áÇ
íÚíÑ Úá äßÇÈÍÈ ÁæÇá ÇááÚÑΒÈ ææææí äíÑÇááÇ; æáÐÇ íÈÞí ä áíÇ Úáí ÞÇÆÍ ÇáíÈæÈ ÈæíæÈ
ÇáÞíÇá ÈÚááíÇÈ æí ÕÑ Úáíá æíÑÇíÚá; æáÇ íÝÈÄ ÒÈÇÍ áÓÇÁ íÈÍí æíÚíí ÞÓÍÈ ÇááÚÇÑΒ íÈí
ííá ÇáÁÝÚÇáí Ýí áÚÑΒÈ -æáæ ÇÓØÑÇÑÇ -; æáÐÇ äáá ÍÇ áÈÞÇÁ ÇáßÝÇÑ Ýí ÞáÞ ÍÇÆä
æÇÑÈÈÇΒ æÇÓØÑÇÈ áÇ íÈæÞÝ; ääÇ íááß ÞæÇáá æíÓÇÚÝ áÝÞÇÈäá æíæíäá æíÓÇÆÑäá; æáÐÇ
Ýáæ ÇÓÈØÚáÇ Áä áÓÈÍÑí ÑæÓíÇ æáÒØÑáÇ Ááí ÕíÇÍÈ ÞæÇÈáÇ Ýí ÍÇÍá ÁÝÚÇáÓÈÇá Ááí áÖÝ
ääíæä íáí -æáÐÇ áÝÓ ÇáÑÞá ÇáÐí ÇÓÈÚááÈä ÁáÑíΒÇ Ýí ÝíÈäÇá-; ÝáÐÇ íÚáí Áä áÝÞÇÈ
ÑæÓíÇ íæáíÇ Ýí ÁÝÚÇáÓÈÇá ÓÈÓá Ááí äÇÆÈíä æíáÓíä äáíæä íæáÇÑ; æáÐÇ íÚáí ÞÐáß Áä
ÑæÓíÇ ÓÈÍÝÚ Ýí ÁÝÚÇáÓÈÇá Èßá íæáíäÇ ÇáÁÍÈíÇØííä ÇááÚí íä áÁÓíÇ; æáÐÇ ÇáÑÞá áÇ
íÈíááá ÇáÁÈÍÇÍ ÇáÓæÝíÇÈí; æáíÓ ää ÇááææÞÚ Áä ÈÑÈΒÈ ÑæÓíÇ áÐÇ ÇáíØÁ; æáßáäÇ ííÈ
ÚáíäÇ Áä áíØØ áÚááíÇÈ ÙÓÑíÈ ÞÇÓáÈ ÈÓØÑ ÑæÓíÇ äáÒÇÚÝÈ ÞæÇÈáÇ æíÓÇÆÑáÇ
æáÁÓÚÇÝ ÁÑÇÍÈáÇ ÇáÞÈÇáíÈ; æÁÞáÇÚ ÇáæáÇíÇÈ ÇáÁÓáÇáíÈ Ýí ÈíÇÑí æØÓÞáí ÈÓÚÝ
.ÑæÓíÇ ÁäÇá ÍÑÈ ÇáÚÓÇÈÇÈ ÇáØæíáÈ ÇáÁáí
áÒÇÑΒÈ ÇáØÇÞÇÈ ÇáÁÓáÇáíÈ Ýí ÇááÚÑΒÈ; æÒÈ íáíÚ áÐá ÇáØÇÞÇÈ Ýí ÈæÈÞÈ ÇáíäÇí -6
ÇááÈÇÑΒ ÇáÁÓáÇáí Ýí ÁÝÚÇáÓÈÇá; æÚáí ÑÁÓáÇ ÇáØÇÞÇÈ ÇáÚÓÑΒíÈ æÇááíÓíÈ
.æÇáÁÚáÇáíÈ æÇáØÈíÈ

.ÈÞáíá ÇáÁÍÈáÇÝÇÈ Èíä ÇáíÈæÇÈ; æÇáÈáÓíÞ ÈíäáÇ Ýí ÇáÚáá; Èä ÈæííäÇ Ýí ÇáááÇÍÈ -7
:áíÇæÝ Çáíäæí
ÈÑΒáÇ ÇáÁÑÒ ÇáÈí ÙÓäÇ ÝíäÇ æÇááÑÇÈÚ ÇáÈí íÑíäÇ ÚáíäÇ; æíææÇ Úáí ÈÚí ÁáÇÝ ÇáÁáíÇá
ÈáÈíÈ äáíÇÁ Çááá ÙÓæíá; æÁíÇÁ áÓÚíÑÈ ÇáíäÇí; ÁÈíäÇ ääÇ Ááí ÁÝÚÇáÓÈÇá äáÁí
ÇáÝÑíÓÈ ÇáÈí áÇ ÇÓÈØÚáÇ Áä äÁííäÇ Ýí äßÇá ÁíÑ; ÝÈÇÈÚáÇ ÓíáÈ ÇáßÝÑ æÁæáÈ ÇáÕÑΒ
æÇáÚáá ÇáÐíä íííÑæä ÇáÁÑÒ ÈÁÒÇÑÇÈäá; æííÑΒæä ΒÈíÑÇ ää ÁÑíÇÁ ÇááÚáæÑÈ
.ÈÁäÇááá; æÓÇÑæÇ íæÚÑæä ÕíæÑ ÇáÐíä ííæÑæä Ýí Ýáßáá ÚáíäÇ
ÇáÈÝÓ Çáíäæí ááÚÇ æÇÑÈíÝæÇ ÌÒÚÇ æäá íÑæä ÈíäÚÇ íííÇ ááÒÈÇÈ ÇááÓáá ÇáÚÑÈí ÝæÞ
ÁÑÒ ÁÝÚÇáÓÈÇá; æÁíÐ Çáíäæí Ýí ÁáÑíΒÇ æÝáÓØíä íÐÑæä ää áÚÈÈ áÐÇ ÇáÈíáÚ; æÓÇÑæÇ
íÁáÈæä ÚáíäÇ ÇáÞÇÓí æÇáíÇáí æíæÚÑæä ÕíæÑ ÇáÐíä íæÈáæä áÓÑíÈ áØÇÑÍÈ ÇááÓááíä; æíáÞ
ÇáÓÈÇÈ ÇáÓÇíÞíä ÝæÞ ÁÑÒ ÑæÇáÇ ííÑÈ ÇáÓíÇÈÈ ÈíäÇæáá; ÍÇÓÈ Ýí ÇáááÇØÞ ÇááííØÈ
ÈÝáÓØíä æÇááÓíí ÇáÁÞÓí; æÓÇÑ ÇáÈÓíí ææÓÚÈ ÇáíÈÇá Ýí ÁÚáÇÞ ÇáÝÈíÈ ÇááÇÝÑíä Ýí
ÓÈíá Çááá -ÁíÇÁ ááíäÇí- æßá íæä íÓíæä ÙÞíÈ íÓíÞæä ÇáíäÇÞ
ØÇÑÈ ÇáÈÁÓíÑÈ Ááí ÈÇΒÓÈÇá ÁÖÓÚÈ ää ÈÁÓíÑÈ Çáíæá ÇáÈÈÑæáíÈ; æÞí ΒÇáÈ ää ÞÈá ÈÚØí
ÇáÈÁÓíÑÈ áÁí ÞÇíá ÁáíäÇ Ýí ÇááØÇÑ; æáÇ Úáí ää ÞÈá áÁí ÇáÑæÈ æÓá áØÇÑ ÈÇΒÓÈÇá æÑí
ÍÇÆÈÇ ; Èä ääÇáß ÈÁÓíÑÈ ÓíÇíÈ áÁí ÞÇíá ääáÇ ΒÇáÈ äáÈä æäááÇ ÇíÈáÝÈ íáÈä ÇáÈí ÁÞÈá
ääáÇ; æÚáí ÇáØÑíÞ Ááí ÁÝÚÇáÓÈÇá ÁÚÓíÈ ÇáÈÚáíäÇÈ ÈÚíä ÇáÓáÇí áÁí ÚÑÈí Áä íáÑ ÈÈÑ
ÈÚÓ ÇááÞÇØ ÇáÈæáíÓíÈ; æÓÇÑ ÇáÓÈÇÈ íæÈØæä ÕáæÇÈ ÇáíÈÇá æíáØæä áíÈíØæÇ áÞØÈ
.ÈæáíÓíÈ ÝíäÇ ÒÇÈØ Õííí Áæ ÚÈá ÌÈÇÑ Úáíí
:áÒÇÑÍÈ Çáíäæí æÁÐáÇÈäá

Áä Çáíäæí íÁáÈæä ÇáÚÇáá Çáíæä ÚáíäÇ; æÈÚí áÚÑΒÈ ÍÇÍí ÇáÁííÑÈ æÇáÈØÇÑ ÇáÁÝÚÇá áÒÑÇ
áÁÒÑÇ Ýí Õí ÇáÞæÈ ÇáÑæÓíÈ; æßÇá áááÒÑ ÇáÐí ää Çááá Èä Úáí ÇááÁááíá ÁÓÈÇÈ Úáí
ÑÁÓáÇ æíæí ÈíäÚ ÚÑÈí Õí íáÓ áíäÇÈ ááßæáíæÓ ÇáÑæÓí; ÝÈíÁÈ ÁÐÇÚÈ ÕæÈ ÈÑíØÇáíÇ (Èí
.Èí Óí) ÈÈíí æÈÚíí Èæíæí ÈíäÚ ÚÑÈí ää ÇááÈØÑÝíä ííáíÇ ; æÞí ΒÇá ááá ÁÈÑ Ýí Õí ÇáÑæÓ
:æÇáÁá áíá áÒÇÑí Çáíäæí æÁÐáÇÈäá æÇáÁáÑíΒÇá æÁÓíÇÚáá Úáí Ááá
áÇ íÓÈØíÚ Áíí Ýí ÇáÁÑÒ Áä íáÈÓÚ íÈ ÇáíäÇí ää ÁÚáÇÞáÇ; æáÇ Áä íááÚáÇ ÍÞáÇ Ýí ÁíÇÁ -1
.áÐá ÇáÝÑíÓÈ; æáá íÓÈØíÚ Áíí Áä ííÈÈ íÈ Çááá æÑÓæáá
Áä æíæíäÇ Ýí ÁÝÚÇáÓÈÇá ÇáÁá -æÇáÐí äæ ÁíÇÁ áÝÑíÓÈ ÇáíäÇí æÚÈÇÍÈ ÇáÞÈÇá- áÇ íÚáí -2
ÁááÇ áÓíäÇ ÝáÓØíä; ÝÝáÓØíä ÞáÈáÇ ÇááÇÈÓ; æáí áÞíáÈ Úáí ÁÝÚÇáÓÈÇá Ýí ÁÐáÇááÇ
æÞáæÈáÇ æÝí áÒÇÚÑáÇ æÚÞííÈáÇ; áí ÇáÁÑÒ ÇááÈÇÑΒÈ ÇáÈí ÐΒÑáÇ ÑÈ ÇáÚÓÈ Ýí ΒÈÇÈä
ÇáßÑíä ÁÑÈÚ áÑÇÈ; æáí äáÈØ Çáæíí æÁæáí ÇáÞÈáÈíä æÈÇáÈ ÇáíÑáíä ÇáÓÑíÝíä; áí áÓÑí áÈíäÇ
Ó; æáÆá ííá ÈíäáÇ æÈíá ÇáíäÇí Ýí ÝáÓØíä ÈÓÈÈ ÇáÞíæí æí ÑÇÓ Çáííæí; æáÆá äáÚáÇ ää
áÒÇæáÈ ÚÈÇÍÈ ÇáÞÈÇá Ýí ÁÑÒ ÇááÓíí ÇáÁÞÓí Ááí ÁáÈ (áíÈ) áÚíæíÈ; ÝáÐÇ áÇ íÚáí Áä
.ÁÐáÇááÇ Þí ÇáÓÑÝÈ Úá ÇáÈÝΒíÑ Ýí ÝáÓØíä
.ää íáíÁ ääÇ ÈÇá æáá íÞÑ ääÇ ÞÑÇÑ íÈí áÚæí ááíäÇí Ýí ÝáÓØíä
Áä ÁÒÈÇíäÇ Ýí ÁÝÚÇáÓÈÇá -æáÐÇ ÝÑÓ ÚáíäÇ- æáßá ÁÑæÇíäÇ Èíæä ÝæÞ ÈíÈ ÇááÞíÓ; æÁá
ÁíÓÇíäÇ Ýí ΒÇÈá -æáÐÇ æÇÍÈ ÚáíäÇ- æáßá ÁÝÆíÈáÇ áÚáÞÈ ÈÇáíÇÑ ÇááÈÇÑΒÈ ÇáÈí íáÓáÇ
.ÁíØ íáÞ Çááá Ýí íáíÇáÇ
æÁÞÓÇáÇ ÈíáÓá íáæí æíÑÈÚ Ýí áÑÇÈÚá íÈÇáÈ
áÁÇáÑÈ íÈÑáÇ íáæí æíÑÚÇáÇ Úáíá áÇ ÁÈÇ áá
áÞí ÁáíäÇ Úáí ÁáÝÓáÇ Áä áÇ æÈÑÇíÚ æáÇ æÈÓÚÓÚ Úá áÐÇ ÇáØÑíÞ ÇáÑÈÇáí ÇáæÇÓá Èíä
.ΒÇÈá æÇáÞíÓ; æÈÁÐá Çááá áíá ÞÇíáæä äááÇ ÈÚíÈ ÇáÓÞÈ æØÇá ÇáÓáá æÇáÈíÈ ÇáØÑíÞ

áíá äÖÇÑÍ Çáíáæí æÁÚæÇááä Ää ÇáØÑíÞ æÇÍÍÉ æÄä ÇáíáÇÍ äáÈÍ æÄä ÇáÖÈÇÈ ÚÒà ÚÒáÉ Ää
.áÇ íáíá æáÇ íÍÓÚ ÈÁÐä ÑÈ ÇáÚÇááíá
áíá íÇ ÞÍÓ ÑÍÚáÇ áÁáá ÇáÚÇááíá
æäá Çáííá ÕáÚáÇ ÚÍÉ ÇáÝÉÍ ÇááÈíá
áÐä ÇáÝÆÉ ÇááÄááÉ ÕááÈ Úáí ÇááÓíÑÉ äááÇ ÇÚÈÑÓáÇ ää ÄÓæÇÞ æäááÇ æÇÍááÇ ää -3
ÚÑÇÞíá; æáÐä ÇáÝÆÉ æÞÍ ÚÇáíÈ ÑÈáÇ Úáí ÇÍÈíÇÑ áÐÇ ÇáØÑíÞ ÇááÝÑæÓ ÈÇáÁÓáÇÁ
æÇááÑæí ÈÇáíáÇÁ; æáí ÈÈÖÑÚ Ááí Çááá ÚÓæíá Ää íÈÈÈ ÞáæÈáÇ æÁÞÍÇááÇ æÄä íáÒá ÇáÓßíáÉ
.ÚáíáÇ

:ÇáÈÖáíá Úáí ÇááæÉ
áÐä ÇáÝÆÉ ÇááÄááÉ ÇááíÇáíÉ æØ áÈ áÝÓáÇ Úáí ÇááæÉ; æáí ÈÚáá ÕÑÚÇ æÚÞáÇ Ää ÇáÞÈá
ÈÑÓÇÓÈ ÚÇÍÑÉ ÝæÞ ÁÑÓ ÈÇßÓÈÇä -äá íí äáÇÝÞ Áæ ää ÄáÇáá äÓÇÞÞ- Íßáá ÞÍßá ÇááæÈ
ÈÑÓÇÓÈ ää íí ÑæÓí Ýí ÁÑÓ ÞÇÈá æÚáí ÐÑí ÇáááíæÞæÓ; æáæ áÝÓ Çáíßá ÇáÓÑÚí ááÞÈá
ÈÑÓÇÓÈ íáæí Ýí ÝáÓØíá; æáÇ ÝÑÞ Èíá ÑÓÇÓÈ ÓíæÚí Ýí ÈÇßÓÈÇä æÑÓÇÓÈ ÓíæÚí Ýí
ÁÝÚÇáÓÈÇä; æÑÓÇÓÈ Úáíá ááíáæí Áæ ááÄáÑíßÇä; Çáßá ÞÈá Ýí ÓÈíá Çááá æÇáßá
ÒáÇÍÈ; æÇáßá ÑÝÚÉ æáíí æÓÁíí Ýí ÍáíÇ ÇááÇÓ -æÄä ÓÇÁ Çááá Ýí ÇáááÄ ÇáÁÚáí-; áÇ ÍÇáÈ
ÇááíÉ ÍÇáÓÈ æÇáÚÓíáÉ äáÚÞÍÉ Úáí ÈÞÇÁ ÑÇÍÉ ÇáíáÇÍ äÑÝæÚÉ æÚáí äæÇÓáÉ ÇáÓíÑ Úáí áÐÇ
.Çáááí ÇáæÇÓÍ æÇáíÇÍÈ ÇááÓÈÞíáÉ

æÝí ÇáííÉ ÇáÓíí: ää æÓÚ Ñíáá Ýí ÇáÑßÇÈ ÝÇÓáÇ ÝæÞÓÈá ÍÇÈÈá ÝáÇÈ Áæ áíÚÈá áÇáÈ
ÝáÇÈ Áæ áÇÈ ÈÁí ÍÈÝ áÇÈ Ýáæ Óáíí ; æÝí ÑæÇíÈ ÁÈí ÍÇææí æÄä áá ÇáíáÈ ÝáááÇ ÞÇáÈ
.ÇááíÈÈ ÈÚÍ ÇááíÑÉ Ýí ÓÈíá Çááá Ýáí ÓÇáÍÈ
:æÞÍ Óæí ÑÈ ÇáÚÓÈ Èíá ÇáÞÈá æÇááæÈ Ýí ÓÈíáá ÝÞÇá ÚÓæíá
æÇáÐíá áÇÌÑæÇ Ýí ÓÈíá Çááá Èä ÞÈáæÇ Áæ áÇÈæÇ áíÑÓÞááá Çááá ÑÓÞÇ ÍÓáÇ æÄä Çááá
(ááæ ÍíÑ ÇáÑÇÓÞíá; áíííáááá áííáÇ íÑÓæäá æÄä Çááá áÚáíá Íáíá
(Çáíí: 58-59)

æÞÍ ÍÓÑ ÝÓÇáÉ Èä ÚÈíí Ýí ÇáÈíÑ áÚ ÍáÇÓÈí ÁííááÇ ÁÓíÈ ÈäáíáíÞ æÇáÁíÑ ÈæÝí; ÝíáÓ
ÝÓÇáÉ Úáí ÞÈÑ ÇááÈæÝí ÝÞíá áá: ÈÑßÈ ÇáÓáíí Ýáá ÈíáÓ Úáíá ÝÞÇá: áÇ ÁÈÇáí ää Áí
.ÇáíÝÑÈíá ÈÚÈÈ; Èä Èáí ÇáÁíÉ (æÇáÐíá áÇÌÑæÇ....)

æáá áÑ ÞÑÇáÈ ÁáÓÚ æáÇ ÈÓÑíÝÇ ÁÑÝÚ ää ÞÑÇáÈ ÇáÁí ííí ÓáíæÑ; ÇáÐí ÞÈá ÈÑÓÇÓ ÚÇÍÑ
Úáí íí ÓíæÚí ÈÇßÓÈÇáí Úáí Íáí ÁÝÚÇáÓÈÇä; æÞÍ ÈÞí Íá ííí ÓáÑíá ÞÇááíá íÚÈÞ ÇáÓÐí ÇáØíÈ
.äá ÇáßÈÇÈ ÇáÐí Óáíá ÁÈáÇÁ ÇáÓáÇÍÈ
æÁÐÇ ÞÈááÇ ÈÑÓÇÓ ÚááÇÁ ÑæÓíÇ æÄáÑíßÇ ÝáÓáÇ ÈÁÝÓá ää -Ðí ÇááæÑíá- ÈÇáÈ ÇáíáÝÇÁ
ÇáÑÇÓííá; ÇáÐí ÇÓÈÓáí Ýí ÇáÓáÑ ÇáíÑÇá Ýí ÇáÈáí ÇáíÑÇá -áííáÈ ÇááÓØÝí Ó-; æáæ íÈáæ
.ÇáÞÑÁá ÇáÐí ÓÑÝá Çááá ÈíáÚá
æáÓáÇ ÈÁÓÑÝ ää ÍÈá ÑÓæá Çááá Ó æÑÇÈÚ ÇáíáÝÇÁ ÇáÑÇÓííá; ÇáÐí ÞÇá áÚ ÇáÑÓáá Ó
.ÈäáÓáÈ áÇÑæä ää äæÓí; æÇÚÈÇáÈá íí ÚÈí ÇáÑíáá Èä ááíá ÇáÁÈáÈ ÁÈáÇÁ ÓáÇÈá
:æÞÍ ÇÍÈÑæÇ ÇááæÈ ØÑíÞÇ ááíÇÈ
(æáÇ ÈÍÓÈá ÇáÐíá ÞÈáæÇ Ýí ÓÈíá Çááá ÁäæÇÈÇ Èá ÁíÇÁ Úáí ÑÈáá íÑÓÞæä)
(Áá ÚáÑÇá: 69)

áÝí Çááá Úáí äáÈ æÚÓíáÈ æÞáÈ Úáí áÇ ÓÆÈ äáá áÚÇáÑ
æÁÓáÑ äáÇ íáÈÈ ÇáíØ ÐÇÈá æÁÈíÓ äáÇ ÈØÈÚ Çáááí ÈÇÈÑ
æáÝÓ ááÇ Ýí Þá ÁÑÓ áÈÇáÈ æÝí Þá Íí ÁÓÑÈ æáÚÇÓÑ
æÞáÈ íÞÑ ÇáíÑÈ æáæ áíÇÑÈ æÚÓá íÞíá ÇáíÓá æáæ äÓÇÝÑ
ÁÐÇ áá Áíí Ýí Þá Ýí ÚÓíÑÈ ÝÁä ÇáßÑÇáÈ ááßÑÇá ÚÓÇÆÑ
áá íÓÈØíÚ Áíí Áä íááÚáÇ ää ÍÝÚ ÇáÓÇÆá Úáí ÁÚÑÇÓáÇ; æáá ÈíÑááÇ ÞáÈ ää ÇáÐáí Úá -4
.ÍáÇÆáÇ

ÝíÝÚ ÇáÓÇÆá (ÇáÐí íÈÓáØ ÈÇáÞæÈ Úáí ÇááÝæÓ æÇáÁÚÑÇÓ) ÍÞ áÓÑæÚ áßá ÁáÓÇá; æíÝÚ
ÇáÓÇÆá Úáí ÇáÚÑÓ ÝÑÓ Úíá ÈÁíáÇÚ ÇáÝÞáÇÁ; ÝÞÍ ÁíáÚ ÇáÝÞáÇÁ Úáí Áä ÇááÑÁÈ ÇáÈí
ÈíÇÝ Úáí ÚÑÓáÇ íÈ Áä ÈíÇÝÚ Úá áÝÓáÇ ÍÈí ÈáæÈ; æáÇ íæÓ ááÇ ÇáÁÓÈÓáÇá ááÁÓÑ áíÇá
.äá ÇáÁíæÇá

.ææíæÈ ÍÝÚ ÇáÓÇÆá Úáí ÇááÝÓ ÝÑÓ Úíá Úáí ÍááæÑ ÇáÝÞáÇÁ
æÞÍ áÞá Óíí ÇáÁÓáÇá ÇÈá ÈíáíÈ ÍæÇÓ ÞÈá ÇáÓÇÆá Úáí áÇá Þ ; æáæ ÞÇá íÈÚí ÈáÇÈÈ ÍÑÇáá
-ÁÐÇ áá ÈÓÈØÚ ÍÝÚá ÁáÇ ÈÇáÞÈá-; æáæ ÞÇá ÇáÓÇÆá áÓááÇ áÓáíÇ ÓÇÆáÇ ; ÝáÇ ÈÇáß
.ÁÐÇ ÞÇá ÇáÓÇÆá ÑæÓíÇ Áæ íáæííÇ
.-ÓáÓÇæá ÍÞáÇ ÇáØÈíÚí; æÓáÁíí ÝÑÓáÇ ÇáÑÈÇáí; äááÇ ÞÇáÈ ÇáÚÑæÝ -Áä ÓÇÁ Çááá

æßíÝ íáÇá Çááíí æÇáíÓá æÇÍÚ æßíÝ ííÇÓ Çáíáí æÇáæÝÑ æÇÝÑ
æáÐÇ ÝÁááÇ ÁíÐáÇ Úáí ÁáÝÓáÇ Áä äæÇÓá ÈíÑíÓáÇ ááÓÈÇÈ ÇáÚÑÈí ÈÇáÞíæá Ááí ÁÑÓ
ÇáíáÇÍ; æÄä áÇ äÈæÞÝ Ýí áÓíÑÈáÇ; áíáá ÁÞÓí áÇ íáßá áíÈááá ää ÁÚÈÇÁ ÇáíáÇÍ
ÇáÁÝÚÇáí; æÄä áÈÐá ÞÓÇÑí ÍáíáÇ Ýí áíÇæáÈ ÁÞÓíÈ ÇáÚááÇÁ Ááí ÍÇíá ÇááÚÑßÈ ÈÞÝÇáÈ
ÁÓÑáá; æßÐáß ÍÝÚ áÇÁ æíæá ÇáÞÇÍÈ ÇáÐíá íÑÇÈØæá Ýí ÇááííÇá äáÐ ÚÓÑ ÓáæÇÈ áíáÝáá Ýí
.ÁÓÑáá ÈííÑ

ÝÞÑÑáÇ Áä áßÝá ÇáÞÇÆí æÇáÚÇáá ÇáÁÝÚÇáí ÈáÇÆÈí ÑíÇá ÓáÑíÇ (ÁáÝ ÑæÈíÈ
ÈÇßÓÈÇáíÈ); æááíÈ ÈÇááÁÓÓÇÈ ÇáÁÓáÇáíÈ æÇáíÚæÇÈ ÇáÑÈÇáíÈ æÇááÑÇßÓ ÇáÁÓáÇáíÈ Ýí

ÇáÚÑÈ Āä ÊÝÑŪ ālāæÚÉ āä ĀÈāÇÆāÇ āÚ ßÝÇÆĀā āíŪāāæÇ Ýí ĀÑŌ ÇááÚÑßÈ æíÞææÇ
.ĒĪæÑāā ÇáßÈĪÑ ÇáāāĒŪÑ
Āā ÇáĪæÑ ßÈĪÑ æÇáāāā ÞÇŌÑÈ Ūā Īāā ÇáÈÈÚÇĒ; æáíŌ āāÇ ĀáÇ ĒĀĪĪ ÑÈ ÇáÚÇáāĪā ÇáÐĪ ĪÞæĪ
.ÇáÚŌÇÆā æíŌĪ Çáāāā
...ÝíÇ ĀÈāÇ ÇáÚÇāā ÇáĀŌáÇāĪ ĀÝĪÞæÇ
...æíÇ ŌÈÇÈ ÇáĪÑßÇÈ ÇáĀŌáÇāĪÈ ĒāÈāæÇ
...æíÇ ĀŌĪÇÈ ÇáĪŪæÇÈ ÇáÑÈÇāĪÈ ÇŌÈĪÞŪæÇ
...æíÇ æāĪāĪ ÇáāÑÇßŌ ÇáĀŌáÇāĪÈ ÇŪāāæÇ
æÞá ÇŪāāæÇ ÝŌĪÑĪ Çáāā Ūāāßā æÑŌæāā æÇáāĀāāæā æŌÈÑĪæā ĀāĪ ŪÇáā ÇáŪĪÈ æÇáŌáÇĪÈ)
(ÝĪāÈÆßā ÈāÇ ßāÈā ĒŪāāæā
(ÇáÈæÈÈ: 105)
(āÐÇ ÈáÇŪ āāāÇŌ æáĪāÐÑæÇ Èā æáíŪāāæÇ ĀāāÇ āæ Āāā æÇĪĪ æáĪÈÐßÑ Āæāæ ÇáĀāÈÇÈ)
(ĀÈÑÇāĪā: 52)
.æŌÈĪÇāß Çáāā æÈĪāĪß ĀŌāĪ Āā áÇ Āāā ĀáÇ ĀāÈ ĀŌÈŪÝÑß æĀÈæÈ ĀáĪß

ÇáĪŌÁ ÇáĪÇáŌ
ÇāÈŌÇÑ ÇáĀŌáÇā

:ÇáāÈŌÑÇÈ ÇáāŌĪÈ Ýí ÇáßÈÇÈ æÇáŌáÈ
āāÇáß āŌæŌ ßÈĪÑÈ ÈŌāÆā ÇáāÝŌ æĒĀÐā Āā ÇáĀŌáÇā ŌĪÈÞĪā áĀāÞÇÐ ÇáÈŌÑĪÈ ßāáÇ -Āā
.-ŌÇÁ Çáāā
:Ā- ÝÝĪ ÇáßÈÇÈ ÇáŪŌĪŌ
ĪÑĪĪæā Āā ĪŌÝÆæÇ ææÑ Çáāā ÈĀÝæÇáāā æĪĀÈĪ Çáāā ĀáÇ Āā ĪÈā ææÑā æāæ ßÑā ÇáßÇÝÑæĪ;) .1
(āæ ÇáÐĪ ĀÑŌá ÑŌæā ÈÇáāĪĪ æĪĪā ÇáĪÞ áíŪāÑā ŪāĪ ÇáĪĪā ßāā æāæ ßÑā ÇáāŌÑßæā
(ÇáÈæÈÈ: 32-33)

.ÞÇá ÇáŌÇÝŪĪ: áíŪāÑā Çáāā ĪĪāā ŪāĪ ÇáĀĪĪÇā ĪÈĪ áÇ ĪĪÇā Çáāā ĀáÇ Èā; æÐáß āÈĪ ŌÇÁ Çáāā
áÇ ĒĪ -Āā ŌÇÁ Çáāā- Āā ĪŪā āÐÇ ÇáĪĪā ÇáĀÑŌ áíŪāÑ ŪāĪ ÇáĪĪā ßāā; áÇ ĒĪ Āā ĪÈĪ āÐÇ ÇáāæÑ
ŪāāÇÈ ÇáĪÇáĪĪÈ ÇáÈĪ ŪāÈ ÇáĀÑŌ; áÇ áŌĪĀ ĀáÇ áĀāā ĪĪā Çáāā ÇáÐĪ ĪŌÈŪ ÇáÑæĪ æĪāŌĪā āŪ
ÇáÝŌÑÈ æÈÑÈÇĪ āā ÇáāÝŌ; æĪŌÈÞÑ Èā ÇáŌāĪÑ; æßāÇ ÈĪā Çáāā ŪŌæĪā ÝĪ æÈÑÑÇÈ ŌĪÇĪÈā
.æÇāÈŌÇÑā: Āāā ÇáāĪĪ æĪĪā ÇáĪÞ; æāÐÇ áÇ ĪÑā Āā ÇáĪÞ ÈÇÈÈ æÇáÈÇŌá ŌÇāÞ
(Èā āÞÐÝ ÈÇáĪÞ ŪāĪ ÇáÈÇŌá ÝĪĪāŪā ÝĀÐÇ āæ ŌÇāÞ)
(ÇáĀāÈĪÇĀ: 18)

.æÇáĪÞ ĀŌĪā ÝĪ ÇáĀÑŌ æÇáāÝŌ; æÇáÈÇŌá ĪĪĪá áŌĪÞ ÝĪ ÇáĀÑŌ æÇáāÝŌ ßÐáß .2
Āāā ĒÑ ßÝ ŌÑÈ Çáāā āÈāÇ ßāāÈ ŌĪÈÈ ßŌÑÈÈ ŌĪÈÈ ĀŌāāÇ ÈÇÈÈ æÝÑŪāÇ ÝĪ ÇáŌáÇĀ ĒĀÈĪ)
ĀāāÇ ßā ĪĪā ÈĀÐā ÑÈāÇ æĪŌÑÈ Çáāā ÇáĀāÈÇĀ āāāÇŌ áŪāāā ĪÈÐßÑæĪ; æāÈā ßāāÈ ĪÈĪÈÈ
(ßŌÑÈÈ ĪÈĪÈÈ ÇĪÈÈÈ āā ÝæÞ ÇáĀÑŌ āÇ áāÇ āā ÞÑÇÑ
(ĀÈÑÇāĪā: 24-25)

.æÇáĪÞ āÇÝŪ ĪÈÞĪ æÇáÈÇŌá ŌÈĪ ŌÇÆā .3
ĀāŌ á āā ÇáŌáÇĀ āÇĀ ÝŌÇáÈ ĀæĪĪÈ ÈÞĪÑāÇ ÝÇĪÈāā ÇáŌĪā ŌÈĪÇ ÑÇÈĪÇ æāāÇ ĪæÞĪæā ŪāĪā)
ÝĪ ÇáāÇÑ ÇÈÈŪÇĀ ĪáĪÈ Āæ āÈÇŪ ŌÈĪ āÈāā ßÐáß ĪŌÑÈ Çáāā ÇáĪÞ æÇáÈÇŌá ÝĀāÇ ÇáŌÈĪ
(ÝĪÐāÈ ĪÝÇĀ æĀāÇ āÇ ĪāÝŪ ÇáāÇŌ ÝĪāßÈ ÝĪ ÇáĀÑŌ ßÐáß ĪŌÑÈ Çáāā ÇáĀāÈÇĀ
(ÇáÑŪĪ: 16-17)

:È- ĀāÇ ÈŌÇÑÇÈ ÇáāÈæÈ ÝāĪ ßÈĪÑÈ ĪĪÇ æĀĪĪÈ ÈŪŌāÇ
ÑæĪ ÈæÈÇā ÑŌĪ Çáāā Ūāā ÞÇá: ÞÇá Ō: Āā Çáāā ŌæĪ áí ÇáĀÑŌ ÝÑĀĪÈ āŌÇÑÞáÇ æāŪÇÑÈāÇ .1
æĀā ĀāÈĪ ŌĪÈāŪ āāßāÇ āÇ ŌæĪ áí āāāÇ (1) [ÑæÇā āŌāā æÑæÇā ÇáÈÑāÐĪ æÞÇá ĪŌā ŌĪĪ]. ĀāŪÑ
ŪÇÑŌÈ ÇáĀĪæÐĪ ÈŌÑĪ ÇáÈÑāÐĪ (9-22) [æßÐáß ÑæÇā āŌāā; ĀāŪÑ āĪÈŌÑ ŌĪĪ āŌāā ÑÞā (0002)
.ÇáĪŌÁ (2-192)]

ÞÇá Ō: áĪÈāŪā āÐÇ ÇáĀāÑ āÇ ÈāŪ ÇáĪĪā æÇáāāÇÑ æáÇ ĪÈÑß Çáāā ÈĪÈ āĪÑ æáÇ æÈÑ ĀáÇ .2
ĀĪĪāā Çáāā āÐÇ ÇáĪĪā ÈŪŌ ŪŌĪŌ Āæ ÈÐā ÐáĪā ŪŌÇ ĪŪŌ Çáāā ĪĪā ÇáĀŌáÇā æÐáÇ ĪÐā Èā
ÇáßÝÑ (2) [2-ÑæÇā ĀĪĪā (4-301) æÇáŌÈÑÇāĪ ÇáßÈĪÑ (1-621) æÇÈā āāĪā ÝĪ ÇáĀĪāÇā (1-201)
æŪÈĪ ÇáŪāĪ ÇáāÞĪŌĪ (ÝĪ ÐßÑ ÇáĀŌáÇā 1/661) æÞÇá ĪŌā ŌĪĪ; æÑæÇā ÇáĪÇßā æÞÇá ŌĪĪ āŪ
ŌÑŌ ÇáŌĪĪā ææÇÝÞā ÇáÐāÈĪ (4-034) æÇáŌāā ÇáßÈÑĪ (9-971); æÞĪ ĀĪÐÈ āÐÇ ÇáÈĪÑĪ ĪāĪŪā āā
ßÈÇÈ ÇáŌĪĪ ÇáĀāÈÇāĪ ÈĪÐĪÑ ŌÝĪÈ (121) æāÐÇ ÇáĪĪÈ æÇáĪĪÈÇā ÇáāÐÇā ÈŪĪā ĀĪÐÈāāÇ āā
ßÈÇÈ ÇáĪßā ÇáĪĪÑÈ ÈÇáĀÐÇŪÈ áÇÈā ÑĪÈ æÞĪ ĀĪÑĪ ÇáĀĪÇĪÈ ÇáÈáÇÈÈ ÇáĀāÈÇāĪ ÝĪ ßÈÇÈā
.ÇáÞĪā ŌáŌáÈ ÇáĀĪÇĪÈ ÇáŌĪĪÈ ÇáĪŌÁ ÇáĀæā]. ÇáāĪÑ: ÇáÈāÇĀ; æÇáæÈÑ: ÇáĪĪÇā

Ūā ĀÈĪ ÞÈĪā ÞÇá: ßāÇ ŪāĪ ŪÈĪ Çáāā Èā ŪāÑæ Èā ÇáŪÇŌ æŌÆā ĀĪ ÇáāĪĪāÈĪā ÈÝÈĪ ĀæáÇ .3
ÇáÞŌŌāŌĪāĪÈ Āæ ÑæĪĪÈ ÝŪÇ ŪÈĪ Çáāā ÈŌāĪæÞ āā ĪáÞ ÞÇá: ÝĀĪÑĪ āāā ßÈÇÈÇ. ÞÇá: ÝÞÇá ŪÈĪ
Çáāā ÈĪāāÇ āĪā Īæā ÑŌæā Çáāā Ō āßÈÈ ĀÐ ŌÆā ÑŌæā Çáāā Ō ĀĪ ÇáāĪĪāÈĪā ÈÝÈĪ ĀæáÇ
ĀÞŌŌāŌĪāĪÈ Āæ ÑæĪĪÈ; ÝÞÇá ÑŌæā Çáāā Ō: āĪĪāÈ āÑÞā ÈÝÈĪ ĀæáÇ ĪŪāĪ ÇáÞŌŌāŌĪāĪÈ(3)
[ÑæÇā ĀĪĪā æÇáĪÇÑāĪ æŌĪĪā ÇáĪÇßā ææÇÝÞā ÇáÐāÈĪ; æāā ÇáāŪÑæÝ Āā ÇáÞŌŌāŌĪāĪÈ ÝÈĪÈ
ŌāÈ (758āŪ) ŪāĪ ĪĪ āĪāĪ ÇáÝÇÈĪ ĀĪ ÈŪĪ ÇáÈŌÇÑÈ ÈÈāÇāĪÈ ÞÑæā æāŌÝ æŌÈÝÈĪ ÑæāÇ ÈĀÐā
.Çáāā]

ÞÇá Ô: Êβæä ÇáäÊæÉ Ýíβä æÇ ÔÇÁ Çááá Ää Êβæä Èä ìÑÝÚáÇ; Çááá ÄÐÇ ÔÇÁ Ää ìÑÝÚáÇ .4
Èä Êβæä ÍáÇÝÉ Úái äääÇÌ ÇáäÊæÉ; Èä ÝÊβæä äáβÇ ÛÇÒÇ ÝÊβæä æÇ ÔÇÁ Çááá Ää Êβæä Èä
ìÑÝÚáÇ Çááá ÄÐÇ ÔÇÁ Ää ìÑÝÚáÇ; Èä Êβæä äáβÇ ÌÈÑíÇ ÝÊβæä æÇ ÔÇÁ Çááá Ää Êβæä Èä
ìÑÝÚáÇ Çááá ÄÐÇ ÔÇÁ Ää ìÑÝÚáÇ; Èä Êβæä ÍáÇÝÉ Úái äääÇÌ ÇáäÊæÉ Èä ÓÐÈ .(1) [ÐΒÑä

.ÍÐíÝÉ äÑÝæÚÇ æÑæÇá ÇáÚÑÇÞí Úä ØÑíÞ Áíáí ÞÇá: äÐÇ ÍíÈ Óííí]
äÐä ÇáÁíÇíÈ ÈØäÆä ÇáÞáÈ Ää äÐÇ Çáííä ÓíÚæí áíäÐÐ ÇáÄäÓÇä ÇáäÚÐÈ æíÁíÐ Èííä ää
ÇáäæÈ ÇáÓíÞÈ Äái ÇáäÑÈÞì ÇáÓÇäÞ; ÓíØäÑä æíÑííá; íÞíä Ááíá ÄäÓÇáíÈä ÇáÈí ÝÞíäÇ; Óííí
.ÇáÄäÓÇä Äää æáí ää Ííí; ÓíÈÐæÞ ÇáÓÚÇíÈ æÇáØäÄáíáÈ æíÓÚÑ Äää áíáæÞ βÑíä Ää ÓÇÁ Çááá
æääÇβ ÍíÈ ÑæÇá ÇáÈÓÇÑ ÈÓáí Óííí (æää ÞÑíÈ Ýí áÝÚä ää ÇáííÈ ÇáÑÇÈÚ): Ää Äæä Ííáβä
äÈæÈ æÑíáÈ Êβæä Ýíβä æÇ ÔÇÁ Çááá Ää Êβæä Èä ìÑÝÚáÇ Çááá Íá ÍáÇáá; Èä íβæä äáβÇ ÛÇÒÇ
Ýíβæä Ýíβä æÇ ÔÇÁ Çááá Ää íβæä Èä ìÑÝÚá Çááá Íá ÍáÇáá; Èä Êβæä ÍáÇÝÉ Úái äääÇÌ ÇáäÊæÉ
ÈÚáá Ýí ÇáäÇÓ ÈÓäÈ ÇáäÈí æíáÞí ÇáÁÓáÇä ÈÌÑÇää Ýí ÇáÄÑÖ; ìÑÖì ÚääÇ ÓÇβä ÇáÓäÇÁ
æÓÇβä ÇáÄÑÖ; áÇ ÈíÚ ÇáÓäÇÁ ää ÞØÑ ÁáÇ ÕÈÈä äÌÑÇÑÇ æáÇ ÈíÚ ÇáÄÑÖ ää æÈÇÈáÇ
.æÈÑβÇÈáÇ ÓíÆÇ ÁáÇ ÁíÑíÈä

æääÇβ ÁíÇíÈ ÓíííÈ ÈÓíÑ Ää ääÇíÈ Çáíáæí ÓÈβæä Ýí ÝáÓØíä æÄä ÇáíÓ ÇáÐí ÓíÞÇÈää ÍíÓ
.äÓáá; ÍÈí íÞæä ÇáÓíÑ æÇáííÑ íÇ äÓáá íÇ ÚÈí Çááá äÐÇ íáæí æÑÇÆí ÝÇÐÈää
æÝí ÑæÇíÈ ÇáÈÓÇÑ æÑíÇááÇ ÈÞÇÈ ÑíÇá ÇáÓííí βäÇ ÍÇÁ Ýí áíáÚ ÇáÓæÇÆí äááíÈáí Ýí Çááíáí
ÇáÓÇÈÚ: ÄäÈä ÕÑÞí ÇáááÑ æää ÛÑÈíä æí ÚÞ È ÑÇæí ÇáííÈ ÝíÞæä: æää äβä äÚÑÝ Áíá

.ÇáÄÑíä ää ÇáÄÑÖ íæäÐÇβ
ÝäÐÇ íÚái Ää ÇáäæØÞÈ ÞÈá ÇáäÚÑβÈ ÇáÝÇÓáÈ áÇ Èí Ää Êβæä áíβæäÈ ÈÇáÁÓáÇä æíáíä
ÇáÁÓáÇä Úái Çáíáí æÇáÞÇÆí æÇáíÇβä æÇááíβæä; Èíáíä Ää ÇáÓíÑ æÇáííÑ ÓíáÇíí: íÇ äÓáá äÐÇ
.íáæí æÑÇÆí ÝÇÐÈää

æÞí ÍÇÁÈ ÑæÇíÈÈ ÈÓíÑ Äái Ää ÑíæÚ ÇáäÓáíá Äái Çááá æÇÓÈÓáÇää áÓÑÚä æíáÇíáá Ýí
ÓÈíáá ÚáíäÇ Êβæä ÇáÝÈä ÈÈíÄ Ýí ÇáÄÑÖ ÇáäÈÇÑβÈ; ÍíÈ Êβæä ÇáíäÇÚÈ ÇáäÓááÈ; æíÈí íÞæä
.ÝÓØÇØ ÇáäÓáíá

ÝÝí ÑæÇíÈ ÇáÄäÇä Áíáí æÄÈí ÍÇææí: áÇ ÈÓÇá ØÇÆÝÉ ää ÄäÈí Úái Çáííä ÚÇáÑíä áÚíæää
ÞÇáÑíä áÇ íÓÑää ää ÍÇÈäää æáÇ áÇ ÁÓÇÈää ää áÄæÇÆä ÍÈí íÁÈí ÄäÑ Çááá æää βÐáβ; ÞÇáæÇ
.íÇ ÑÓæä Çááá æÄíä ää; ÞÇá: ÈÈíÈ ÇáäÞíÓ æÄβäÇÝ ÈíÈ ÇáäÞíÓ
æÇáííÈ ÞÓä ääá Ýí ÇáÓíííä æÈÞíÈ ÇáííÈ ÍÇÁ ää ÑæÇíÈÈ ÚíííÈ Ýí ÚíÑ ÇáÓíííä(4) [áíÈÖÑ Óää
.ÄÈí ÍÇææí áÚ áÚÇáá ÇáÓáá áíØÇÈí (6-731)]

æÞí ÚÞí ÇáÈáíÞí ÈÇÈÇ Ýí Óäää ÚææÇää (ÈÇÈ ÁÚäÇÑ Ííä ÇááÈí Ó Úái ÓÇÆÑ
.ÇáÁíÇä; Ì90771)

æÇáííÈ ÈáÚ æÈáÚ ÇáÈæÇÈÑ; Ýáá íÈíÄ ÇáÈÚííÑ ää ÝáÓØíä æÇáÄÑÖ ÇáäÈÇÑβÈ ÈáÇí
.ÇáÓÇä; Ää íÈíÄ ää ÌÑÇÓÇä (ÄÝÚÇáÓÈÇä); Äää Ýí Úáá ÇáÚáíá Çáíβíä
Ää äÐÇ Çáííä ÓíáÈÖÑ æáÇ Èí Ää íäØáÞ ää ÝæÞ ÄÑÖ ÓäÈÈ íÈäÈä ÝæÞáÇ äÐÇ Çáííä ÍíÇ
æÇÐÚíÇ ; æäÐä ÇáÄÑÖ ÇáÈí ÈäÈä ÓäÇá ÄÝÚÇáÓÈÇä áÚ ÈÑβÓÈÇä ÇáÓÑÞíÈ æÇáÚÑÈíÈ
.ÇÓääÇ ÄÑÖ (ØæÑÇä); æÞí ÁíÑíÈ ÇáÄÈÑÇβ ÇáÐíä ÍβææÇ ÇáÚÇáá ÍáÓÈ ÞÑæä ÈÇáÁÓáÇä
æää ÄÑÖ ÄÝÚÇáÓÈÇä ÌÑí áíáæí ÇáÚÓææí ÇáÐí Íβä Çáááí æíØä Óää (ÓÇææäÇÈÇ); æääáÇ ÌÑí
.Áíáí ÓÇä ÈÇÈÇ ÇáÐí Íβä ÕÑÞ ÁíÑÇä æÄÝÚÇáÓÈÇä æÇáááí

Ýáá íáÈÖÑ ÇáíáÇí ÇáÄÝÚÇáí æÈÞÇä ÍæáÈ ÇáÁÓáÇä Ýí ÇáÄÑÖ æíÈíÄ ÇáíØ ÇáÈíÇáí ááÁÓáÇä
.ÈÇáÓÚæí æíÈÚíÑ ÈÇÑíí ÇáÚÇáá
Äää áíÓ ÈÈÚíí; æáÇ Ðáβ Úái Çááá ÈÚÓíÓ

äÐÇ ÇáβÈÇÈ

.áÇ íÓÈØíÚ Áíí Ää íáβÑ ÇáæÇÞÚ ÇáÄÝÚÇáí Ýí ÍáíÇ ÇáÈÖÑ
æáÇ ìíÑä äÓáá æáÇ βÇÝÑ Ää íÚäÖ Úíáá Úä Ää ÇáÓÚÈ ÇáÄÝÚÇáí ÝÑíí Ýí ÚÓÈä; ÝÐ Ýí
.ÄÈÇÆä; äÐäá Ýí ÈÓíÇÈä æØÈÑä
æáβä ÇáÓÚÈ ÇáÄÝÚÇáí βÈÞíÈ ÇáÓÚæÈ ííáá Ýí ØíÇÈä áÝæÇÈ ÇáÓÚæÈ; æáβä ÈÝÑí ää ÈíááÇ
.Äää ÑÝÖ Ää íÚØí ÇáíáíÈ Ýí Ííáá

.æÞí βÇä ÇáíáÇí ÇáÄÝÚÇáí ÇáíÇÖÑ ÓÇÈÚ ÇáÈÝÇÓÈ æÞÝáÇ äÐÇ ÇáÓÚÈ ÍáÇá ÞÑáíä
Ää æíæíäÇ ÇáÄä Ýí ÄÝÚÇáÓÈÇä äæ ÁíÇÁ áÝÑíÓÈ ÇáÐÈÇá æÚÈÇíÈ ÇáíáÇí; æáβä äÐÇ áÇ íÚái
.ÄääÇ áÓíáÇ ÝáÓØíä æÇááÓíí ÇáÄÞÓí ääÈØ Çáæíí æÄæáí ÇáÐÈáÈíä
.-Ää ØÑíÞäÇ ÇáæÇÓÚ ÇááÇíÈ íáÈí Èíä βÇÈä æÇáÞíÓ; æáÇ áííí Úä äÐÇ ÇáØÑíÞ -ÈÄÐä Çááá